

@ 18956

~~T A J N Ě~~

EV. ČÍS. **261**

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

1

1

1

1

OBSAH

Vojensko-politická část

- Upevňovat lidovou armádu (překlad projevu
maršála Kim Ir Sena) 3

Operační umění a taktika

- Generál-poručík Jaroslav Tókan:
Protiofensiva, hlavní zásady její přípravy a vedení 14

- Podplukovník Otakar Bartoň:
Dělostřelecký průzkum v armádní útočné operaci 28

- Podplukovník Vladimír Hanuš:
Tankové a mechanizované jednotky armádního
sboru při rozvinutí úspěchu 43

- Plukovník Eduard Ureš:
Plukovní dělostřelecké skupiny za útoku 55

- Major Ján Hudec:
Silniční zabezpečení přesunu divise 65

- Podplukovník Jan Mengler:
Možnosti využití radiového spojení a směrového
spojení v armádě 74

Diskuse

- Závěr diskuse k článku plukovníka J. Lipového
otištěného ve 3. čísle VM 1952 79

Vojensko-historická část

- Plukovník Josef Slabý:
Organisace a činnost týlu 11. gardové armády
v orelské útočné operaci 84

- Informace o obsahu nových služebních knih
a pomůcek 96

- Informace o obsahu zahraničních vojenských
odborných časopisů 98

Do čísla je vloženo šest obrazových příloh na zvláštních
nestránkovaných listech

СОДЕРЖАНИЕ

Военно-политический отдел

- Укреплять Народную армию (перевод речи
маршала Ким Ир Сена) 3

Оперативное искусство и тактика

- Генерал-лейтенант Яр. Тёкан:
Контрнаступление, основные принципы ее
подготовки и руководства 14

- Подполковник Отакар Бартонь:
Артиллерийская разведка в армейской на-
ступательной операции 28

- Подполковник Владимир Гапуш:
Танковые и механизированные части армей-
ского корпуса при развитии успеха 43

- Полковник Эдуард Уреш:
Полковые артиллерийские группы при на-
ступлении 55

- Майор Ян Гудец:
Дорожное обеспечение передвижения дивизии
. 65

- Подполковник Ян Менглер:
Возможности использования радиосвязи
и радиорелейной связи в армии 74

Дискуссия

- Заключение дискуссии к статье полковника
Яна Липового опубликованной в № 3 VM
1952 г. 79

Военно-исторический отдел

- Полковник Иосиф Слабы:
Организация и действие тыла 11 гвардей-
ской армии в Орельской наступательной
операции 84

- Информации о содержании новых служеб-
ных книг и пособий 96

- Информации о содержании иностранных
военных специальных журналов 98

В номере вшито шесть рисунков — прило-
жений на отдельных нумерованных
листах.

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník třetí

4

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1953

VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

UPEVNĚNAT LIDOVOU ARMÁDU

Projev maršála Kim Ir Sena na shromáždění vyšších důstojníků
korejské lidové armády 24. 12. 1952

Soudruzi!

Už třetí rok pokračuje osvobozenecká válka korejského lidu proti americko-anglickým ozbrojeným interventům a zrádcovské klíce Li Syn Manově. Náš korejský lid se pozvedl k spravedlivému osvobozeneckému boji a upevňuje svou víru ve vítězství, brání úspěšně v rozhořčeném boji vydobyté demokratické zřízení.

Uplynulý rok má pro život našeho lidu a naší armády velký historický význam, vyznačuje se našimi velkými vítězstvími v boji za mír, svobodu a nezávislost.

Od doby, kdy začala osvobozenecká vlastenecká válka našeho lidu proti americko-anglickým agresorům, je dnešní shromáždění největším vojenským shromážděním, které má veliký význam pro provedení opatření směřujících k dalšímu upevnění a rozvinutí bojové schopnosti lidové armády — ozbrojené síly našeho lidu.

Američtí imperialisté nechtějí přijmout rozumné a spravedlivé návrhy, odpovídající vlastním zájmům nejenom korejského, ale i amerického lidu, a jak se zdá na dlouhou dobu přerušili jednání o zastavení palby v Koreji. Proto stojíme před novým obdobím války v Koreji.

Podívejme se, jaká je to válka, kterou vede náš lid.

I. Podstata a ráz korejské války

Soudobá mezinárodní situace se vyznačuje zoufalými pokusy americko-anglických imperialistů strhnout lidstvo do propasti nové světové války.

Těmto cílům slouží politika vládnoucích kruhů USA v letech po druhé světové válce. Válka rozpoutaná americkými imperialisty v Koreji ukazuje, že před půl třetím rokem přešli američtí podněcovatelé války od politiky hrozeb a vyhrožování k přímým útočným činům a korejský lid se stal prvním objektem této politiky.

Buržoasní učení lokajové se pokoušejí zakrýt skutečné příčiny vzniku války a její třídní ráz, všemožně se snaží najít argumenty ve prospěch vedení válek a odůvodnit jejich nevyhnutelnost.

Mohutnou ideovou zbraní, odhalující reakční podstatu soudobé buržoasní teorie o válce, je marxismus-leninismus.

Jen marxisticko-leninské učení odkrývá skutečné kořeny války a ukazuje správnou cestu k odstranění těch příčin, které rozpoutávají válku, ukazuje cesty, jak odstranit samu válku.

Válka je pokračováním politiky určité třídy násilnými prostředky.

„Použijeme-li základního postoje dialektiky k válce, ukáže se, že válka je pokračování politiky zejména násilnými prostředky.“

Takový byl vždy Marxův a Engelsův názor na válku.

Pokládali válku za pokračování politiky, „kterou vedla určitá země, určitá třída uvnitř této země, po dlouhou dobu před válkou“ (V. I. Lenin).

„Otázky války, napsal soudruh Stalin, nelze odtrhnout od otázek politiky, jejímž vyjádřením je válka.“

Abychom mohli pochopit skutečnou podstatu a principy vyvolávající válku, je třeba se vyznat ve vnitřní i zahraniční politice, vedené vládoucími třídami dané země až do války, v politice, která vyvolala válku.

V učení marxismu-leninismu o válce je nejdůležitější zodpovědění otázek za co se vede daná válka, jaké historické a ekonomické podmínky ji vyvolaly a které třídy ji vedou.

Všimněme si, proč poznání politiky vlády a v ní vládnoucích kruhů umožňuje nejenom určit ráz války a její třídní obsah, ale také stanovit, jaké hospodářské a politické zájmy a kterých tříd vyvolaly válku.

Proto, je-li politika imperialistická, je také válka vzniklá z této politiky imperialisticko-agresivní. Je-li politika národně osvobozenická, to znamená, že vyjadřuje lidový boj proti národnímu útlačku, je i válka národně osvobozenická.

Lenin i Stalin učí, že jsou války spravedlivé a nespravedlivé, války pokrokových tříd a války reakčních tříd, války přinášející osvobození od třídního a národního útlaču a války sloužící upevnění tohoto útlaču.

Nespravedlivé, dobyvačné války reakčních, vykořisťovatelských tříd, brzdi rozvoj společnosti. Nespravedlivé a reakční jsou ty války, které jsou vedeny mezi samými imperialistickými zeměmi za rozdělení světa, za odbytové trhy a zdroje surovin, za sféry uplatnění kapitálu.

Nespravedlivé a reakční jsou i ty války, které vede imperialistická buržoazie proti revolučnímu hnutí pracujících mas, proti národům koloniálních a závislých zemí, bojujících za své národní osvobození, za svou státní nezávislost.

Spravedlivá osvoboditelská válka proti imperialistickým agresorům je pokrokovou válkou, neboť vždy tak nebo onak oslabuje, rozrušuje, anebo úplně ničí reakční třídy a jejich orgány zabraňující rozvoji národů, osvobozuje utlačované národy od kapitalistického otrockého zřízení, osvobozuje národy koloniálních zemí od imperialistického útlačku a vytváří podmínky pro samostatný státní a národní rozvoj národů na celém světě.

Spravedlivá válka je přínosem pro další rozvoj společnosti.

Marxisticko-leninské učení o válce nám nyní dovoluje hluboce pochopit velikost osvoboditelské, vlastenecké války našeho korejského lidu, která je vynikajícím příkladem takové spravedlivé války.

Vrčelý sympatie všeho pokrokového lidstva ke korejskému lidu vedoucím válku, lze vysvětlit tím, že korejský lid vede spravedlivou válku za nezávislost a svobodu své vlasti proti americko-anglickým ozbrojeným interventům.

Američtí imperialisté již dávno toužebně vzhlíželi ke Koreji. Již v roce 1920 poukazoval V. I. Lenin na to, „že tento korejský vábný kus země chtějí urvat Američané“.

Americké imperialisty láká přírodní bohatství a výhodná strategická poloha Koreje. Vojenský strategický význam korejského poloostrova byl svého času vyjádřen japonskými agresory ve známém „Tanakově memorandu“. V tomto memorandu se psalo: „Aby bylo možno ovládnout svět, je třeba dobýt Asie, k dobytí Asie je třeba zmocnit se Číny, aby bylo možno zmocnit se Číny, je třeba si podmanit Koreu“.

Američtí imperialisté, kteří v roce 1945 okupovali Jižní Koreu, začali uskutečňovat dávno připravovaný plán útoku na naši zem. Američtí imperialisté zamýšleli a zamýšlejí využít korejského poloostrova jako vojenského předmostí sloužícího k přepravení svých vojsk z Japonska na asijský kontinent využitím vhodných korejských přístavních základů v Jižní Koreji a korejské železniční sítě, spojené s čínskou železniční sítí. Aby uskutečnila svůj agresivní plán, přestavěla americká vojenská klika přístavní základnu v Jižní Koreji a obnovila vojenská letiště na území Jižní Koreje a zatím soustředila vojska v blízkosti 38. rovnoběžky.

Připravující vpád do Severní Koreje, vytvořili Američané v prvních dnech okupace t. zv. „armádu národní obrany“, jejímž řídicím jádrem jsou policejní bandy a teroristické skupiny.

Koncem roku 1946 byl při americké vojenské správě zřízen orgán ozbrojených sil Jižní Koreje, mající oddělení pozemních vojsk, oddělení námořních sil a oddělení leteckých sil a také byly vytvořeny školy pro přípravu velitelského sboru.

V roce 1950 již američtí imperialisté ukončili přeměnu Jižní Koreje v americké útočné předmostí, ve vojenskou strategickou základnu na Dálném Východě a v červnu téhož roku zahájili ozbrojenou činnost proti naší zemi a rozpoutali útočnou válku.

Za hlavní cíl v této válce určili zničení Korejské lidově demokratické republiky, okupaci Severní Koreje a vyjití k čínským a sovětským hranicím.

Avšak rozpočet amerických agresorů — změnit naši zem ve svou kolonii, ve vojenskou základnu k válce proti Čínské lidové republice a SSSR se zhroutil a vpád krvavých amerických agresorů vzbudil u našeho lidu plamennou nenávist k dobyvatelům. Naš lid, který se pozvedl k boji za svobodu a nezávislost své vlasti, vede úspěšně už třetí rok spravedlivou osvobozenickou vlasteneckou válku proti ozbrojeným interventům a klade základy dalších vítězství.

II. Ráz a podstata lidové armády

Po porážce japonských imperialistů Sovětskou armádou a po zničení japonských okupantů v naší zemi, vzal po prvé v historii naší vlasti lid vládu do svých rukou a v Koreji byla vyhlášena národně demokratická republika.

Pracující lid Koreje, osvobozený od ponižujícího útlaku japonského imperialismu, rozvinul aktivní boj za zřízení lidové vlády

Korejská strana práce, jediná základní organizační síla v boji korejského lidu za sjednocení své vlasti v demokratickém státě, řídila a dále řídí tento boj širokých lidových mas.

Demokratické přeměny, provedené v naší zemi, položily materiální základ upevnění lidově demokratického zřízení a rozvoje národní kultury, vědy a umění.

Demokratické přeměny, uskutečněné v severní části země, silně zapůsobily na lidové masy na jihu a ohrožily existenci lisynmanovského zřízení — zřízení hladu a otroctví.

Pracující masy Jižní Koreje si nepřejí žít po staru, žádají sjednocení vlasti a zřízení lidově demokratického řádu.

Co se týče povahy našeho boje, musíme si především říci, že náš boj je bojem spravedlivým.

Ozbrojený boj korejského lidu proti americkým ozbrojeným intervencím za svobodu a nezávislost naší vlasti je současně také bojem za mír a bezpečnost v celém světě.

Proto je náš boj výrazem národně osvoboditelského boje národů koloniálních a závislých zemí, neboť americký imperialismus je oporou mezinárodní reakce a jejím inspirátorem, je hlavním podněcovatelem nové světové války a potlačovatelem boje utlačovaných národů za svobodu a národní nezávislost.

Za podmínek existence agresivních sil, stojících proti naší zemi a lidu, byla donucena naše vláda a Korejská strana práce vytvořit svou armádu — lidovou armádu, aby mohl být vybudován a upevňován náš stát, ubráněna naše Korejská lidově demokratická republika.

Naše lidová armáda, vytvořená v únoru roku 1948, byla organizována podle vzoru Sovětské armády a za využití jejich bohatých zkušeností.

Korejská strana práce a vláda Korejské lidově demokratické republiky se při konkrétní práci na vytvoření lidové armády řídily poučkou V. I. Lenina: „Nová společenská třída směřující k dosažení moci, nikdy nemohla a ani nyní nemůže dosáhnout této moci a upevňovat ji jinak... než postupným vytvářením nové armády, nové kázně a vojenské organizace nové třídy v těžké občanské válce.“

Válka rozpoutaná 25. června 1950 lisynmanovskou zrádcovskou klikou a ozbrojená intervence amerických lupičů, postavily před naši mladou lidovou armádu složité úkoly.

Šlo o to uhájit v ohni války demokratické vymoženosti našeho lidu, svobodu a nezávislost naší vlasti.

Když lisynmanovská armáda vtrhla náhle na území severně od 38. rovnoběžky, zasadila jí naše lidová armáda zdrcující údery. Porážka loutkové armády ukázala prohnitost lisynmanovského loutkového režimu, bojovou neschopnost reakční jihokorejské armády a naznačila zhoubný osud celé agresivní politiky amerických imperialistů.

Naše lidová armáda osvobodila v krátké době obyvatelstvo jižní Koreje z koloniálního otrockého stavu a vrátila mu svobodu a nezávislost života, kterou mu před časem přinesla Sovětská armáda, vyhnávající v roce 1945 japonské okupanty.

Strašlivé nebezpečí amerického ztročení ještě těsněji sjednotilo náš lid kolem naší Strany práce a ještě více upevnilo morální jednotu lidu, stojícího tváří v tvář před ohrožením existence státu a národa.

Tato morální jednota proniknutá společnou nenávistí k nepřítelům a ušlechtilé vědomí spravedlivosti osvoboditelské války povzbuzuje naše vojáky na frontě, pracující v týlu i partyzány na území okupovaném nepřitelem.

Pod vedením Korejské strany práce se naše lidová armáda stala v průběhu války zocelenou armádou, ovládající vojenské umění. Na základě bohatých zkušeností z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu, vychovává Korejská strana práce neustále příslušníky lidové armády k statečnosti, operativnosti a v umění porážet nepřitele v jakékoli situaci.

Lidová armáda a jednotky čínských lidových dobrovolníků v průběhu války vyrostly a utužily se v hroznou vojenskou sílu, drtící agresivní síly nepřátel. Boj za spravedlivou věc, za svobodu a nezávislost

vlasti, je zdrojem hrdinství vojáků a důstojníků korejské lidové armády a čínských lidových dobrovolnických jednotek.

Vysoké uvědomění vojáků, vedoucích spravedlivou válku za svobodu a nezávislost své vlasti, učinilo celou mladou korejskou lidovou armádu statečnou a vytrvalou a umožnilo jí vést sebeobětavý, hrdinský boj proti útočníkům a zasazovat jim tvrdé údery.

Naše mladá lidová armáda je armádou nového typu, neporazitelnou armádou, která svým životem hájí svobodu a nezávislost vlasti a lidově demokratické zřízení zavedené v naší zemi.

V čem je síla naší lidové armády — armády nového typu a jaké jsou její zvláštnosti?

Za prvé, korejská lidová armáda, stejně jako armáda Sovětská, nové Číny a států lidových demokracií, odlišuje se od armád kapitalistických zemí, které jsou v rukou vykořisťovatelů nástrojem k utlačování pracujícího lidu.

Tak na příklad armáda Spojených států byla a je, jak ukázal V. I. Lenin „zbraní reakce, služkou kapitálu v boji proti pracujícím, katem svobody lidu“. Americký imperialismus plní už dávno pomocí své armády úlohu mezinárodního četníka a je vzorem nejdrzejšího utlačování a porobování malých národů.

Američtí monopolisté, široce využívající své prolhané propagandy o své mírumilovnosti, snaží se paralyzovat bdělost lidu a zotročit ho.

Jak ukazoval V. I. Lenin, oni dávají přednost „metodě utlačování pod nabídkou pomoci, před methodou přímého, surového, ostrého vojenského násilí“ a bezohledně přikládají smyčku hladu na šíji národů, které se jim nechtějí pokorit.

Tato politika k jiným národům je uskutečňována americkými, anglickými, francouzskými a jinými imperialisty především přímým krvavým terorem, používáním svých armád.

Proti armádám imperialistických zemí je lidová armáda armádou osvobozených dělníků, rolníků a všeho lidu naší lidově demokratické republiky.

Proti buržoasním armádám, vystupujícím jako síly zcela cizí lidu a jemu nepřátelské, je naše armáda opravdu armádou lidovou.

Náš lid a jeho armáda tvoří jednotnou rodinu, spojenou společnými zájmy a cíli, společnými úkoly obrany nezávislosti své vlasti.

Naše armáda se odlišuje od armád kapitalistických zemí nejenom tím, že brání zájmy svého lidu, ale i svým složením.

V naší zemi vládne lid a také naše armáda je doplňována z lidu a v samé armádě jsou nejlepší představitelé dělníků, rolníků a ostatních vrstev obyvatelstva vyzdvihováni na velitelská místa. Naše armáda je opravdu lidová armáda.

Ona věrně ochraňuje znamenité revoluční tradice našeho lidu a ještě je dále rozvíjí.

Ve svaté, spravedlivé válce proti americkým imperialistům a jejich společníkům, drží naše lidová armáda, spolu s naším lidem, hrdě a vysoko prapor národní nezávislosti a národní suverenity svobodomilového korejského národa.

Druhá charakteristická zvláštnost je v tom, že na rozdíl od buržoasních armád, vychovávaných v duchu úzkého nacionalismu a barbarské nenávisti k lidem a projevujících se jako armády koloniálního utlačování jiných národů, je naše armáda vychovávána v duchu družby se svobodomilovnými národy celého světa.

V rozhořčené válce proti americkým imperialistům, úhlavním nepřátelům všeho pokrokového lidstva, a proti jejich společníkům, za svobodu a nezávislost své vlasti, jde naše lidová armáda hrdě vpřed, nesouc prapor internacionalistické družby mezi národy.

V spravedlivé válce za svobodu a nezávislost své vlasti není korejský lid osamocen.

Korejský lid a velký čínský lid, pokračující v tradicích dlouhé historické družby a bratrství, vedou společný svatý boj proti americkým ozbrojeným interventům, proti společným nepřátelům korejského a čínského lidu.

Naše lidová armáda a čínské dobrovolnické jednotky, spojené svazky internacionalistické družby, bok po boku vedou už déle než dvě léta boj proti americkým imperialistům, svým společným nepřátelům a nepřátelům pokrokového lidstva na celém světě, za nezávislost a svobodu své vlasti.

Proto na XIX. sjezdu KSS prohlásil soudruh G. M. Malenkov, že korejský lid, hrdinsky hájící svobodu a nezávislost své vlasti a kladoucí odpor rušitelům míru, v těsném svazku se statečnými čínskými dobrovolníky vzbuzuje vřelé sympatie celého demokratického mírumilovného lidstva.

Třetí charakteristická zvláštnost je v tom, že si naše lidová armáda neustále osvojuje bohaté bojové zkušenosti Sovětské armády, která je „údernou brigádou“ v dlouhém boji za nezávislost svého lidu, v světovém revolučním dělnickém hnutí a bojovníci za mír na celém světě.

Všichni příslušníci lidové armády se učí z děl J. V. Stalina, velkého vůdce pokrokového lidstva a velkého vojenského стратега. Geniální Stalinovy práce, vydané před válkou, za Veliké vlastenecké války SSSR i po válce dávají naší lidové armádě a všem jejím vojákům a důstojníkům neomezenou víru v síly lidu a v konečné vítězství a inspirují je k hrdinnému boji proti interventům.

Pokrokové a revoluční ideje marxismu-leninismu pronikly hluboko do srdcí všech příslušníků armády a proto čím dál tím více roste a upevňuje se jednota lidové armády a její síla a organisovanost.

Engels řekl: „Nezapomínejte, jaký zázrak způsobilo nadšení revoluční armády z let 1792 až 1799, bojující za utopii a domnělou vlast! A pomyslete, jak silná bude armáda, která bude bojovat nikoli za utopii, nýbrž za skutečné reálnosti.“

Stateční vojáci naší lidové armády nebojují za utopii, nýbrž za skutečné reálnosti.

Stateční vojáci naší lidové armády nebojují za utopii, nýbrž za reálnou jednotu a nezávislost své vlasti. V tom je zdroj neselhávající statečnosti a heroismu vojáků a důstojníků naší armády.

Neochvějná vůle všech vojáků a důstojníků naší lidové armády k vítězství nad agresory a jejich ušlechtilá snaha uhájit svobodu a nezávislost své vlasti, způsobily, že se dobrodružství amerických imperialistů stalo beznadějným.

Armáda Spojených států je armádou protilidovou, která není a nemůže být v lásce u lidu. Historie armády Spojených států je plna zločinů a zvěrstev.

Od vzniku Spojených států zúčastnila se americká vojska celkem 114 vyděračských válek.

Vyhubení amerických domorodých Indiánů je první a nejhanebnější stránkou krvavé historie armády USA.

stránkou krvavé historie armády USA. O špinavé historii americké armády svědčí nemilosrdné hubení obyvatelů Havajských ostrovů, Mexika, Filipín, Kubu, Argentiny, Číny a mnoha jiných zemí.

Imned na začátku svého vývoje vystupovala armáda USA jako nástroj utlačování pokrokových, demokratických hnutí. Američtí imperialisté, využívajíce tohoto nástroje k provádění agresivní politiky, nabývali maximálních kapitalistických zisků. Armáda se stala nejaktivnější politickou silou ve Spojených státech a není náhodou, že její představitelé zaujímají ve Spojených státech funkce vládních činitelů a diplomatů a vedou agresivní politiku USA.

Soudruzi!

Celý korejský národ dobře ví o nelidských zločinech páchaných americkými vojsky v naší zemi. Američtí ozbrojení útočníci vedou v naší zemi válku nejbarbarštějšími, nejdivočejšími středověkými methodami.

Ničí naše mírumilovná města a vesnice, spalují napalmovými pumami naše pole, ubíjejí mírumilovné obyvatelstvo bez ohledu na pohlaví a stáří.

Používají bakteriových a chemických bojových prostředků na frontě i v týlu a dopouštějí se krvavých vražd na našich zajatcích.

Americká vojska počítala s tím, že se jim takovými methodami podaří pokořit náš národ a národy ostatních zemí Asie, terorizovat je a podlomit jejich vůli k boji za svobodu a nezávislost.

Ale američtí imperialisté neisolovali náš národ a národy Asie, naopak, vzbudili novou vlnu rozhořčení a nenávisti lidových mas celého světa k americkému imperialismu.

Všechny úspěchy našeho lidu v našem spravedlivém díle obrany svobody a nezávislosti vlasti jsou těsně spojeny s činností Korejské strany práce, s aktivní pomocí zemí lidových demokracií.

Naše strana nás mobilisuje k upevnění našeho lidové demokratického řádu a vede nás k vítězství za jednotu naší vlasti. Korejská strana práce vytvořila lidovou armádu, vyzbrojila ji a organizovala její politickou výchovu a vojenský výcvik.

Naše lidová armáda má vše potřebné k vybojování vítězství v boji proti americkým imperialistům a lisymanovské zrádcovské klice, v boji za nezávislost a jednotu své vlasti, protože:

Za prvé, politika Korejské strany práce i vlády republiky, která neustále řídí naší armádu a upevňuje ji, je nejspravedlivější politikou a je v plném souhlasu se zájmy lidu. Boj lidové armády je bojem za štěstí a svobodu našich rodičů, bratrů, sester a dětí, bojem za nezávislost a svobodu naší vlasti.

Za druhé, lidová armáda je úplně oddána a věrna svému lidu, a proto lid miluje lidovou armádu jako svou vlastní armádu, podporuje ji a důvěřuje ji.

Celý týl naší země se věnuje práci na zabezpečení potřeb pro frontu, na zabezpečení vítězství ve válce.

Za třetí, máme Korejskou stranu práce — vedoucí sílu týlu i fronty naší lidové armády sjednocenou solidárností a kázní a silnou svým revolučním duchem.

Korejská strana práce jde v čele všech vlasteneckých a demokratických sil naší země.

Moc a pevnost naší Korejské strany práce, vyzbrojené marxisticko-leninskými ideami, jsou jedněmi z důležitých záruk našich úspěchů a vítězství.

Za čtvrté, lidová armáda se ve válce zocelila a má velitele, kteří ovládají umění řízení vojsk a jsou schopni zabezpečit vítězství v bojích. V armádě jsou politické orgány a stranické organizace, mající bohaté zkušenosti v úspěšném zabezpečování bojové a politické přípravy u jednotek, aby tak bylo dosaženo upevnění politické výchovy a bojové připravenosti příslušníků armády, utužení vojenské kázně vojáků a zvýšení jejich hrdinství. K tomu navíc je lidová armáda vyzbrojena jednotnou, nejnovější soudobou vojenskou technikou.

Za páté, lidová armáda má morální podporu a pomoc velikého sovětského lidu, čínského lidu a zemí lidových demokracií, sympatie a přízeň mírumilovných lidí na celém světě.

III. Růst a stav korejské lidové armády v průběhu osvobozené vlastenecké války

Aby korejská lidová armáda uhájila nezávislost a demokratické svobody naší země a práva pracujících mas, řídí se na celém světě nejpokrokovější sovětskou vojenskou vědou a sovětským vojenským uměním vyzkoušeným ve Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu. Sovětské vojenské umění přijímané tvůrčím způsobem naší armádou přineslo kladné výsledky v průběhu celé osvoboditelské vlastenecké války.

O trvale působících faktorech rozhodujících o výsledku války, učí velký Stalin, že o výsledku války nerozhodují takové vedlejší momenty, jako je na příklad překvapení, nýbrž „trvale působící faktory: pevnost týlu, morální duch armády, množství a jakost divisí, výzbroj armády a organizační schopnosti velitelského sboru armády“.

Z trvale působících faktorů, rozhodujících o výsledku války, zaujímá první místo pevný týl, který je základem vojenské moci státu a bojové schopnosti ozbrojených sil.

J. V. Stalin prohlásil: „Ani jedna armáda na světě nemůže zvítězit (mám ovšem na mysli trvalé a pevné vítězství) bez spolehlivého týlu. Týl je pro frontu nejdůležitější, neboť on, jedině on zásobuje frontu nejenom všemi druhy zásob, ale i lidmi, bojovníky, zařízeními a ideami. Nespolehlivý a ještě více nepřátelský týl nutně změní v nepevnou a křehkou masu nejlepší armádu, nejjednotnější armádu.“ (J. V. Stalin, Spisy, svazek 4, str. 323, ruské vydání.)

Pevný týl je jedním z trvale působících faktorů rozhodujících o výsledku války, je základem určujícím ostatní stále působící faktory války.

Imperialistické vlády, které jsou stále ve stavu krise a mají zahnuvající společensko-politický režim, nemohou mít v dané době pevný týl, nemohou mít pevný týl v nespravedlivé agresivní válce proti socialistickému státu a zemím lidové demokracie.

Převaha pevného týlu naší země nevznikla náhodně nebo živelně. Spolehlivost a pevnost našeho týlu není jen v našich vnitřních zdrojích, ale i v činnosti Dělnické strany Koreje. Naše vítězství je nesporné, budeme-li neustále pokračovat v upevňování přátelských vztahů s velkým Sovětským svazem, Čínskou lidovou republikou a zeměmi lidových demokracií a jestliže půjdeme stejným krokem s nimi. Bez takové družby nemůžeme dobýt vítězství nad nepřítelem a Korea by se lehce změnila v kolonii amerických imperialistů.

V době války se týl naší země značně zpevnil. Pokračuje v zabezpečování armády a rozšiřuje výrobu zbraní a vojenského materiálu. Také proto můžeme nepříteli zasazovat ještě těžší, smrtelné údery.

Význam morálního ducha lidové armády rostoucí každým dnem v tříleté rozhořčené válce je neoddelitelně spojen se všeobecným růstem socialistického uvědomění pracujících mas, které jsou základem naší armády, a se vzrůstem uvědomělosti armády a mas dává všem vojákům a důstojníkům možnost rychle poznat společensko-politický ráz a pravý cíl spravedlivé války.

Spolu s tím bojové napětí, bojová služba, obtíže a vleklý ráz války jsou pro vojáky a důstojníky lidové armády velkou morální zkouškou.

Pro zvýšení morálního stavu lidové armády má velký význam hluboké pochopení spravedlivého rázu války a jejích cílů každým vojákem a důstojníkem a pochopení těsného spojení cílů války se zájmy lidu.

Politicko-morální příprava armády má zvláštní význam při vedení bojů a zkušenost vítězných válek vždy ukazuje, že stranicko-politická práce plní důležitou úlohu při zabezpečení vítězství. Proto důležitost obsahu stranicko-politické práce spočívá v tom, aby každý bojovník pochopil svou úlohu a hluboce si uvědomil, že úspěch boje závisí na tom, jak statečně a sebeobětavě bojuje každý bojovník na svém přikázaném místě.

Zvýšení výchovné úlohy vojenských kádří a politických pracovníků, široké rozvinování stranické politické práce uvnitř armády a příklad sebeobětavosti každého člena Dělnické strany v bojích čím dál více zabezpečují neochvějnou pevnost a bojeschopnost naší lidové armády.

Ve zvýšení morálního politického uvědomění naší lidové armády má velký význam růst plamenného nepřátelského citu a nenávisti k americko-anglickým imperialistickým agresorům, kteří se pokoušejí svými krvavými drápy zbavit naši zem svobody a ctí.

Vysoký morální duch naší armády je v mnohém založen na stranicko-politické výchovné práci uvnitř armády, která je svěřena Dělnické straně a armádní stranické organizaci. Morální stav naší armády čerpá také mnoho z boje za mír v celém světě.

Kongres národů na obranu míru, který se nedávno konal ve Vídni, byl přísnou výstrahou agresorům. To vše upevňuje morální stav naší armády a umožňuje naší armádě, aby úspěšně vyřešila složité úkoly porážky imperialistických agresorů.

Počet a jakost divisí, jako trvale působící faktor vítězství ve válce je základem upevnění ozbrojených sil. Převaha našich sil je nesporná a armáda, která má převahu v počtu i kvalitě, vždy vítězí v kterékoli době.

Divise, základní taktická jednotka mající hlavní druhy vojsk, je vyšší jednotkou, která může plnit taktické úlohy. Jakost divisí závisí na vědecké organizaci armády, odpovídající bojové síle, počtu a jakosti výzbroje, na stupni bojové přípravy každého vojáka a důstojníka.

Proto početnost a jakost každé divise svědčí o počtu a jakosti celé armády. Za dobu osvoboditelské vlastenecké války zvětšila se na počet korejská lidová armáda trojnásobně.

V roce 1952 vzrostla palebná síla každé pěší divise na 160% ve srovnání s rokem 1951. Z toho je vidět, jak se upevnily síly lidové armády. Jestliže vezmeme počet všech střel a granátů vystřelených každou divisí ze všech druhů zbraní za minutu v roce 1951 za rovný 100, zvětšilo se toto číslo v roce 1952 na 140.

Taková jakostní změna celé armády se uskutečnila zvětšením počtu nejnovějších bojových prostředků — děl, minometů, kulometů, samopalů a ostatních druhů výzbroje.

Vyzbrojená armáda je jednou ze základních podmínek majících vliv na ozbrojený zápas, t. j. možnost rozvinutí vojenského umění.

Skutečné změny ve vojenském umění probíhají vlivem změn společensko-politických podmínek a vzniku nových technických prostředků ozbrojeného zápasu a jsou dokladem toho, že se vojenské umění v provedení opírá o vojenskou techniku.

Naše armáda nepřetržitě roste jakostí i počtem, využívající nové vojenské techniky. V období od roku 1951 do roku 1952 se naše vybavení výzbrojí zvýšilo: u samopalů o 144%, u kulometů o 124% u děl o 128%, u minometů o 140%, u protiletadlových děl o 218% a u tanků a samohybných děl o 182%.

Palebná síla pěchotních automatických zbraní vzrostla o 141%. Tato výzbroj se vyrábí v podstatě v závodech uvnitř země. Všechny druhy vojsk mají dostatečné množství bojové techniky, s kterou je možno vést dlouhou válku. Musíme být vděční dělnické třídě, která výtečně vyzbrojuje naši armádu. Značně se zvětšila mechanisace v armádě. Jestliže počet koňských sil připadajících na jednoho vojáka v roce 1951 položíme rovný 100%, vzrostl v roce 1952 na 300%.

Zvláště důležitá je úloha velitelského sboru v armádě, protože kvalita velitelského sboru je důležitou podmínkou určující jakost celé armády. Naše strana věnuje velkou pozornost otázce přípravy velitelského sboru armády.

Organizační schopnosti velitelského sboru nezískají se samy od sebe, ale v tvrdém boji a usilovnou prací. Jsou důležitým faktorem pro dosažení vítězství.

Naš velitelský sbor musí pracovat tak, aby vojska, bojová technika a vojenský materiál, které dodává naše země, přinášely skutečný efekt v zabezpečení vítězství nad nepřítelem na bojištích.

Organizační bojové schopnosti a aktivnost velitelů formují se na bojištích, ve vojenských školách a kursech. Za dobu války naši velitelé značně vyrostli jak co do počtu, tak i co do kvality.

Naše armáda je organisována z poměrně velmi dobře připravených velitelů a má záložní velitele, kterými je možno i nadále doplňovat armádu.

V roce 1952 prošlo 45% důstojníků doplňující přípravou ve vojenských kursech a školách. Velitelé získali nové theoretické poznatky a bojové zkušenosti a dovedou velmi dobře organisovat a řídit boj.

Štáby se naučily dovedně řídit vojska a staly se spolehlivými pomocníky velitelů při řízení bojové činnosti vojsk. Všechny druhy vojsk mají organisovaný a pevný týl. Byla vytvořena možnost závčas zabezpečovat armádu všemi nezbytnými předměty.

IV. Naše nedostatky a nejbližší úkoly

Soudruh Kim Ir Sen poukázal dále na to, že nehlédě na dosažení nemalých úspěchů v práci na zvýšení bojeschopnosti lidové armády, v upevnění jejího morálně politického stavu, ve zvýšení vojenské kázně a pořádku uvnitř útvarů a jednotek, jsou ještě mnohé nedostatky. K nejrýchlejšímu odstranění nedostatků a k dalšímu upevnění lidové armády vytyčil pak soudruh Kim Ir Sen úkoly.

Naše nejbližší úkoly v roce 1953 jsou určeny cíli svaté osvoboditelské vlastenecké války našeho lidu proti americkým ozbrojeným intervencím a lisymanovské zrádcovské klice.

Zájmy svobodomilovného korejského lidu vyžadují, aby americko-angličtí imperialisté nás nemohli obelstít nebo snížit naši bdělost, lícoměrnou, lživou politikou jimi prováděnou v OSN a při jednáních o příměří v Kesonu, vyžadují, aby bylo pokračováno v upevňování pohotovosti naší lidové armády k dlouhé válce i k bojům velkého rozsahu.

K tomu je zapotřebí:

1. Vychovávat vojáky i důstojníky v duchu spravedlivosti naší věci a připravovat je k vedení dlouhé úporné války. Provádět ideovou přípravu s cílem, aby podniknou-li nepřátelé zoufalé útočné nebo jakékoli výsadekové operace, byl nepřítel nejenom poražen, ale aby mu byl zasazen smrtelný úder a tím bylo dosaženo přelomu v průběhu korejské války.

Výchovnou práci a stranicko-politickou práci je nutno všeobecně zaměřit na upevnění vojenské kázně a principu nedílné pravomoci velitelů, na zvýšení vojenské kázně a vojenského pořádku v jednotkách, na vychování u všech vojáků a důstojníků žhavé nenávisti k americkým ozbrojeným interventům a lisynmanovské zrádcovské klíce, na přísné zachovávání vojenského tajemství, na boj se zjevy povídavosti, na šetrné zacházení s bojovou technikou a výchovu vojáků v duchu lásky k bojové technice. Bez kázně a organisovanosti nemůže být vítězství.

2. Je nutno zlepšit operační i taktické použití všech druhů vojsk a jejich součinnost v boji. Upevňovat naše pozemní i mořské hranice a úporně je bránit.

Nedopustit, aby nepřítel pronikl vpřed anebo vysadil své jednotky na pobřeží. Neustále zvyšovat aktivnost našich jednotek v obraně a vyčerpávat síly protivníka a ničit co nejvíce jeho živou sílu a bojovou techniku.

Zvětšovat přesnost palebné síly našich protiletadlových jednotek.

3. V nejkratší době zvýšit kvalitu taktické a strategické přípravy velitelů a štábů. Zvýšit pracovní úroveň štábů jednotek a udělat z nich vzorné orgány velení a spolehlivé pomocníky velitelů.

Zlepšit průzkum všech druhů a uvědomit si, že bez průzkumu není možno s jistotou zasadit nepříteli údery. Neustále a úporně připravovat údery na nepřitele.

4. V organisaci bojové přípravy všech druhů vojsk učít je tomu, co je nezbytné ve válce a v boji.

Provádět více taktických cvičení a bojovou střelbu. Bojovou přípravu je nutno provádět v rovinách i v zalesněných prostorech za podmínek co nejvíce se blízcích bojové situaci, při tom 40% z nich provádět v noci.

Učit jednotky tomu, aby dovedly rychle zdolávat přírodní překážky a obranná zařízení nepřitele a konat ve dne i v noci úsilné pochody.

Je nutno dokonale ovládat zbraně, techniku a umět je šetřit.

5. Zlepšit týlovou práci armády do té úrovně, kterou vyžaduje soudobá válka, a pochopit, že výsledek bojových operací závisí na včasném zásobování jednotek municí a proviantem.

Je nutno pochopit, že naše země není dojnou krávou, a rozvíjet rozhodný boj se zpronevěrami, ztrátami a rozkrádáním.

Je nutno zlepšit zdravotnické zabezpečení bojujících a správně zorganizovat veterinární službu.

Věřím, že naši velitelé mohou zcela splnit tyto úkoly.

Náš lid klade velké naděje v naši armádu a je přesvědčen, že zvítězí.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

PROTIOFENSIVA, HLAVNÍ ZÁSADY JEJÍ PŘÍPRAVY A VEDENÍ

Generál-poručík Jaroslav Tokan

Hlavním úkolem ozbrojených sil na bojišti je zničení nepřítele. Toho lze dosáhnout jen rozhodnou ofensivou, rychlým pronikáním vpřed, obklíčením nebo nepřetržitým pronásledováním nepřátelských sil zakončeným jejich obklíčením.

Soudobá útočná operace vyžaduje značné převahy sil a prostředků nad nepřítelem, a musí být proto vedena masovým soustředěním vojsk a bojové techniky.

Válečné zkušenosti ukázaly, že nelze vždy vytvořit takové výhodné poměry na všech směrech. Proto se v podmínkách soudobé války stává, že hlavní uskupení ozbrojených sil útočí, zatím co menší část sil je nucena vést obranu.

Obranná operace není sama o sobě účelem. Slouží k tomu, aby přispěla k zabezpečení výhodných podmínek pro ofensivní operace, které rozhodují o osudu války.

Obranná operace mívá za účel udržet zaujatá obranná postavení, zastavit útočícího nepřítele, opotřebovat jej, způsobit mu ztráty, vyčerpání jeho morálky, síly i prostředky. Tím je současně získáván čas potřebný k přeskupení vojsk a k doplnění sil a materiálních prostředků. Tento úkol musí být zpravidla plněn značně omezenými silami, což vyžaduje právě jejich hospodárného využití.

Veliká operační skupina útočícího nepřítele může být naší obranou jen zeslabena, vyčerpana a zastavena. Avšak úplného rozbití a zničení takové skupiny může být dosaženo jedině přechodem do rozhodné protiofensivy.

Proto jedním z nejdůležitějších úkolů obranné operace je vytváření výhodných podmínek pro přechod do protiofensivy. Jedině rozhodná protiofensiva nedovolí nepříteli dále pokračovat v útočné operaci a je prostředkem k jeho zničení.

Tento článek má za úkol připomenout hlavní zásady pro přípravu a vedení soudobé protiofensivy.

Uvedu nejdříve některé příklady z operací sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce. Poté vysvětlím definici protiofensivy, její organizaci, plánování a vedení se zvláštním zřetelem na stupeň frontu.

I. Příklady protiofensivy z Veliké vlastenecké války

S hlediska protiofensivy je zvlášť poučná stalingradská a kurská bitva. I když jejich historie je našemu vyššímu velitelskému sboru po většině známa, a bylo už poukázáno na zkušenosti při nich získané v předcházejícím čísle VM v článku gen.-mjr. J. Hamana, pokládám za účelné zmínit se alespoň stručně na počátku tohoto pojednání o poučení z těchto bitev, majících přímý vztah k tematice tohoto článku.

Stalingradská bitva je klasickým příkladem přechodu z obrany do protiofensivy ve strategickém měřítku. Je jedinečným a největším příspěvkem svého druhu pro vojenskou vědu. Ona obohatila vojenské umění

klasickým vzorem pro vedení soudobých operací a ukazuje nám, jak plánovat, organisovat protiofensivu a jak provádět úplnou likvidaci nepřátelských sil obklíčením, zničením a zajetím.

Stalingradská bitva trvala od poloviny července 1942 do 2. února 1943, t. j. šest a půl měsíce. Z toho obranné období trvalo přes čtyři měsíce do 19. listopadu 1942. Úpornou obranou sovětských vojsk utrpěli Němci zkrušující ztráty, a to na 180 000 zabitých, 500 000 raněných, ztratili 1500 tanků, 4000 kulometů, přes 1000 minometů, přes 1000 děl a přes 1300 letounů.

Hrdinná obrana Stalingradu zastavila vyčerpaného útočníka, přinutila ho zasadit všechny své zálohy, dovolila ušetřit potřebné síly a získala čas pro jejich soustředění, udržela výhodné východiště na Donu pro přechod do útoku. Tím vytvořila výhodné podmínky pro přechod do protiofensivy.

Myšlenka k provedení protiofensivy ve vrchním sovětském velení vznikla v době obranných bojů na podzim 1942. V týlu fronty bylo ihned přistoupeno k zahájení příprav, k nahromadění záloh a k organisování zdrcující protiofensivy, která způsobila katastrofu dvěma vybraným německým armádám.

Přeskupení sil a prostředků uvnitř armád i frontů, přísun doplňků a materiálu a ostatní přípravy byly provedeny v říjnu a v první polovině listopadu 1942, t. j. během asi 6 neděl.

Byla provedena nejtvrďší opatření k utajení všech příprav. O účelu příprav nebyl nikdo zbytečně informován; bylo zakázáno vést jakékoli písemnosti o chystané operaci. Tato opatření měla úspěch a Němcům zůstaly přípravy utajeny.

Všeobecný poměr sil neposkytoval Sovětské armádě zvláštních předností, síly byly celkem vyrovnány. Avšak přeskupením sil s plným využitím manévru byla získána na směru hlavního úderu zdrcující převaha, která umožnila rychlý a hluboký průlom německé obrany.

Útočná soustava u armád na hlavním směru byla vytvořena hluboká, ve dvou sledech. První sled armády tvořily vševojskové vyšší jednotky vybavené dělostřelectvem s průměrnou hustotou 70 hlavních na kilometr a podporovány tanky. Jejich sestava byla v jednom sledu, aby mohlo být od začátku využito všech prostředků k mocnému úderu. Měly za úkol prolomit nepřátelskou frontu a vytvořit průchody pro rychlá vojska. V druhém sledu byly rozmístěny rychlé jednotky (tankové, mechanisované nebo jezdecké sbory), určené k rozšíření taktického průlomu v průlom operacní.

Útok začal v době, když byl nepřítel v nepříznivé situaci a vyčerpan ztratil svou útočnou sílu a nebyl ještě zařízen k obraně.

Nepřátelská fronta byla současně prolomena na několika místech na frontě široké 400 km. Tím byla rozptýlena pozornost německého průzkumu, izolovány a rozděleny blízké zálohy, které byly zničeny po částech; byl porušen celý systém velení.

Nepřítel byl útokem překvapen, neučinil včas opatření k zlepšení své nevýhodné situace na bojištích a k vytvoření operačních záloh.

Vítězství sovětských vojsk u Stalingradu bylo počátkem všeobecného zimního útoku, který se rozšířil na celou frontu od Leningradu až ke Kavkazu. Během této protiofensivy sovětské jednotky zničily a zajaly na 1 200 000 nepřátelských vojáků, postoupily na některých úsecích 600 až 700 km na západ.

Kurská bitva je rovněž skvělým příkladem mistrovského provedení protiofensivy strategického významu.

S hlediska přípravy a plánování protiofensivy má proti Stalingradské bitvě některé zvláštnosti.

Předně je to skutečnost, že v létě 1943 po dvouletém vedení války byla Sovětská armáda již plně konsolidována. Velitelský sbor se zdokonalil v nových metodách vedení boje a operací, jednotky si plně osvojily správné použití všech druhů vojsk jak v obraně, tak v útoku. Armáda byla dobře zásobována výtečnou bojovou technikou, jejíž výroba se již plně rozvinula.

Druhou zvláštností je ta okolnost, že sovětské vrchní velení prohlédlo záměry Němců a ještě včas před bitvou se rozhodlo pro počáteční obranu a pozdější přechod do útoku. To poskytlo příslušným velitelům, štábům a jednotkám dostatek času na přípravu protiofensivy ješší před zahájením bitvy.

Třetí zvláštností bylo to, že průběh fronty byl zcela jiný než u Stalingradu. Kurský výběžek skýtal Němcům možnost soustředěného útoku do kurského prostoru a dále ve směru na východ.

Německé velitelství se v letním tažení r. 1943 rozhodlo ovládnout soustředěným útokem kurský výběžek, likvidovat sovětskou skupinu a otevřít si tak cestu na Moskvu.

Tyto záměry byly však sovětským velením odhaleny. Plán vrchního velitele J. V. Stalina předvídal porážku obou německých skupin, definitivně zastavit útok Němců dovnitř země a tím vytvořit výhodné podmínky pro rozvíjení útoku na Ukrajinu a Bílou Rus.

Plnění toho úkolu muselo být prováděno kombinovaně. Nejříve bylo třeba útočícího nepřítele úpornou obranou vysílit, zeslabit a zastavit a přechodem do protiofensivy ho obklíčit a zničit.

Se zřetelem k tomuto plánu dělí se kurská bitva na dvě období. První období zahrnuje obrannou bitvu vojsk středního a voroněžského frontu (5.—12. července 1943). Druhé období tvoří protiofensivu Sovětské armády a porážku orelské a bělgorodsko-charkovské skupiny Němců (12. července až 23. srpna 1943).

Příprava sovětské obrany byla prováděna mimořádně pečlivě. Do července 1943 byla vybudována pevná, do hloubky členěná, nepřekonatelná obrana, schopná odolávat masovému útoku tanků a všech druhů vojsk.

Příprava protiofensivy začala již v květnu 1943. Poněvadž se útok Němců očekával až v červenci, měla na přípravu čas přes dva měsíce. Této doby bylo plně využito k přípravě velitelů, štábů i vojsk po všech stránkách. Veškeré práce se prováděly pečlivě a přísně utajené s využitím zastírání všech druhů. Stranicko-politická práce se konala pod heslem učinit obranu nepříteli naprosto nepřekročitelnou a připravit se k rozhodujícím útočným bojům.

Za obranné bitvy v kurském výběžku splnila sovětská obrana svůj úkol znamenitě. Němci v boji o Kursk ztratili 70 000 padlých a raněných, na 3000 tanků a samohybných děl (t. j. 55% počátečního stavu), přes 800 polních děl, na 1400 letounů a přes 5000 aut.

Tím útok Němců provést nový pochod na Moskvu skončil potupnou prohrou. Těžké ztráty způsobily krizi německého útoku a tak byly připraveny výhodné podmínky pro přechod z obrany do protiofensivy.

Kurská bitva vešla i s bitvou u Stalingradu do válečných dějin jako nový důkaz vítězné sovětské vojenské vědy. V obou těchto historických bitvách byly vytvořeny výhodné podmínky pro přechod do úspěšné protiofensivy silnou, hrdinnou a obratně řízenou obranou.

II. Vysvětlení pojmů

Při organizaci a provádění soudobé obrany vyskytují se některé pojmy jako protiútok a protiúder. Při přechodu z obrany do útoku se mluví o protiofensivě. Stručně si vysvětlíme význam těchto pojmů.

1. **Protiútok** je útočná činnost taktických jednotek v obranném boji. Jejím účelem je zničit nepřítele, který vnikl do obranné sestavy a obnovit opět plnou souvislost obrany. Při naprosté převaze nepřítele má protiútok za úkol alespoň zastavit pronikajícího nepřítele a získat čas k organizaci obrany za nových podmínek.

Protiútok má vliv na místní vedení boje, a proto má zpravidla význam taktický. Je organizován veliteli taktických jednotek až do stupně armádního sboru. Zasazené síly bývají od malých jednotek až po divisi, u armádního sboru zpravidla mechanisovaná divise v součinnosti se sousedy. Hloubka protiútku je úměrná síle jednotky.

Počítaje od čáry vyrazení nebývá hlubší než 15 km. Protiútok zpravidla trvá 4 až 6 hodin. Provádí se organizovaně v celém průběhu vedení obranného boje, především však při boji za udržení předního okraje hlavního pásma obrany.

2. **Protiúder** je útočná činnost v obranné operaci armády, frontu nebo skupiny frontů mající svým rozsahem význam operační. Cílem protiúderu je zpravidla:

- obklíčení a zničení nepřátelského uskupení vklínivšího se do obrany;
- upoutání sil ze směru hlavního úderu nepřítele za účelem upevnění vlastní obrany a oslabení jeho úderného uskupení;
- zmaření nepřátelských pokusů o obklíčení vlastních sil.

Protiúder je prováděn druhými sledy a zálohami přivedenými z operační hloubky za účasti největšího počtu jednotek prvního sledu. Podle nasazených sil bývá protiúder armádní nebo frontový. Podmínky pro jeho úspěšné provádění připravují rovněž jednotky prvního sledu. Ony musí udržet výhodných čar v terénu, na příčných postaveních zabezpečit rozvinutí a nasazení jednotek k protiúderu. Hloubka protiúderu bývá podle nasazených sil od 10 do 30 km a může trvat jeden až dva dny. Provádí se podle průběhu operace, obvykle druhý, někdy až třetí den nebo další den po zahájení nepřátelského útoku. Při tom je nutno podotknout, že protiúder je prováděn s většími, hlubšími a rozhodujícími cíli přesahující svou obsáhlostí obvykle rámec obranné operace. Tyto protiúderové se provádí v podmínkách, kdy je nepřítel vyčerpan, kdy poměr sil se mění ve prospěch obránce v důsledku velkých ztrát způsobených nepřítelem obranou a přísunem svěžích sil obránce. Tento druh protiúderu nemá jen omezený cíl — obnovu obrany — nýbrž i rozrušení celé útočné sestavy nepřítele a vytvoření podmínek pro přechod do protiofensivy.

Protiútok i protiúder mají některé společné znaky. Oba se provádějí tak, že vojska útočí jen na jednotlivých stanovených směrech, zatím co se na ostatních částech fronty pokračuje v obraně.

Protiútok i protiúder, je-li úspěšný, končí tím, že vklíněný nepřítel je rozbit a vojska, provádějící protiútok, vyjdou na dřívější přední okraj obrany. Tam se zpravidla zastaví a obnoví původní obranu, znovu se organizují do hloubky.

Protiútočná činnost se provádí z předem připravených východišť, zpravidla na příčných postaveních.

Příprava této činnosti se zásadně řídí podle celkového plánu boje a operace. Protiútoky a protiúderové se plánují podle možných variant (bývají 2 až 3 varianty) vyššími představenými ještě před bojem a vykonávají je

podřízené jednotky. Na příklad protiútoky armádního sboru plánuje a stanoví velitel armády. Jeho příprava a organisace je svěřena veliteli sboru a jeho štábu za kontroly armády.

3. Protiofensiva na rozdíl od protiútoku a protiúderu není součástí obranné operace a není ani pokračováním vedení obranné operace. Protiofensiva je novou, a to útočnou operací, která se řídí podle zásad obecně platných pro útočnou operaci. Jako útočná operace nemá různé varianty.

V praxi se obrana a protiofensiva navzájem prolínají a přesahují, druhá je závislá na první.

Protiofensiva se připravuje již v průběhu obranné operace.

Protiofensiva není však běžnou útočnou operací. Je to operace značně složitá, se svými charakteristickými znaky a zvláštnostmi, které vyplývají z povahy situace, za jaké k ní dochází.

Účelem protiofensivy ve většině případů je obklíčení a zničení uskupení nepřítele, které plní operační poslání vniklo do naší obrany. Současně je to přechod do všeobecného útoku s pronikáním do hloubky nepřátelské sestavy a ovládnutí operačně nebo strategicky důležitých prostorů.

Protiofensiva, řešíc otázky zásadního dalekosáhlého dosahu, má význam operační a často i strategický, měnící obraz celé války. Protože znamená přechod z obrany do všeobecného útoku, je vrcholným projevem aktivity ozbrojených sil. Je i zkouškou pro celý stát, neboť je výrazem jeho morálních a hospodářských možností a vůle lidu k vítězství.

Přechod do protiofensivy vyžaduje značných sil a materiálních prostředků, které vševojsková armáda vedoucí obranu zpravidla nemá. Proto bývají přiváděny z hloubky zálohy frontu nebo strategické zálohy vrchního velitelství.

Příprava protiofensivy v celku vyžaduje doby okolo jednoho měsíce. Hloubka a trvání protiofensivy bývá různá, obvykle jako v útočné operaci frontu.

Příprava, plánování a provádění protiofensivy je vždy velmi složitý úkol, vyžadující mimořádných organizačních a tvůrčích schopností všech zúčastněných velitelů a štábů.

Naprostou nezbytnou podmínkou úspěchu protiofensivy je úspěšně provedená obrana, která způsobuje nepříteli nenahraditelné ztráty a přivádí jeho útok ke zhroucení. Další důležitou podmínkou úspěchu je bezpečné utajení všech příprav k protiofensivě.

III. Organisace protiofensivy, všeobecné zásady

1. Organisovat protiofensivu znamená připravit a provést řadu opatření operačního rázu. Složitost této činnosti proti normální útočné operaci je v tom, že je třeba vzájemně dobře sladit vedení obranné operace s nově plánovaným útokem.

Organisace protiofensivy se projevuje především v nahromadění materiálních zásob a soustředění nových sil.

Materiální prostředky se soustřeďují podle předem pojatého plánu příprav v hlubokém týlu. Podobně se provádí i soustřeďování nových sil a jejich výcvik, přeskupení z jiného bojiště podle plánu operačního rozvinutí sil připravované protiofensivy. Prostor soustředění těchto sil a prostředků bývá 100 až 150 km od čáry dotyku.

Současné s tím půjde na stupni frontu obvykle o souhrn těchto opatření:

- a) zpracování rozhodnutí velitele, vydání směrnic podřízeným armádám;
- b) vypracování operační části plánu protiofensivy, plánu použití druhů vojsk, plánu organizace týlu a materiálního zabezpečení;
- c) organizace součinnosti mezi armádami a mezi druhy vojsk;
- d) udržení určitého prostoru v terénu armádami prvního sledu, které vedou obranu, vybudování východiště útoku;
- e) organizace velení a tomu odpovídající spojení;
- f) organizace operačního (bojového) zabezpečení protiofensivy (průzkum, PLO, PTO, PCHO, PVO, operační zastírání, zajištění styku, zajištění křídel a boků, obranné zpravodajství);
- g) organizace týlu a materiálního zabezpečení obranné operace i protiofensivy;
- h) topografická příprava;
- i) výcvik a příprava velitelů, štábů a vojsk;
- j) organizace pořádkové a regulační služby, regulace přesunů za obranné operace, za přípravy i vedení protiofensivy;
- k) kontroly pohotovosti vojsk k útoku.

Při organizaci protiofensivy nutno uvážit všechny další okolnosti, které jsou uvedeny v tomto článku.

Protiofensiva jako projev vůle zničit útočícího nepřítele je operací útočnou a podle zásad obecně platných pro útok se také organizuje a řídí.

Protiofensiva, vycházejíc z úspěšně provedené obrany, má za účel zastavit, obklíčit a zničit větší skupinu útočícího nepřítele a současně na daném směru přejít do všeobecného útoku.

Pro přechod do protiofensivy jsou nutné značné zálohy a materiální prostředky. Armáda, která v prvním sledu frontu vede obrannou operací, tyto zálohy nemá. Proto je třeba, aby nové síly byly přivedeny ze zálohy frontu. Nemá-li tyto zálohy ani front, musí zasáhnout svými prostředky hlavní velitelství. Na protiofensivě, kterou plánuje hlavní velitelství, může se podílet několik frontů.

Proto hlavním organisátorem protiofensivy je velitel frontu nebo sám vrchní velitel. Armáda organizuje protiofensivu vždy v rámci celého frontu za součinnosti s ostatními armádami.

Při určování sil a bojových prostředků třeba vzít v úvahu zkušenosti z Veliké vlastenecké války, že poměr sil k vedení protiofensivy nemusí být vždy naprosto výhodný. Často je možné nebo i nutné obklíčit a zničit nepřítele při rovnosti sil nebo při malé převaze. Vždy však je nevyhnutelné, aby na směru hlavního úderu bylo dosaženo zdrcující převahy. Proto manévry k přeskupení vojsk, aby byly získány takové poměry, má za přípravy protiofensivy svou mimořádnou důležitost.

Případný nedostatek v poměru sil musí být v protiofensivě nahrazen překvapením, uměním a dovedností velitelů a vojsk v utajení příprav, ve volbě směru hlavního úderu, doby zahájení, v rychlosti, rozhodnosti a odvaze při vedení operace. Náš PR v čl. 279 stanoví m. j.: „Obklíčení a po něm následující zajetí nebo zničení nepřátelských vojsk při stejných nebo slabších vlastních silách je věcí cti, statečnosti a hrdinství vojsk a vysokého umění velitelů a musí být hodnoceno jako nejvyšší vojenský hrdinný čin.“ Protiofensiva dává mnoho možností k tvůrčí iniciativě velitelům i jednotkám, aby se toto závažné ustanovení předpisu v daném případě stalo skutkem.

Protiofensiva může být prováděna v různých situacích, plynoucích z postavení nepřítele a z možností vlastních vojsk.

Mohou nastat tyto případy:

a) Vlastní velení shromáždilo dostatek sil a prostředků a je rozhodnuto přejít z obrany do protiofensivy, jakmile bude nepřítel zeslaben a vyčerpán (viz příklad z kurské bitvy).

b) Vlastní velení shromáždilo nové síly a prostředky teprve v průběhu nepřátelského útoku a organizuje protiofensivu v chodu obranné operace (příklad ze stalingradské bitvy).

c) Při vedení obranné operace provedl front svými zálohami silný protiúder, který se úspěšně rozvíjí, nepřítel není schopen vážného odporu a protiúder může hned přejít v protiofensivu.

Situace, v níž může být protiofensiva prováděna, má rozhodující vliv na způsob organizace přípravy přechodu do protiofensivy.

První případ je s hlediska organizace nejvýhodnější. Velitelé, štáby a vojska mají dostatek času na přípravy což je první podmínkou úspěchu. Tento případ však vyžaduje mít již od počátku dostatek sil, což při obraně určitého operačního směru bude výjimkou.

Druhý případ nás staví před úkoly složitě a značně těžší. Má zvlášť vysoké požadavky na vedení obrany, která musí stůj co stůj získat potřebný čas. Kdyby obrana zakolísala a neudržela souvislost fronty, bylo by nutno větší nebo menší část nově shromážděných jednotek nasadit do obrany a tím by byly ohroženy vyhlídky protiofensivy na úspěch. Organizace protiofensivy v chodu obranné operace vyžaduje mimořádně schopného velení, majícího tvůrčí iniciativu a tvrdou důslednost v prosazování vůle. Znamená to i krajní vypětí jednotek, aby se skryté v krátké době připravily na své úkoly a přesně uskutečnily zamýšlený manévr. Nelze při tom přehlížet i dočasnou převahu útočícího nepřítele, zejména činnost jeho letectva.

Možno říci, že takovýto případ protiofensivy bude v podmínkách vedení soudobých operací nejběžnější a zaslouží si zvláštního zřetele.

Třetí případ nastane obvykle tehdy, když vojska vedoucí hluboký frontový protiúder k obnovení obrany nenarazí na organizovaný odpor a nepřítel nemá blízkých operačních záloh. V takovém případě by bylo chybné zůstat na předním okraji původní obrany. Protiúder se potom mění v protiofensivu, která pokračuje nepřetržitým útokem na celé frontě. Bude velmi záležet na pohotovosti velitelství frontu a armád, aby takovou situaci předvídaly, anebo vznikne-li úplně nečekaně, aby vydaly včas potřebné rozkazy vojskům. Zprávy o nepříteli a materiální přípravy budou mít své zvláštní místo v činnosti štábů a vojsk.

Vyjmenovali jsme jen tři hlavní typické případy situací, kdy může začít protiofensiva. Je na bledni, že v soudobých podmínkách vedení operace mohou nastat ještě i jiné případy, v této práci neuvedené. Za úvahu stojí na příklad situace, kdy zálohy frontu stačí jen k tomu, aby byl zastaven nepřátelský útok. V takovém případě možno přejít do protiofensivy jedině zasazením strategických záloh vrchního velitele.

Při definování protiofensivy jsem uvedl, že protiofensiva není obyčejnou, běžnou útočnou operací, že má své charakteristické znaky. Tyto okolnosti nutno vzít při reorganizaci protiofensivy v úvahu.

Zvláštnosti protiofensivy při srovnání s běžnou útočnou operací jsou zejména tyto:

První zvláštnost je okolnost, že protiofensiva vzniká jedině v obraně jako činnost proti útočícímu nepříteli. Je to neúčinnější akce k úplnému zastavení a zničení útočícího nepřítele. Je to útok proti zastavenému útoku nepřítele s dalekosáhlými následky. K protiofensivě zpravidla dochází

jen po úspěšně provedené obranné operaci. Obrana, která nesplnila svůj hlavní úkol opotřebovat a vyčerpat nepřítele a udržet určitý prostor, nezabezpečuje výhodné podmínky pro přechod do protiofensivy.

Druhou zvláštností je situace nepřítele. Útočící nepřítel, který se setkal s houževnatým a aktivním odporem naší obrany, bude v průběhu operace přinucen zasadit své zálohy a tím zmenšovat hloubku své sestavy. Při přechodu do protiofensivy budou jeho hlavní síly obvykle v prvním sledu bez hlubokého uclnění. Tato okolnost bude mít vliv na to, že obklíčování nepřítele provádíme v menší hloubce, než tomu bývá za normálního útoku proti hluboce uclněné obraně.

Válečné zkušenosti učí, že při protiofensivě je nejvýhodnější napadnout boky nepřátelské sestavy, zejména v tom případě, když se útočník hluboko vklíní do naší obrany (viz Stalingrad). Nepřítel bude však na svých bocích více nebo méně zařízen k obraně. Čím blíže k hlavním silám útočícího nepřítele, tím bude tato obrana méně rozvinuta a naopak. Proto při průlomu nepřátelské fronty může být útok veden buď proti plně rozvinuté polní obraně, nebo proti spěšně zaujaté obraně, po případě může někdy dojít k střetnutí s útočícím nepřítelem. Rozdílnost této situace se nutně odrazí i v organizaci průlomu nepřátelské fronty.

Jako třetí zvláštnost nutno uvést to, že tempo útoku při zahájení protiofensivy bude vyšší. Mělká sestava nepřítele dovolí zasazení rychlých jednotek dříve než v normálním útoku proti hluboce uclněné obraně nepřítele. Na příklad armádní rychlou skupinu bude možno často nasadit již první den a frontovou rychlou skupinu druhý den operace, což urychlí tempo útoku hlavních sil.

Další zvláštností je otázka určení východiště útoku. Předvídaná činnost nepřítele může se vyvinout jinak a tím narušit naše plánování. Vyplyvá z toho povinnost připravit pro každý případ ještě jiná východiště útoku, více vzadu umístěná. Kromě toho nutno vždy předvídat opatření, aby nezbytné východiště bylo stůj co stůj udrženo, a bylo-li ztraceno, aby aktivním zásahem v předvečer protiofensivy bylo znovu získáno.

Zvláštností je také možnost, že celkový vývoj událostí za vedení obranné operace bude probíhat jinak, než jak bylo předvídáno. Konkrétně to může znamenat, že provedené přípravy plně neodpovídají nově vzniklé situaci. Pro velitele a štáb, který organizoval protiofensivu, nastává úkol, aby co nejdříve vnesli do provedených opatření určité opravy a připravili co nejvýhodnější podmínky pro splnění daného úkolu.

Svou zvláštností jsou také podmínky materiálního zabezpečení operace. Za přípravy protiofensivy je tato činnost složitá proto, že kromě zásob pro sam útok je třeba shromáždit a rozdělit zásoby nezbytné k vedení obranné operace. Proto těchto zásob bude více než za přípravy normálního útoku a tím se činnost týlu zkomplikuje.

Formy manévru za protiofensivy mohou být jako za útočné operace různé. Nicméně zvláštnost úkolu i zvláštnosti celkové situace mají do jisté míry vliv na formy útočného manévru za protiofensivy.

Vojstva přecházející do protiofensivy mají zpravidla za úkol soustředěným útokem prolomit nepřátelskou sestavu, proniknout do týlu nepřítele a obklíčit jeho hlavní síly. Pokračující ve všeobecném útoku do operační hloubky nepřítele musí vyjít na určitou čáru, být stále připravena odrazit pokusy nepřítele zvenčí, osvobodit obklíčenou skupinu. Částí sil, která obklíčila nepřítele, pokračovat v jeho ničení. Z tohoto pojetí úkolu plynou i určité formy manévru.

Vzhledem na zvláštnosti protiofensivy je nejběžnější formou manévru

soustředěný útok na sbíhavých směrech. Tyto sbíhavé směry bývají zpravidla dva, někdy při velké skupině nepřítele i tři. Úderné skupiny musí rozbit křídla hlavních sil nepřítele a vniknout do jejich týlu. Hlavní úder musí být operačně zabezpečeny na vnitřních i vnějších bocích vedením pomocných (zajišťovacích) úderů.

Současným provedením několika úderů na širokém prostoru je činnost nepřítele rozdrobena a dává podmínky pro rychlé provedení obklíčení.

V některých případech může být rozhodující úder veden jen do jednoho boku nepřítele. Bude to tehdy, jestliže se jeden bok nepřátelské sestavy opírá o nepřekročitelnou překážku, na příklad horstvo, moře nebo širokou řeku.

Velitel, který o formě manévru rozhoduje, musí především pečlivě ujasnit úkol. Musí však také zhodnotit složení a sílu nepřítele, jeho uskupení, možnosti vlastních sil, dále vlastnosti terénu, časové a povětrnostní podmínky.

IV. Příprava protiofensivy

Protiofensiva jako operace značně složitá se svými zvláštnostmi vyžaduje delší, pečlivě a methodické přípravy. S hlediska jejího obsahu můžeme přípravu protiofensivy rozdělit:

na přípravu všeobecnou a

na přípravu přímou.

Celková příprava protiofensivy trvá až jeden měsíc. V této době je započítána i přímá příprava, která obvykle trvá 5 až 12 dní.

Do všeobecné přípravy možno zahrnout zásadní rozhodování a plánování na stupni frontu nebo vrchního velitelství. Dále je to soustředování nových sil, dalších bojových prostředků a nezbytných materiálních zásob. Je to současně organisace obrany a zásahy do jejího vedení, jestliže v té době vyrazil nepřítel k útoku.

Tyto práce řídí obvykle sám velitel frontu s nejužším štábem spolupracovníků podle směrnic vrchního velitele. Velitelé armád v té době nebývají zpravidla o účelu své činnosti informováni.

Jakmile jsou tyto všeobecné přípravy dokončovány, přikročí velitel frontu k zahájení přímých příprav. V tom smyslu vydá potřebné pokyny svému štábu a osobně vydá (jestliže tak již neučinil) operační směrnice podřízeným velitelům armád.

Ve směrnici pro protiofensivu musí velitel frontu zejména uvést:

1. Zjištění skutečnosti o nepříteli s případným závěrem o jeho možnostech.

2. Cíl operace frontu a jak zamýšlí protiofensivu provést.

3. Úkol armád prvního sledu frontu, které pokračují v obraně, podstatu jejich obranné operace, jak obranu organisovat a vést, aby odpovídala podmínkám přechodu do protiofensivy.

Účast těchto armád v protiofensivě, podmínky přechodu do protiofensivy, směr útoku, bližší a další úkol. Podmínky součinnosti s ostatními armádami, levou hranici, VS armády.

4. Úkol armádě (armádám) nově soustředěné v druhém sledu frontu, na kterém směru vést hlavní úder, z které čáry a v součinnosti s kým provádět obklíčení nepřátelského uskupení, bližší a další úkol armády.

Od koho a dokdy převzít své útočné pásmo, po případě plnění úkolů ve prospěch armád prvního sledu, které vedou obranu, levou hranici, VS armády.

5. Podmínky provádění dělostřelecké přípravy.

6. Letecké zabezpečení operace — které vyšší jednotky bitevního a bombardovacího letectva se zúčastní protiofensívy, koho podporují, počet divisních (sborových) vzletů na první 2 až 3 dny boje.

Činnost stíhacího a průzkumného letectva.

7. Podmínky operačního zabezpečení: PLO, PCHO, operační zastírání, co z toho provádí front, co armády.

8. Doba pohotovosti útoku.

9. VS frontu.

10. Jaké hlášení a kdy předkládat, doba předložení operační části plánu operace.

K této operační směrnici vydává náčelník štábu frontu pro každou armádu zvlášť přehlednou tabulku „Výpis z plánu rozdělení prostředků“. V této tabulce musí být uvedeno, které prostředky, kdy a v kterém prostoru armáda nově dostává, po případě jejich složení, počty a stav.

Operační směrnice velitele frontu je doplňována a rozvíjena náčelníky druhů vojsk a náčelníkem týlu frontu po jejich odborných liniích. Každý z těchto funkcionářů vydá co nejdříve potřebné výpisy ze svých směrnic jednotlivým funkcionářům armády.

Poté mohou velitelé armád neprodleně přikročit k urychlenému provádění svých příprav na protiofensívu.

Veškerá příprava protiofensívy musí být prováděna methodicky, plánovitě a vždy s největším možným utajením. Je v zájmu utajení operace, aby primární příprava byla co nejkratší. Jedině tehdy, bude-li nepřítel překvapen, může být dosaženo cílů, které protiofensíva sleduje.

Jedním z předpokladů překvapení je krátká lhůta přípravy protiofensívy. Proto musí štáb frontu pro přeskupení sil vyvinout co největší organizační úsilí, aby plánovaný manévř byl proveden přesně a včas, v poměrně krátké době.

K tomu musí být použito zvláštních method.

Předně bude ku prospěchu věci, když štáb frontu sám zpracuje podrobná nařízení předem, aby usnadnil práci armádám.

Přeskupení vojsk třeba provádět v mimořádně krátké době, což vyžaduje všestranné přípravy a mimořádného vypětí vojsk.

Plánování i organizace obrany armád prvního sledu frontu musí odpovídat všem požadavkům pro připravovanou protiofensívu. Volba obranných pásem, zejména však průběh armádních příčných postavení, musí odpovídat nejen zájmům obrany, ale i potřebám protiofensívy.

Zvláštní pozornosti zasluhuje i řešení otázek dělostřelectva. Obrana musí během vedení operace soustřeďovat své dělostřelectvo již ve prospěch protiofensívy. Nově přicházející dělostřelectvo musí využít v široké míře palebných postavení i všech prvků střelby těch jednotek, které již byly v dotyku s nepřítelem.

Umístění minových polí a ostatních ženijních zátarasů musí být sladěno s plánem protiofensívy.

Komunikační síť v obraně musí být vybudována tak, aby vyhovovala potřebám vojsk, která jsou určena k provedení protiofensívy. Zejména hustá musí být tato síť na směru hlavního úderu, kde ve velmi krátké době je třeba přeskupit a soustředit značné síly i materiální prostředky.

Síť linkového spojení a systém spojovacích uzlů, připravená místa velitelských stanovišť třeba rozvinout již s hlediska potřeb protiofensívy.

Rovněž organizace týlu, příprava a rozmístění materiálních zásob v obraně musí být řešena jak pro potřeby obrany, tak i pro potřeby plánované protiofensívy.

Je ještě řada úkolů a opatření, která musí obrana plnit ve prospěch připravované protiofensivy. Na úplnosti a pečlivosti provedených přípravných prací závisí úspěch celé operace. Velitel frontu může jejich provádění svěřit i jiným frontovým jednotkám. Je to povinen učinit zejména tehdy, je-li obrana zaměstnána odražením útočícího nepřítele.

V. Plánování protiofensivy

Plánování protiofensivy musí vyřešit přípravu i vedení operace po stránce operační i materiální.

V podstatě je plánování protiofensivy prováděno obdobně jako za útočné operace. Vedení protiofensivy nemá několik variant, jak tomu bývá na příklad při plánování obranné operace. Plánování předvídá jen jeden určitý manévr, velitel frontu musí však být připraven provést v něm menší úpravy, kdyby se obranná operace vyvinula jinak, než bylo předpokládáno.

Plánování protiofensivy má však své zvláštnosti proti plánování normální útočné operace, plynoucí právě z povahy situace, za jaké k protiofensivě dochází. V plánu protiofensivy mohou se proto objevit tyto zvláštnosti:

- protiofensiva znamená přechod do útoku z obranné operace, musí se proto v plánu předvídat opatření, aby obrana připravila výhodné podmínky pro protiofensivu. Jen tehdy bude plánování protiofensivy reálné,
- obklíčování nepřátelského uskupení možno předvídat v menší hloubce, než tomu bývá při normální, hluboce členěné obraně nepřítele,
- nasazení rychlých vojsk do průlomu možno předvídat dříve, na příklad armádní rychlé skupiny nasadit již prvního dne operace,
- tempo operace bude vyšší, a proto i jednotlivá období operace mohou být hlubší nebo trvání operace kratší.

Podle času se protiofensiva dělí na přípravné období a na období vedení operace.

Přípravné období pro frontu začíná, jakmile velitel frontu dostal směrnicí pro přechod do protiofensivy, a končí zahájením dělostřelecké a letecké přípravy. Toto období se dělí na přípravu všeobecnou a přímou. V tomto období musí být vykonány veškeré přípravné práce.

Vedení protiofensivy začíná dělostřeleckou přípravou a končí zničením uskupení nepřítele a dosažením prostoru, který je frontu stanoven jako další nebo konečný úkol.

Velitel frontu rozdělí vedení protiofensivy zpravidla na dvě období.

První období operace má zpravidla za obsah průlom nepřátelské fronty na několika směrech, obklíčení určitého uskupení nepřítele, ovládnutí operačně výhodné čáry hlavními silami a zahájení ničení obklíčeného nepřítele. Trvání 5 až 7 dní, hloubka 120 až 150 km.

Druhé období operace frontu obsahuje nutné přeskupení sil a prostředků, pokračování v rozvíjení všeobecným útokem do hloubky a ničení nově přicházejících záloh nepřítele, které se snaží vyprostit obklíčené uskupení nebo organisovat v hloubce novou obranu.

Plán protiofensivy frontu, pokud jde o jeho formu, je zpracován obdobně jako plán útočné operace.

VI. Vedení protiofensivy

Vedení protiofensivy jako vedení každé útočné operace zahrnuje v sobě postupné provádění určité činnosti, aby bylo dosaženo konečného cíle. V každém období operace se řeší určitý dílčí úkol celkové operace, a proto

je každé z nich svým obsahem i formou provádění odlišné. Jednotlivá období vyplývají vždy logicky jedno z druhého, každé vytváří podmínky pro řešení dalšího úkolu.

Tato činnost je v podstatě vyřešena v plánu operace. Velitelství frontu musí pečovat o to, aby hlavní ustanovení plánu protiofensivy byla dodržována a potřebné opravy vnášeny podle vývoje situace.

Pro vedení protiofensivy právě tak jako pro vedení každé útočné operace jsou všeobecně platné dvě zásady:

a) operace musí být vedena prudce, vysokými tempy, stále narůstajícími údery z hloubky;

b) veškerá bojová činnost musí být vedena nepřetržitě, bez jakýchkoli přestávek v operaci, jedno období přerůstá v druhé.

Důležité je první období operace, jehož úspěšné plnění zabezpečuje podmínky pro zničení obklíčeného nepřítele a dává možnosti rozvinutí útoku do hloubky.

Výrazem dokonalosti vojenského umění za protiofensivy je mistrné a účelné zvládnutí obranných a útočných akcí. Za obranné operace, kdy se všeobecná situace jeví obráncům nepříznivá, musí být houževnatým vedením obrany vyčerpány síly nepřítele a způsobeny mu největší ztráty. V té době musí velení hluboce a strážlivě hodnotit danou situaci a dovedně ji zvládnout.

Mimořádný význam pro úspěšný průběh protiofensivy má volba směru hlavního úderu. Správně řešit směr hlavního úderu obvykle znamená již předem řešit osud operace. Za protiofensivy je nejvýhodnější vést dva údery sbíhavých směrů. Tyto údery musí být namířeny na nejslabší a nejzranitelnější místa nepřátelské fronty, která nám zjistí aktivně prováděný průzkum. Musí vést nejkratší cestou do týlu na životní cesty útočníka, aby došlo co nejdříve k obklíčení jeho hlavních sil.

O úspěchu protiofensivy nerozhoduje sama všeobecná převaha sil a prostředků. Důležitější je dovednost vytvořit rozhodující převahu na směrech hlavního úderu, umění manévrovat silami i prostředky na slabá místa nepřátelské sestavy.

Abyste úderné skupiny provádějící obvykle boční úder mohly nerušeně plnit svůj hlavní úkol, musí být operačně zajištěny. Způsoby tohoto zajištění mohou být různé. V prvním období útoku se operační zajištění může věnovat obraně boků. Provádí to tím, že určené skupiny doprovázejí útok a při hrozcím protiúderu přecházejí na výhodných čarách přechodně do obrany a odrážejí nepřítele. V průběhu operace, zejména při obklíčování, je výhodné provádět operační zajištění útočnými akcemi k rozdrčení nově z týlu přicházející nepřátelské skupiny. Jen pružné a včasné použití některého způsobu operačního zajištění může zabezpečit operační volnost hlavních sil. Z počátku bude třeba věnovat pozornost vnitřním křídlům, ale v průběhu operace se tíha zabezpečení přenesla na vnější boky úderných skupin.

Vedoucí myšlenka vedení hlavních i zajišťovacích (pomocných) úderů musí odpovídat i operační uskupení vojsk. Na hlavních směrech třeba soustředit mocné úderné skupiny, které musí být schopny zasadit drtivý úder do celé hloubky nepřátelské sestavy. Proto operační sestava hlavních úderných skupin musí být ucleněna do hloubky. S hlediska frontu bude správné, aby na každém operačním směru byly zasazeny síly jedné armády, na směru hlavního úderu mohou útočit i síly dvou armád.

Uspořádání bojové sestavy útočících armád jim musí umožnit současně a co největší zasazení sil a prostředků. Počáteční úspěch útoku má roz-

hoduující význam pro celou operaci. Proto musí být první sled silně vybaven bojovými prostředky, zejména tanky.

Velikou důležitost za protiofensivy má volba času zahájení přechodu do útoku. Protiofensiva nesmí být spuštěna ani předčasně, ani opožděně. K předčasnému spuštění by došlo v takové situaci, kdyby nepřítel měl po ruce ještě značné operační zálohy, které by mohly započatý útok zastavit anebo vážně ohrozit. Opožděné zahájení protiofensivy by mohlo nastat tehdy, kdyby naše obrana byla v operačním měřítku prolomena a rozvrácena. Rovněž by opožděné spuštění protiofensivy nastalo, kdyby váháním byl dán nepříteli čas přejít do obrany a ji organisovat.

Nejvýhodnější dobou pro spuštění protiofensivy je taková situace, kdy nepřítel byl značně vyčerpan a zastaven. Má však ještě jakési naděje na úspěch, pokouší se o útok a ještě nepřešel do obrany. Vhodnou dobou je též právě prováděné přeskupování nepřitele, zejména dělostřelectva. Naši protiofensivou má být nepřítel překvapen.

Protiofensiva musí mít vhodné východiště a opírat se o pevnou část fronty. Na směrech, kde je čára dotyku pohyblivá, jsou potíže s volbou východiště, organizací i přípravou protiofensivy. Je výhodné volit východiště na připraveném příčném postavení nebo na výhodné terénní čáře za jednotkami v dotyku.

Prostor soustředění a prostory vyčkávací jednotlivých armád a úderných skupin i veškeré pohyby třeba volit tak, aby zůstaly nepříteli utajeny, zejména jeho letectvu. Operační rozvinutí vojsk do protiofensivy nutno provádět skrytě za jednotkami, které pevně drží čáru dotyku. Vystřídání jednotek provádět se zřetelem na utajení. Někdy bude výhodné podřídit vyšší jednotky jsoucí v dotyku armádě přicházející z týlu.

V údobí přeskupování sil, operačního rozvinutí vojsk frontu, zaujímání východiště a při vystřídání vojsk musí být zabezpečena dobře organisovaná protiletecká obrana za součinnosti se stíhacím letectvem frontu.

Zaujímání sestavy musí být štábem frontu i armád podrobně propočítáno. Potřebný manévr nutno provést velmi rychle s vypětím všech sil. Avšak tyto propočty musí být reálné. Stanovení nesplnitelných úkolů na základě nesprávných časových propočtů mohlo by mít v zápětí vážné narušení celé operace.

Před průlomem nepřátelské fronty předchází zpravidla dělostřelecká a letecká příprava, prováděná podle předem připraveného plánu. Doba trvání i způsob provádění budou v každém případě odlišné, někdy budou různé i na každém směru úderu jedné protiofensivy. Vzniká to tím, že obrana nepřitele bývá na různých směrech protiofensivy vybudována a rozvinuta nestejně.

Při plně rozvinuté polní obraně může dělostřelecká příprava trvat 1 až 1,5 hodiny při hustotě 150 až 200 hlavních na 1 km fronty.

Zato při průlomu spěšně zaujaté obrany bývá dělostřelecká příprava kratší, v trvání 30 až 40 minut. Hustota dělostřeleckých a minometných hlavních na směru hlavního úderu může být do 80 až 120 na 1 km. Šířka celého útočného pásma frontu za protiofensivy podle zkušeností bývá 120 až 150 km. Rovněž i útočná pásma vyšších jednotek mohou být širší než obvykle.

Útok začíná na rozkaz velitele frontu vyražením prvního sledu úderných skupin z připraveného východiště. Vyrazení bývá prováděno zpravidla současně na všech směrech, aby činnost nepřitele byla již od začátku rozptýlena. Někdy bývá výhodné na některém směru vyrazit později; závisí to na podmínkách celkové situace.

Úspěšně provedený průlom nepřátelské fronty dovoluje včasné nasazení tankomechanisovaných vyšších jednotek. Tato okolnost dovolí vhodně využít počátečního taktického úspěchu k rozšíření v úspěch operační. Rychlé jednotky zajistí úderným skupinám náležitou sílu počátečního úderu. Potom rychlým pronikáním vpřed uskutečňují rozhodující manévr k operačnímu obklíčení nepřátelského uskupení. Tím se zvyšuje i tempo celého útoku a hlavní síly pronikají do operační hloubky dříve, než mohl nepřítel učinit vhodná protiopatření.

Zatím co jsou hlavní síly nepřítele obklíčovány, pokračují ostatní vojska v energickém pronikání do hloubky nepřítele. Jestliže dosáhla původního předního okraje obrany, nezastavují se, nýbrž pokračují v útoku a zabírají nepříteli, aby organisoval svou obranu v hloubce.

K útoku úderných skupin se postupně přidružují i vojska na ostatních částech fronty. Tím se přejde do všeobecného útoku a vytvoří se co nejširší okruh kolem obklíčeného uskupení nepřítele.

Ničení obklíčeného nepřítele a současné pokračování v útoku je řízeno podle zásad platných pro vedení útočné operace.

Závěr

Soudobá protiofensiva je operace značně složitá, vyžadující znalosti zásad organisace a vedení jak obranné, tak i útočné operace. Vyžaduje náležitě připravených kádrů vyšších velitelů i štábů, kteří mistrně ovládají nové metody práce podle vzoru vítězné Sovětské armády.

Tato práce má za úkol přispět k osvětlení zásadních otázek pojednávajících o přípravě a vedení soudobé protiofensivy. Pro rozsáhlost látky nemohla vyčerpat všechny stránky problému, tím spíše, že tento obor v naší vojenské literatuře byl dosud opomíjen.

Údaje v práci obsažené potřebují rozpracovat, zejména pokud jde o operační rozvinutí sil a prostředků, o místo a úlohu armády, o použití druhů vojsk a o organizaci týlu za protiofensivy.

Prameny: Poznatky z NVA K. J. Vorošilova,

Stalinské údery, vydalo Naše vojsko r. 1951.

DĚLOSTŘELECKÝ PRŮZKUM V ARMÁDNÍ ÚTOČNÉ OPERACI

Podplukovník Otakar Bartoň

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že nejobvyklejší formou soudobých útočných operací je průlom provedený čelním úderem z přímého dotyku s nepřítelem. Tento způsob průlomu obrany nepřítele je nejtěžší, neboť při něm se střetá útočník s celou silou paleb obránce. Proto provedení a organizace dělostřeleckého průzkumu při čelním úderu patří k obzvláště těžkým úkolům. Možnosti obrany dovolí zakopat zbraně, dobře maskovat a zvláště dobře organisovat palebný systém a připravit protiútoky.

Neprozkoumaná obrana je pro útočníka těžkou překážkou, naopak zná-li dobře rozložení sil a prostředků obránce, je úkol zdolání obrany snazší. Proto organizace a správné provedení dělostřeleckého průzkumu při přípravě průlomu jsou nezbytnou podmínkou k správnému založení operace, důležitým podkladem k plánování dělostřeleckého útoku právě tak jako nepřetržitý a dobře řízený průzkum během operace zabezpečuje i správné a včasné použití vojsk a tím i úspěšné zakončení operace.

V tomto článku budou probrány hlavní povinnosti velitele dělostřelectva armády, náčelníka štábu a zvláště náčelníka zpravodajského oddělení velitelství dělostřelectva armády při řízení průzkumu, hlavní otázky plánování a organizace dělostřeleckého průzkumu v uvedeném druhu útočné operace na vybudovanou posílenou obranu nepřítele.

I. Příprava útočné operace

V přípravném období útočné operace je třeba, aby velitel dělostřelectva armády vydal nejprve směrnice náčelníku štábu nebo přímo zpravodajskému oddělení k zpracování informační zprávy. Ve směrnicih musí stanovit, na které otázky bude třeba odpovědět, kdy, komu a v jaké době. Tato skutečnost však neosvobozuje náčelníka zpravodajského oddělení od povinnosti být s to odpovědět i na všechny ostatní doplňkové otázky, které mohou být dávány při přednesu informační zprávy.

Nejdůležitějším bodem informační zprávy náčelníka zpravodajského oddělení je zhodnocení nepřátelské obrany zvláště v taktické hloubce, zhodnocení záloh, jejich bojové složení a použití a výpočet taktické a operační hustoty nepřátelského dělostřelectva a minometů, jakož i jeho očekávané činnosti, zvláště na úseku průlomu.

Náčelník zpravodajského oddělení velitelství dělostřelectva armády musí být připraven odpovědět zvláště na tyto otázky:

1. jaká je síla a sestava nepřítele před frontou armády i na jednotlivých směrech, číslování nepřátelských jednotek a rozhraní mezi nimi;
2. Jak je rozčleněn nepřátelský obranný systém, přední okraj nepřátelské obrany, průběh a délka jednotlivých zákopů hlavního obran-

ného postavení a plošné rozměry ohnisek odporu v hlavním obranném pásmu s důrazem na prostor průlomu;

3. kde jsou plukovní, divisní, sborové a operační zálohy, jejich síla, složení a předpokládaný manévry se zřetelem na činnost armády;

4. jaká je hustota palebných prostředků i protitankového dělostřelectva, do jaké míry již byly palebné prostředky zjištěny (kolik palebných prostředků nebylo dosud pravděpodobně zjištěno);

5. jaká je sestava nepřátelského dělostřelectva a minometů, jejich činnost a do jaké míry bylo zjištěno;

6. jaký je stav a ráz ženiijních prací nepřátelské obrany, množství a druh pevnůstek a palebných srubů se stavem v době podávání informační zprávy a stav předpokládaný k době vyrazení útoku;

7. co je třeba ještě zjistit, po případě přezkoušet a jakými prostředky.

V závěru informační zprávy mimo celkové zhodnocení nepřítele a jeho možné činnosti je třeba, aby náčelník zpravodajského oddělení navrhl, jak organisovat dělostřelecký průzkum, t. j. jeho rozvinutí, zvláště pokud jde o dělostřelecké měřické a dělostřelecké letecké prostředky a topografické zajištění bojové sestavy dělostřelectva.

Protože armáda dostává posilové dělostřelectvo a na první fázi dělostřeleckého útoku zpravidla i dělostřelectvo od druhého sledu armády, je třeba pamatovat v informační zprávě i na tuto okolnost a navrhnout, aby bylo povoleno přisunout průzkumné a topografické prostředky těchto jednotek ihned po rozhodnutí velitele armády podle mapy, t. j. ještě před provedením přeskupení dělostřelectva, neboť jinak by nebylo možno včas získat podklady pro plánování dělostřeleckého útoku a pro topografické zabezpečení dělostřelectva.

Při zpracování informační zprávy musí náčelník zpravodajského oddělení osobně spolupracovat zejména:

- se zpravodajským oddělením vševojskového štábu, a to hlavně pokud jde o zhodnocení nepřátelské obranné sestavy, rozhraní mezi nepřátelskými jednotkami, jejich číslování, sílu a složení, a pokud jde o umístění, složení a možné použití nepřátelských záloh;
- se štábem ženiijního vojska, pokud jde o ženiijní vybudování nepřátelské obrany, zvláště v taktické hloubce na úseku průlomu;
- s topografickým oddělením, pokud jde o topografické podklady pro zhuštění dělostřelecké sítě pevných bodů a vyměření bojové sestavy dělostřelectva;
- s představitelem letectva, které působí ve prospěch armády, po případě s jeho orgány, pokud jde o předpovídání povětrnostní situace vzhledem k použití dělostřelectva a dělostřeleckého letectva.

Hodnotit nepřítele musí osobně náčelník zpravodajského oddělení s prvním pomocníkem. Zároveň druhý pomocník zhodnotí podle pokynů náčelníka terén s hlediska dělostřeleckého, a to jak na vlastní straně, tak i u nepřítele, a to hlavně pokud jde o komunikace, prostory palebných postavení, rozvinutí pozorovatelů, hloubku a převahu v pozorování, tankové směry pravděpodobných nepřátelských směrů proti-útoků, jejich kapacitu a p. Třetí pomocník pak připravuje přehled (tabulku) organických a posilových dělostřeleckých průzkumných a topografických jednotek a výpočet potřeby času k vyměření bodů bojové

sestavy dělostřelectva s kalkulací denní kapacity měřických baterií a topografických čet. Potřebné podklady k sestavení této tabulky získá u operačního oddělení vlastního štábu.

Je samozřejmé, že nepřítel i terén se svého hlediska hodnotí v době přípravy informační zprávy zároveň i velitel a náčelník štábu dělostřelectva armády. Připravují si zvláště své vlastní závěry, které jim slouží k srovnání, ověření a upravení informační zprávy náčelníka zpravodajského oddělení.

Při přednesu informační zprávy musí mít zpravodajský náčelník po ruce veškeré dokumenty, které odůvodňují jeho závěry, zvláště však svou pracovní mapu, připravené propočty hustoty a po případě grafické náčrtu a schemata, která usnadní představenému v krátkém čase jasné pochopit závažné body informační zprávy.

Doby, kdy velitel dělostřelectva je u velitele armády, aby mu přednesl svou informační zprávu a vyslechl jeho rozhodnutí podle mapy je nutné ve zpravodajském oddělení účelně využít k přípravě podkladů pro plánování průzkumu, topografických prací a k přípravě všech potřebných formulářů dělostřelecké zpravodajské dokumentace.

Po vyslechnutí rozhodnutí velitele armády podle mapy seznámí s ním velitel dělostřelectva stručně svůj štáb a vydá pokyny. Pokud jde o dělostřelecký průzkum, je třeba, aby již v této době stanovil předběžné zpravodajské úkoly, t. j. zvláště:

- zda je možno přisunout dělostřelecké průzkumné a topografické jednotky posilového dělostřelectva a od vyšší jednotky druhého sledu armády, po kterých osách, dokdy a v kterém prostoru je soustředit;
- rozdělení dělostřeleckých měřických prostředků, při čemž je třeba vycházet z uskupení dělostřelectva, to znamená netrhat co možná organické celky a ponechat v sestavě dělostřeleckých skupin s dělostřeleckými brigádami a sborovými dělostřeleckými pluky dělostřelecké měřické prostředky (měřické dělostřelecké oddíly a zvukoměrné baterie sborových dělostřeleckých pluků), které jim organicky přísluší. Pokud jde o měřický dělostřelecký oddíl dělostřelecké divise, je účelné využít zvláště jeho zvukoměrných baterií k protiminometné činnosti, to znamená přidělit je třeba i divisním dělostřeleckým skupinám, kamž vchází zpravidla i větší část dělostřeleckých jednotek dělostřelecké divise;
- stanovit všeobecné cíle průzkumu, t. j. jaké hlavní zpravodajské úkoly a dokdy mají být splněny, do kterých prostorů je třeba zaměřit hlavní úsilí jednotlivých druhů průzkumu v jednotlivých obdobích operace a dokdy musí být předložen plán průzkumu ke schválení.

Hlavní úkoly průzkumu musí být zaměřeny především k získání zpráv o obraně nepřítel k naplánování dělostřeleckého útoku; je to zvláště

- průběh předního okraje jednotlivých obranných postavení a stupeň jejich ženižního vybudování;
- uskupení obranné sestavy nepřítel;
- rozmístění nepřátelských palebných prostředků, zvláště dělostřelectva, minometů a prostředků protitankové obrany, a jejich systém paleb;
- rozmístění obranných staveb nepřítel a jejich hodnota;
- rozmístění nepřátelských pozorovatelů, štábů, záloh a týlových orgánů v terénu;

- přední okraj pásma sborových záloh nepřítele, jeho hloubka a ženiijní vybudování;
- jak využít přiděleného dělostřeleckého letectva, t. j. jaká bude intenzita průzkumu v jednotlivých obdobích operace a komu přidělit jednotlivé roje nebo lety. Tu je třeba, aby velitel dělostřelectva armády uvážil především, které prostory bude třeba vzhledem k požadavkům na fotografování prostředky průzkumného letectva frontu ještě detailně fotografovat dělostřeleckým letectvem; hlavní úsilí dělostřeleckého letectva bude třeba zpravidla zaměřit zvláště v přípravném údobí na protibaterijní činnost, t. j. na průzkumnou činnost s periodicky opakovaným fotografováním v měřítku 1 : 3000 s 50 až 60 % překrytem ke stereoskopickému vyhodnocení. Použití dělostřeleckého letectva je tedy třeba plánovat v období přípravném centrálně štábem dělostřelectva armády. Teprve na dobu vedení boje je pak možné z dělostřeleckého letectva přidělit armádní dělostřelecké skupině a sborovým dělostřeleckým skupinám po jednom roji zvláště k plnění střelecko-technických úkolů a v záloze si ponechat ještě určitou část k plnění průzkumných úkolů podle požadavků velitele dělostřelectva armády;
- konečně musí stanovit, na jakém topografickém podkladě a dokdy je třeba provést topografickou přípravu. Tu je nutné vycházet z předpokladu, že si při dobré organizaci topografická příprava v prostoru rozvinutí dělostřelectva na směru hlavního úderu vyžádá tří dnů práce.

Je samozřejmé, že i při zpracovávání plánu použití dělostřeleckého letectva a topografických prací musí velitel dělostřelectva armády nařídít, dokdy mu mají být předloženy ke schválení. Tyto pokyny vydává velitel dělostřelectva armády zpravidla náčelníku štábu a někdy i přímo náčelníku zpravodajského oddělení.

Náčelník štábu pokyny velitele konkretisuje a upřesňuje, to znamená, jaké prostředky a síly použít, stanoví požadavky na vševojskové zpravodajské oddělení, zvláště pokud jde o soustavné letecké fotografování zvláště taktické hloubky nepřátelské obrany v prostoru průlomů. Při tom je nejvýhodnější požadovat měřítko 1 : 5000 nebo 1 : 10 000 a 1 až 2 dny před zahájením útoku provést tak zvané kontrolní fotografování. Zároveň určí dobu předkládání hlášení, způsob vzájemné informace a vydá nařízení pro zřízení velitelské pozorovatelny; přitom je třeba počítat podle zkušeností z Veliké vlastenecké války pro armádu vedoucí hlavní úder na úseku 10 až 12 km širokém se zřízením tří až čtyř pozorovatelů.

Na základě těchto směrnic přikročí zpravodajské oddělení k zpracování plánu průzkumu, plánu použití dělostřeleckého letectva a plánu topografických prací.

Při tom je účelné dodržovat tento postup: Náčelník zpravodajského oddělení získává především podklady k podrobnému rozpracování průzkumných úkolů z nařízení, podkladů a požadavků

- štábu velitelství dělostřelectva frontu;
- zpravodajského oddělení vševojskového štábu, s kterým současně projedná požadavky na zprávy, jež potřebuje velitel dělostřelectva armády, t. j. i požadavky na letecké snímky, kolik, kdy dodat, jaký druh a v jakém provedení;
- operačního oddělení vlastního štábu, zvláště pokud jde o uskupení dělostřelectva, aby podle toho mohl upřesnit i uskupení dělostře-

leckých měřických a topografických jednotek, dále pokud jde o palebná pásma armádní dělostřelecké skupiny a dělostřelectva sborů prvního sledu, aby podle nich mohl upřesnit pozorovací pásma (musí se překrývat) a soustředění dělostřeleckých průzkumných a topografických jednotek a vydat v tomto smyslu příslušné nařízení k jejich přesunu a soustředění;

- spojovacího oddělení vlastního štábu, aby s ním projednal otázky spojení s dělostřeleckým letectvem, t. j. zvláště vyčlenění radiových stanic, volací znaky a smluvené signály pro spolupráci s dělostřeleckým letectvem a spojení s povětrnostní četou dělostřelectva armády, kterou je třeba umístit v blízkosti spojovacího uzlu štábu armády (ne dále než na vzdálenost 1 až 1,5 km);
- velitele dělostřelecké letky přidělené armádě nebo jeho styčného důstojníka, s kterým je třeba projednat morálně politický stav, stupeň výcviku osádek, t. j. zvláště, kolik jich může plnit úkoly za ztížených povětrnostních podmínek (i v noci), materiální zabezpečení, zvláště pokud jde o fotografickou četou, umístění dělostřelecké letky (na kterém letišti), možnost přistávání v prostoru VS pro dodávání výsledků průzkumu, přelet přes frontu a umístění nepřátelského protiletadlového dělostřelectva.

Na základě těchto podkladů, jakož i požadavků vznesených případně sousedy a podřízenými zpracuje náčelník zpravodajského oddělení se svými pomocníky nařízené plány (plán průzkumu, plán použití dělostřeleckého letectva a plán topografických prací).

Protože je třeba, aby všechny tyto dokumenty byly co nejdříve zpracovány, je nutné vhodně rozdělit jejich zpracování.

Plán průzkumu zpracovává první pomocník, který je zástupcem náčelníka a současně orgánem pro plánování průzkumu.

Plán použití dělostřeleckého letectva zpracovává druhý pomocník, který má být též odborníkem v otázkách použití dělostřeleckého letectva.

Plán topografických prací zpracovává třetí pomocník, který má být též odborníkem pro dělostřelecký měřický průzkum.

Plán průzkumu a plán použití dělostřeleckého letectva se obvykle sestavuje na celou dobu útočné operace, při čemž na přípravné období a první den operace musí být rozpracován podrobně a na další období jsou plánovány jen hlavní úkoly, které se během boje na základě situace upřeshňují a usměrňují v nařízeních pro doplňkový průzkum.

Velitel dělostřelectva armády schvaluje plány zpravidla po návratu z velitelského průzkumu, kde může ještě upřesnit některé průzkumné úkoly. Je proto nutné, aby se náčelník zpravodajského oddělení nebo jeho pomocník zúčastnil velitelského průzkumu.

Lhůta zpracování plánu topografických prací závisí na stavu topografických podkladů. Není-li v prostoru rozvinutí dělostřelectva zhuštěná síť dělostřeleckých pevných bodů, je nutné ihned po vydání rozhodnutí velitele armády podle mapy vydat nařízení měřickým bateriím dělostřeleckých měřických oddílů pro zhuštění sítě dělostřeleckých pevných bodů, poněvadž konečné rozhodnutí vydané na základě velitelského průzkumu nemůže mít na tyto práce nikterak podstatný vliv. Čekat až na konečné rozhodnutí by znamenalo zdržení nejméně o 1 až 2 dny v průzkumných pracích, zvláště v práci dělostřeleckých měřických prostředků na pořízení úplných topografických podkladů. A právě doba jednoho až dvou dnů stačí, podle zkušeností z války, k provedení zhuštění sítě dělostřeleckých pevných bodů na hustotu

jednoho až dvou pevných bodů na 1 km² a k vyměření bojové sestavy dělostřeleckých měřických jednotek.

Jakmile velitel dělostřelectva schválí uvedené plány, je třeba co nejdříve vydat podřízeným velitelům dělostřelectva sboru, velitelům armádních dělostřeleckých skupin, armádní protitankové zálohy a dělostřeleckému letectvu výpisy z plánu ve formě nařízení, která spolupodepisuje s náčelníkem štábu velitelství dělostřelectva jeho náčelník zpravodajského oddělení.

Po schválení a vydání nařízení nastává činnost kontroly a pomoci u jednotek v provádění průzkumu, topografických prací, sběru a vyhodnocování zpráv, vedení příslušné dokumentace a doplňkového průzkumu.

Činnost zpravodajského oddělení se tu skládá ze dvou hlavních úkolů:

- z kontroly a pomoci podřízeným jednotkám podle přesného plánu schváleného náčelníkem štábu. Tu je třeba především kontrolovat a upřesňovat pochopení úkolů a sladovat součinnost mezi jednotlivými průzkumnými prostředky, tvrdě požadovat včasné, přesné i hodnověrné hlášení;
- ze sběru evidence a vyhodnocování zpráv, vedení výkazové mapy, záznamů zpráv, vydávání nařízení a požadavků pro doplňkový průzkum a všech potřebných dokumentů, které zachycují nepřátelskou činnost.

Veškeré zprávy získané zpravodajským oddělením štábu velitele dělostřelectva armády musí být zpracovány co do času, obsahu i kvality, zaznamenány v záznamu zpráv, zakresleny do výkazové mapy zpráv a srovnány se zprávami již známými.

Při zakreslování zpráv je třeba vést jako základní dokument jednu „výkazovou mapu zpráv“ na mapě měřítka 1 : 50 000 nebo 1 : 100 000, kde se zakreslují všechny zprávy získané z taktické hloubky nepřátelské obrany.

Dále je účelné vést na mapě měřítka 1 : 200 000 zálohy nepřítele zvláště v jeho operační hloubce a na plánu 1 : 25 000 nepřátelské dělostřelectvo, minomety a ženíjní situaci.

Pro každou nepřátelskou dělostřeleckou jednotku před frontou armády vede zpravodajské oddělení „deník (evidenční list) o nepřátelských jednotkách“, do kterého se zapisují všechny zprávy získané o té nebo oné jednotce.

Pro soustavné studium organizace, způsobu střelby a účinku palby nepřátelského dělostřelectva a minometů se vede „deník palebné činnosti nepřátelského dělostřelectva a minometů“, po případě „náčrt palby nepřátelského dělostřelectva a minometů“ a „vyhodnocovací tabulka o nepřátelských bateriích zjištěných různými průzkumnými prostředky“.

Pro studium ženíjních staveb nepřítele, jejich odolnosti a účinku palby vlastního dělostřelectva se vede „deník o zjištěných obranných stavbách nepřítele“.

Výsledky studia nových způsobů nepřátelské taktiky a nové nepřátelské bojové techniky se zapisují do „deníku o zjištěných nových nepřátelských prostředcích a taktice“.

Vyhodnocené zprávy jsou předkládány podle povahy ihned nebo v souhrnných zpravodajských hlášeních

- náčelníku štábu a veliteli, aby na jejich základě mohli usměrnit vedení doplňkového průzkumu;

- dále ve formě náčrtu cílů operačnímu oddělení k zpracování plánu dělostřeleckého útoku;
- štábu dělostřelectva frontu, zpravodajskému oddělení vševojskového štábu armády, podřízeným a sousedům.

Přitom je třeba, aby veškeré zpravodajské dokumenty nebo osobní hlášení náčelníka zpravodajského oddělení a jeho pomocníků byla pravdivá, hodnověrná, jasná a stručná.

Pravdivost je nejdůležitější požadavek. Dosahuje se ho zvláště výchovnou prací s jednotlivými dělostřeleckými zpravodajskými orgány. Hodnověrnosti se dosahuje pečlivým vyhodnocením dokumentů, zpráv a doplňkovým průzkumem.

Včasnost je požadavek, kterého se dosahuje přesným dodržováním času a prováděním průzkumu v přesně nařízených lhůtách, nepřetržitým a spolehlivým spojením, rychlým zpracováním hlášení a dokumentů, racionální organizací práce.

Jasnosti hlášení se dosahuje přesnou formulací a používáním zavedených výrazů a jednotlivých smluvených značek.

Názornosti dokladů se dosahuje uměním plasticky graficky vyznačit na předkládaném dokumentu to nejdůležitější, co zajímá představeného pro jeho rozhodnutí.

Stručnost hlášení a přehledů nesmí však být na úkor jasnosti, přesnosti a názornosti. Stručnosti se dosáhne kusým, telegrafickým slohem, použitím schemat a odvoláním na předešlá hlášení, jestliže v daném prostoru nedošlo k žádným změnám.

Všechny doklady pak musí být skladné a uzpůsobené k používání v poli.

Při řízení doplňkového průzkumu musí se věnovat obzvláštní pozornost umístění nepřátelského dělostřelectva (protitankového, polního, protiletadlového a minometů), neboť velitelství dělostřelectva disponuje všemi prostředky, které mohou splnit úspěšně tento úkol.

V přípravném období je zpravidla prováděn před spuštěním dělostřelecké přípravy podle nařízení velitele armády průzkum bojem a tu je povinností jak velitele dělostřelectva armády, tak i ostatních důstojníků štábu velitelství dělostřelectva armády, zvláště jeho zpravodajských orgánů, aby v této době byly na příslušných pozorovatelnách, aby tak mohly být získány nové zprávy o nepříteli, které zkvalitní dělostřeleckou přípravu a podporu útoku, t. j. ověřovat známé cíle a získat nové. Je nutné zvláště se přesvědčit, zda nepřítel nestáhl své jednotky z hlavního obranného postavení a nenechal tam jen krycí prvky.

Pokud jde o součinnost se vševojskovým zpravodajským oddělením, bude zaměřena na výměnu a upřesňování zpráv, zvláště zpráv získaných bojovým průzkumem, partyzány, hloubkovým agenturním a leteckým průzkumem, výsledkem zajatců a po případě místního obyvatelstva. Velmi významná bývá činnost dělostřeleckých pátračů, účastníků se vševojskového průzkumu (hloubkového) nebo jiného speciálního ženíjního a tankového, kteroužto činnost třeba velmi dobře připravovat, vojska pro ni cvičit a důsledně ve vševojskovém štábu uplatňovat.

K ekonomické organizaci práce zpravodajského oddělení je třeba, aby náčelník rozdělil hlavní úkoly svým pomocníkům asi takto:

1. pomocník — rozbor, vyhodnocování zpráv, sestavování souhrnných zpravodajských hlášení, požadavků na průzkum a vedení doplňkového průzkumu;

2. a 3. pomocník — sběr, evidence zpráv, kontrola a pomoc podřízeným.

Je samozřejmé, že veškeré otázky součinnosti s ostatními odděleními, jakož i ostatní závažné úkoly jednotlivých pomocníků, zvláště pokud jde o vedení doplňkového průzkumu a sestavování souhrnných zpravodajských hlášení, musí řešit osobně náčelník zpravodajského oddělení.

II. Organizace a provádění průzkumu v průběhu útočné operace

a) Období dělostřelecké přípravy

Činnost dělostřeleckého průzkumu se v této době zesiluje. Je třeba upřesnit a zjistit zvláště nepřátelské dělostřelecké baterie, které dosud předtím nestřílely a sledovat pohyb nepřátelských záloh. Tento úkol může splnit úspěšně dělostřelecké letectvo, neboť činnost dělostřeleckého měřického průzkumu masovým používáním vlastního dělostřelectva je ztížena. Za tím účelem musí počítat náčelník zpravodajského oddělení ve svém plánu použití dělostřeleckého letectva s pevným počtem letů na dělostřeleckou přípravu, kdy dělostřelecké letectvo pozoruje nepřátelské bojiště vně prostoru průlomu, neboť jinak by se dostaly letouny do dráhy střel vlastního dělostřelectva a bojiště je konečně tak zadýmáno výbuchy, že není možno nad bojištěm dobře pozorovat. Od zahájení dělostřelecké přípravy je možno plánovat hlavně vizuální dělostřelecký letecký průzkum vzhledem k tomu, že fotografování je obtížné pro kouř nad bojištěm. Dělostřelecká palba řízená na podkladě zpráv získaných fotografickým průzkumem by byla opožděná.

Nejdůležitější povinností náčelníka zpravodajského oddělení je, aby během dělostřelecké přípravy získal dostatek zpráv o účincích dělostřelecké přípravy na nepřítele, zvláště pokud jde o stupeň narušení nepřátelského palebného dělostřeleckého a minometného systému.

Náčelník zpravodajského oddělení v době boje se střídá se svým prvním pomocníkem na velitelské pozorovatelně, kde získává zprávy vlastním pozorováním, dále od vševojskového zpravodajského oddělení (příslušníka tohoto oddělení, který je na velitelské pozorovatelně s velitelem armády), od podřízených, sousedů a od nadřízeného štábu.

Vyhodnocené zprávy odesílá příslušným orgánům, jak uvedeno v přípravném období, jednak sám, jednak podle pokynů velitele řídí doplňkový průzkum. Je třeba však, aby nezapomněl na soustavné informování náčelníka štábu a svých orgánů na VS, kteří jsou povinni vést příslušné dokumenty, dávat dále informace a běžně připravovat souhrnné zpravodajské hlášení.

V plánu průzkumu, v plánu použití dělostřeleckého letectva, jakož i po případě v plánu topografické přípravy nejsou úkoly již zachyceny v tomto období vyčerpávajícím způsobem, poněvadž dochází ke změnám. Tu je třeba zachytit jen rozhodující úkoly.

Konečně je velmi důležité zvláště v době vedení boje, aby pomocníci náčelníka zpravodajského oddělení upřeshňovali úkoly průzkumu osobně u podřízených jednotek, prováděli tam sběr, rozbor zpráv, neboť jinak není možno zabezpečit nepřetržitost průzkumu a včasné informování velitele, zvláště v rozhodujících okamžicích.

b) Období průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany

V tomto období bude úkolem dělostřeleckého průzkumu:

- přezkoušet účinek vlastní dělostřelecké přípravy na nepřítele, zvláště do jaké míry byl narušen systém nepřátelských obranných pále;
 - upřesnit palebná ohniska a nově se vyskytující odpory;
 - zjistit umístění nových dělostřeleckých (protiletadlových) baterií a minometných jednotek;
- přezkoušet správnost dříve získaných zpráv o prvním sledu nepřátelské obrany;
- upřesnit umístění a stupeň pohotovosti nepřátelských taktických a operačních záloh pro protiútoky zvláště tankové;
- stanovit začátek ústupu nepřítele z hlavního pásma obrany (směr ústupu hlavních sil);
- stanovit začátek přemístění nepřátelského dělostřelectva do nových palebných postavení (t. j. v kterých směrech a v jaké hodnotě);
- zjistit, zda nepřítel obsazuje mezilehlá obranná postavení, v jaké hodnotě, kde a zvláště jakým dělostřelectvem a z kterých palebných postavení je zabezpečen boj na těchto obranných čarách.

Nejhlavnějším způsobem průzkumu a získávání zpráv je průzkum pozorováním za boje a dělostřelecký letecký průzkum. Z dělostřeleckých měřických prostředků se nejvíce uplatňuje optický průzkum, to však neznamená, aby prostředky zvukoměrného průzkumu nebyly pohotovы, kdykoli to situace dovolí, vyhodnocovat nové nepřátelské cíle. Je proto třeba, aby zpravodajské orgány velitelství dělostřelectva armády kontrolovali přemísťování jednotek dělostřeleckého měřického průzkumu a jejich pohotovost na nových čarách rozvinutí.

c) Období dovršení průlomu taktické hloubky obrany a dosažení pásma sborových záloh nepřítele

V tomto období je třeba, aby dělostřelecký průzkum byl zaměřen na zjištění zámyslu nepřátelského obranného manévru, to znamená:

- včas zjistit příchod nepřátelských operačních záloh z hloubky i podél fronty, jejich sílu a složení, zvláště pokud jde o dělostřelectvo a tanky;
- zjistit čáry, kde nepřítel hodlá klást odpor a s jakou asi hodnotou dělostřelectva;
- stanovit prostory rozvinutí nepřátelského dělostřelectva, podporujícího nepřátelské zálohy a směr jejich protiútoků nebo protiúderu.

Tu je nutné, aby velitel dělostřelectva armády na základě informací, předložených náčelníkem zpravodajského oddělení včas vydal směrnice pro doplňkový průzkum s cílem získat uvedené zprávy.

Protože k dovršení průlomu taktické hloubky obrany prolomením pásma sborových záloh nepřítele dochází zpravidla ke sklonku prvního dne operace, je třeba, aby v této době byl opět plně rozvinut dělostřelecký měřický průzkum, aby během noci a před ránem na druhý den operace mohly být získány zprávy zvláště o přeskupení nepřátelského dělostřelectva a nově zaujatých palebných postaveních během noci. V této době je třeba, aby byl opět organizován v plné šíři i zvukoměrný průzkum.

Pokud jde o topografické zajištění v této fázi, je zpravidla účelné připojovat sestavu dělostřelectva na základě mapy nebo svislých světelných paprsků (sloupů). Zatím účelem musí náčelník zpravodajského

oddělení organisovat předem celou tuto činnost a stanovit dobu, prostory, souřadnice, kdy a kde budou střeleny nebo vytyčeny svislé paprsky (světelné sloupy) a jakým způsobem (střelami se stopovkou nebo světlomety). Přitom je nutné, aby jednotlivé body svislých paprsků byly zvoleny dále než 500 m od palebného postavení.

d) Po průlomu pásma sborových záloh nepřítele

V tomto období je hlavním cílem dělostřeleckého průzkumu

- zjistit, kam odchází hlavní nepřátelské síly a jejich dělostřelectvo;
- zjistit, jaká opatření činí nepřítel k vysvobození obklíčených jednotek, zvláště uskupení nepřátelského dělostřelectva k této akci,
- stanovit hodnotu obklíčených nepřátelských skupin a bojového složení jejich dělostřelectva.

V tomto období dochází k zasazení armádní rychlé skupiny a k obklíčení nepřátelských skupin obvykle v součinnosti nejméně dvou armád.

Při zasazení armádní rychlé skupiny do průlomu provádí její dělostřelectvo průzkum nejen pro sebe, ale i pro potřebu velitele dělostřelectva armády. Za tím účelem je třeba, aby velitel dělostřelectva armády pamatoval při zabezpečení armádní rychlé skupiny i na vyslání dělostřeleckých pozorovatelů pohybujících se v tancích přímo v bojové sestavě skupiny a určil letouny nebo lety pro dělostřelecké zabezpečení armádní rychlé skupiny zvláště k ochraně jejich boků před útokem nepřátelských záloh. Povinností náčelníka zpravodajského oddělení pak je, aby si zajistil získávání zpráv od armádní rychlé skupiny, a to jednak od vlastních dělostřeleckých průzkumných prostředků, jednak od vševojskového zpravodajského oddělení.

Při obklíčování nepřátelských skupin pronikají vlastní jednotky již jednotlivě více nebo méně do operační hloubky nepřátelské obrany, takže se dělostřelecký průzkum značně rozšiřuje, při čemž se jeho průzkumné síly a prostředky nemění. Je proto třeba, aby náčelník zpravodajského oddělení dovedl využívat dělostřeleckých průzkumných prostředků a usměrnit je na získávání rozhodujících zpráv z nejdůležitějších prostorů.

I v tomto období je důležité získávat zprávy hlavně za boje a náčelník zpravodajského oddělení musí mít stále přehled o zasazení a využití dělostřeleckých průzkumných prostředků, zvláště měřicích a leteckých.

e) Obklíčení a ničení nepřátelského uskupení

V této době má zvláště velký význam získávání zpráv o činnosti nepřítele na vnitřní frontě, kde usiluje o probití z obklíčení, a na vnější frontě, kde je třeba získat včasné zprávy o opatřeních nepřítele k odvetným úderům, aby byly obklíčené jednotky vysvobozeny.

Tu je nutné, aby náčelník zpravodajského oddělení získal zvláště zprávy, kde nepřítel soustřeďuje své hlavní síly, zvláště tankové, a kde je hlavní uskupení nepřátelského dělostřelectva k zabezpečení probití nepřítele z obklíčení. Za tím účelem je třeba, aby využil zvláště zpráv dělostřeleckého leteckého a měřického průzkumu a aby jeho organizace a rozvinutí odpovídalo uskupení dělostřelectva, které nedovoluje obklíčenému nepříteli vyrazit z obklíčení, a podporuje vlastní jednotky při rozbíjení obklíčeného nepřítele na menší skupiny a pomáhá při jejich ničení.

Pokud jde o zprávy z prostoru na vnější frontě, vystupuje tu potřeba těsné součinnosti v získávání zpráv s vševojskovým zpravodajským oddělením a armádní rychlou skupinou.

f) Ústup nepřítele

Jakmile začne nepřítel projevovat známky ústupu, je třeba přejít do pronásledování a věnovat hlavní pozornost průzkumu k udržení dotyku s ustupujícími proudy, zvláště pokud jde o jejich dělostřelectvo. Těžiště průzkumu bude spočívat zvláště na ekonomickém využití dělostřeleckého letectva, které musí dodat podklady pro daleké palby dělostřelectva, jejichž cílem je přetínat ústupové cesty nepřítele, ničit shromážděnou živou sílu a bojovou techniku nepřítele.

V této fázi bude nutné, aby velitel dělostřelectva armády vydal pokyny k zpracování nového plánu průzkumu a použití dělostřeleckého letectva.

III. Závěr

Probral jsem jen nejdůležitější otázky řízení, plánování a organisace dělostřeleckého průzkumu a v závěru je nutné poukázat na hlavní zásady vyplývající z uvedené problematiky:

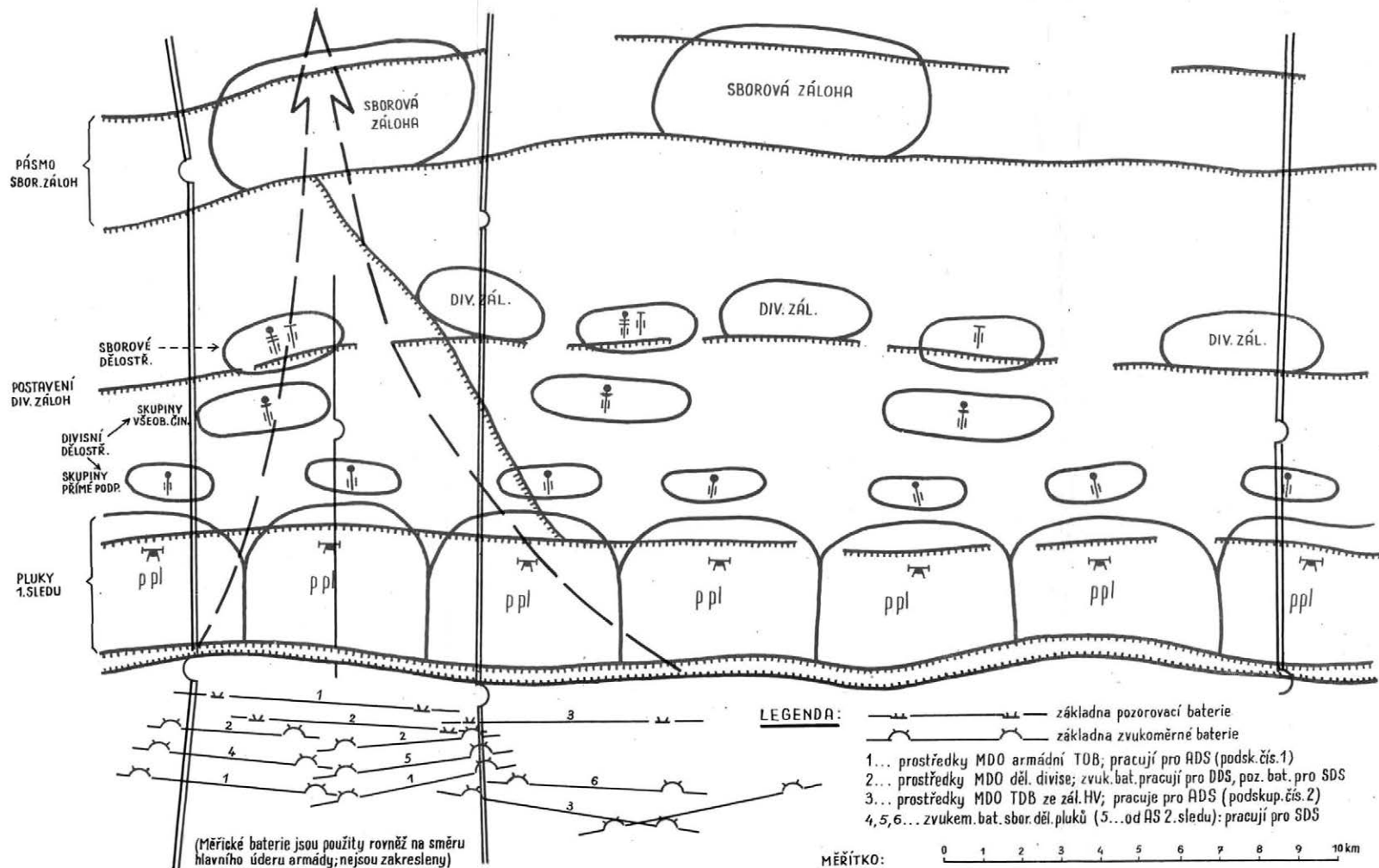
1. Velitel dělostřelectva armády nesmí přenechávat řízení dělostřeleckého průzkumu náčelníku štábu nebo dokonce náčelníku operačního oddělení, při čemž si musí být vědom při určování všeobecných cílů průzkumu, že tento průzkum musí splnit úkoly nejen v zájmu armádní útočné operace, ale i nadřízeného velitelství dělostřelectva frontu.

2. Náčelník štábu velitelství dělostřelectva armády je hlavním organisátorem průzkumu, a proto je jeho povinností vydávat konkrétní směrnice náčelníku zpravodajského oddělení k plánování dělostřeleckého průzkumu, a to v přípravném období, zvláště pokud jde o průzkum taktické hloubky nepřátelské obrany, a dále podle jednotlivých období operace s cílem, aby zprávy průzkumu byly získány včas a mohly být podkladem k rozhodnutí velitele a plánování i řízení dělostřeleckých paleb.

3. Náčelník zpravodajského oddělení musí se svými orgány zabezpečit nepřetržitý, včasný a pružný průzkum za všech okolností a jeho závěry musí být pravdivé, hodnověrné, včasné, jasné, náležité a stručné.

Proto je třeba, aby náčelník zpravodajského oddělení organisoval dělostřelecký průzkum podle směrnic velitele a náčelníka štábu bez ohledu na čas, prostředky a síly, aby soustavně zkoumal zprávy o nepříteli, vyvozoval správné závěry, podával včasná a správná hlášení, vydával doplňkové průzkumné úkoly, kontroloval provádění průzkumu a tvrdě vyžadoval od podřízených včasné zprávy se závěry o možnostech nepřítele a přezkušoval správnost zpráv.

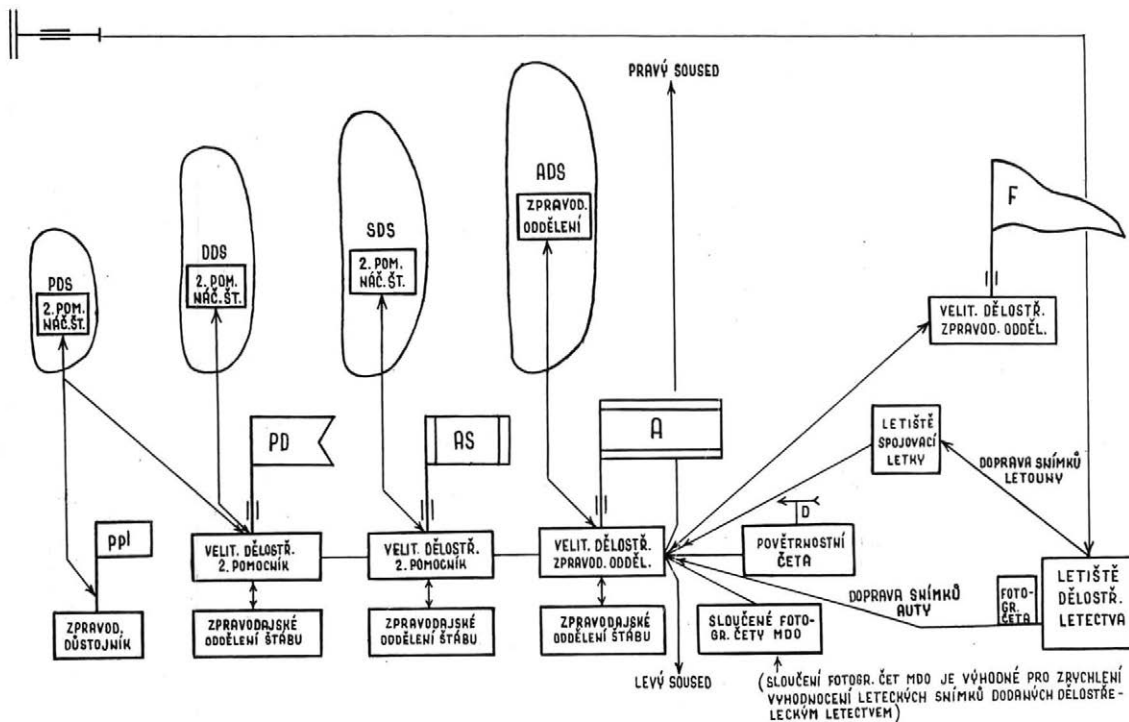
4. Jedině těsná součinnost mezi odděleními dělostřeleckého štábu a zvláště s vševojskovým zpravodajským oddělením je zárukou splnění úkolů. Přitom je třeba, aby součinnost byla rozvíjena nejen zpravodajským oddělením velitelství dělostřelectva armády, ale též operačním oddělením velitelství dělostřelectva armády, které si musí uvědomit svou řídicí úlohu ve štábu, což znamená, že nebude jen čekat, až budou zprávy dodány, nýbrž, že bude usnad-

Obr. 1. Schema rozvinutí dělostřeleckých měřických prostředků v přípravném období armádní útočné operace

Prostředky průzkumu:

- PDS:** — pozorování (sdružené)
— naslouchání
— hlídky pro pozorování činnosti nepřát. dělostřelectva (t. zv. „střepinářů“)
— přední pohyblivé hlídky
— hloubkový průzkum (je začle-něn do průzkumu vševojskového nebo je prováděn se schválením vel. armády samostatně)
- DDS:** — jako u PDS a k tomu případně ještě:
— průzkum palbou
— zvukoměrná baterie (na proti-minometnou činnost)
- SDS:** — jako u DDS a k tomu ještě
— zvukoměrná baterie (sborového dělostřeleckého pluku)
— případně dělostřelecký měřický oddíl (t. j. dvě zvuko-měrné baterie, jedna pozorovací baterie a fotografická četa)
- ADS:** — jako u SDS (případně i v každé podskupině)
— čístecké práce: protibaterijní činnost

Obr. 2. Schema vybavení armády dělostřeleckými průzkumnými prostředky a jejich činnosti v přípravném období útočné operace

ňovat zpravodajskému oddělení plnění jeho úkolů, neboť jedině na základě zpráv může včas vypracovat plán dělostřeleckého útoku a úspěšně řídit činnost dělostřelectva na bojišti v průběhu boje.

Konečně si zpravodajské oddělení vševojskového štábu musí uvědomit, že podstatnou část důležitých zpráv může získat od dělostřeleckého průzkumu, nebo, že těmito zprávami může doplnit vlastní zprávy. Proto je třeba, aby bylo v těsné součinnosti s dělostřeleckým průzkumem a dávalo mu konkrétní a včasné požadavky a zprávy, které má samo k dispozici.

5. Současné prostředky dělostřeleckého průzkumu armády, jak to potvrdila Veliká vlastenecká válka, dovoluují zabezpečit všechny úkoly dělostřelectva v armádní útočné operaci.

Veliká vlastenecká válka vyzvedla po všech stránkách úlohu a význam vojskového průzkumu, i průzkumu jednotlivých druhů vojsk, zvláště dělostřeleckého. O tom svědčí i rozkaz generalissima Stalina č. 195 z 1. 5. 1943, kde vyžaduje od všech velitelů „Poznávat nepřitele, zdokonalovat průzkum — oči a uši armády, že bez toho nelze bít nepřitele najisto“.

Konečně Veliká vlastenecká válka také potvrdila, že nedostatek zpráv nelze vyvážit ani intenzitou palby, ani množstvím vystřelených nábojů, čehož si musí být vědomi především velitelé, náčelníci a příslušníci štábu.

K doplnění obsahu článku připojuji:

1. Přílohu obsahující důležitá kalkulační data potřebná při organizování dělostřeleckého a leteckého průzkumu.
2. Schema rozvinutí dělostřeleckých měřických prostředků v přípravném období armádní útočné operace (obr. 1).
3. Schema vybavení armády dělostřeleckými průzkumnými prostředky a jejich činnosti v přípravném období útočné operace (obr. 2).

Prameny: 1. Oper-I-1: Polní řád čs. branné moci

2. V. I. Brežněv: Dělostřelectvo v armádní útočné operaci (překlad vydaný VTA)
3. Generál-plukovník J. Malec: Dělostřelecké zabezpečení armádní útočné operace (přednáška)
4. Průzkum v armádní útočné operaci (přednášky VA)
5. Generál M. B. Rostovcev: Operativnost v dělostřeleckém průzkumu (článek uveřejněný v Artillerijském žurnálu)
6. Plukovník A. Kondratěv: Dělostřelecký měřický průzkum v hlavních druzích boje (přednáška z Frunzeovy akademie)
7. Bojové použití dělostřeleckého letectva (návrh na služební knihu — překlad sovětského originálu)

Příloha k článku podplukovníka Bartoňe
„Dělostřelecký průzkum v útočné operaci
armády“

DŮLEŽITÁ KALKULAČNÍ DATA POTŘEBNÁ PŘI ORGANISOVÁNÍ DĚLOSTŘELECKÉHO MĚRICKÉHO A LETECKÉHO PRŮZKUMU

Zvukoměrný průzkum (časy potřebné k základním úkolům):

K normálnímu rozvinutí 6 naslouchatelen na frontě 5 až 7 km, při topografické přípravě podle mapy je třeba	8 až 12 hodin,
při topografické přípravě na úplném topografickém podkladě	11 až 17 hodin.
Ke zkrácenému rozvinutí 3 až 4 naslouchatelen na frontě 3 až 4 km, při topografické přípravě podle mapy je třeba doby	3 až 5 hodin.

K zvukoměrnému určení souřadnic cíle při normálních podmínkách je třeba	5 až 10 minut,
při nepříznivých podmínkách je třeba doby až	do 30 minut.

Průzkum možno provádět podle terénu, povětrnostních podmínek a podle ráže zjišťovaných cílů do šířky 6 až 8 km a do hloubky 8 až 15 km u dělostřeleckých baterií a 3 až 6 km u minometných a raketometných baterií.

Přesnost při určení souřadnic zvukového cíle při způsobu analyticko-topografického připojení a vyloučení povětrnostních vlivů je ve směru 4 dílce a v dálce 1% délky.

Optický průzkum

K rozvinutí jedné pozorovací čety při úplném topografickém podkladě je třeba	3 až 5 hodin,
při rozvinutí celé baterie	5 až 8 hodin.
K udání cíle a získání čtení sdružených pozorovatelů je třeba	3 až 5 minut,
při analytickém vyhodnocování	6 až 7 minut.
Přesnost (přípustná střední chyba) při určování souřadnic	
ve směru	0,2 dc,
v dálce	0,6 % délky.

Fotografický průzkum

K pořízení fotografického panoramatu z jedné pozorovatelnosti je třeba doby	do 1 hodiny.
K zhotovení negativu, 1 kopie a adjustace fotografického panoramatu je třeba doby	do 5 hodin.
Přesnost (přípustná střední chyba) při určení souřadnic	20 až 30 m.

Povětrnostní průzkum

Okruh působnosti jedné armádní povětrnostní stanice 30 až 40 km.
 Doba předkládání zpráv: ve dne po 3
 a v noci po 6 hodinách.

Topografická práce

K provedení topografických prací analytickým způsobem je třeba:

v rámci dělostřelectva armády	2 až 3 dnů,
v rámci dělostřelectva sboru	1 až 1,5 dne,
v rámci dělostřelectva divise	10 až 14 hodin,
v rámci dělostřeleckého oddílu	4 až 6 hodin,
v rámci dělostřeleckého oddílu při použití grafického způsobu lze zkrátit pracovní dobu topografických prací	až na 3 hodiny.

Vyměření pevných bodů: Doba potřebná k vyměření jednoho pevného bodu při zhušťování sítě dělostřeleckých pevných bodů jedním družstvem vybaveným jedním theodolitem 2 až 3 hodiny.

Hustota pevných bodů požadovaná při zhušťování sítě dělostřeleckých pevných bodů v středně členitém a pokrytém terénu činí 1 až 2 body na 1 km².

Přesnost požadovaná při určení souřadnic dělostřeleckých pevných bodů:
 situační do 0,5 m, výšková do 1,0 m. Při připojení bojové sestavy dělostřelectva pomocí svislých pa-prsků lze dosáhnout přesnosti 10 až 15 m.

Dělostřelecký letecký průzkum

Doba potřebná k fotolaboratornímu zpracování snímků

jednotlivých snímků až do dvaceti kusů	2 až 2½ hodiny,
plochy 8×12 km	3 hodiny.

Výkonnost leteckých osádek

Denní: při normální činnosti jeden až dva vzlety,
 při zvýšené činnosti dva až tři vzlety.

Týdenní: při normální činnosti sedm až deset vzletů,
 při zvýšené činnosti až dvacet vzletů.

Měsíční: při normální činnosti třicet vzletů,
 při zvýšené činnosti až čtyřicet vzletů.

Při jednom průzkumném letu lze prozkoumat dva až tři cíle nebo dva prostory po 1 km², t. j. celkem plochu 2 km².

Jeden letecký střelecko-technický úkol může obsáhnout jedno zastřelení nebo dvě až tři kontroly palby.

Měřítka snímků

Při souvislém snímku celého obranného pásma 1 : 5000 až 1 : 10 000.
Při snímcích jednotlivých prvků obranného pásma 1 : 2000 až 1 : 3000.

Rozměry terénu zachyceného na snímku

Použitý fotografický přístroj má ohniskovou vzdálenost 21 cm
a snímky mají rozměr 13×18 cm.

V měřítku	1 : 1000	zachytí plochu	130×180 m z výšky	210 m,
v měřítku	1 : 2000	zachytí plochu	260×360 m z výšky	420 m,
v měřítku	1 : 3000	zachytí plochu	390×540 m z výšky	630 m,
v měřítku	1 : 5000	zachytí plochu	650×900 m z výšky	1050 m,
v měřítku	1 : 10 000	zachytí plochu	1300×1800 m z výšky	2100 m.

TANKOVÉ A MECHANISOVANÉ JEDNOTKY ARMÁDNÍHO SBORU PŘI ROZVINUTÍ ÚSPĚCHU

Podplukovník Vladimír Hanuš

Tento článek má za cíl pojednat o některých zásadních otázkách tankových a mechanisovaných jednotek při rozvinutí úspěchu v taktické hloubce obrany nepřítele a navazuje na předchozí články „Vojenské mysli“ o použití mechanisované divise v útočném boji armádního sboru.

1. Úvod

Soudobá útočná operace armády má za cíl rozdrtit, obklíčit a zničit nepřítele. Místo a úloha AS je stanovena jeho úkolem v rámci útočné operace armády. AS v armádní útočné operaci řeší úkol taktický, průlom taktické hloubky obrany nepřítele.

Pro vedení operace armády je důležité, aby taktická hloubka obrany nepřítele byla rychle prolomena a aby taktický úspěch byl co nejdříve přenesen do operační hloubky. Tento úkol byl usnadněn vytvořením mechanisované divise. Jejím začleněním do armádního sboru se velmi podstatně zvýšila úderná síla a pohyblivost AS. Jenom na tancích činí tento rozdíl více než sto bojových vozidel. Více než dvojnásobně se zvětšila pohyblivost druhého sledu AS. Pěším divisím prvního sledu byl umožněn rychlejší postup na pásmo sborových záloh nepřítele, jeho ovládnutí a vyjití do operační hloubky.

2. Místo a úloha tankových a mechanisovaných jednotek v útočném boji AS

AS zasazený na směr hlavního úderu armády bývá zpravidla zesilován jedním těžkým tankosamohybným plukem z prostředků armády. Tento pluk dostává AS buď jenom na prolomení hlavního pásma obrany nepřítele nebo k prolomení celé taktické hloubky. Na dobu průlomu hlavního pásma obrany nepřítele přiděluje velitel AS celý anebo většinu těžkého tankosamohybného pluku pěším divisím. Po prolomení hlavního pásma obrany tvoří z něho sborovou tankovou zálohu k odražení protiútoků nepřítele proti hlavním silám AS a podle potřeby ho používá k boji o pásmo sborových záloh nepřítele.

Přidělením těžkého tankosamohybného pluku dosáhne se na směr hlavního úderu AS střední hustoty 25 až 30 tanků přímé podpory na 1 km fronty. Tak tomu také bylo na př. při průlomu obrany německých fašistických vojsk v červnu 1943 u Orla nebo v závěrečném období války ve viselsko-oderské operaci. Hustota tanků přímé podpory u divise zasazené na hlavním směru pak bude 35 až 40, u divise na vedlejším směru 20 tanků na 1 km. Taktická hustota u armádního sboru bude až 50 tanků na 1 km fronty. S těmito tankovými prostředky může AS prolomit každou silně nasycenou, hluboce učeněnou a v normálních podmínkách předem připravenou obranu nepřítele.

Požadavek vysokého tempa útoku, narůstání sil z hloubky a co nejrychlejšího překonání celé taktické obrany nepřítele se dosáhne hro-

madným použitím tanků a samohybných děl přímé podpory pěchoty na nejdůležitějším směru AS, desorganisací systému hlavního obranného pásma nepřítele, jejím rozdrobením na části, zabráněním nepříteli obnovit narušená postavení, ničením nepřítele po částech se současným rychlým přenesením boje druhým sledem AS — mechanisovanou divísi — do taktické hloubky s cílem dovršení rozdrobení nepřítele, desorganise velení a zhroucení celé jeho taktické obrany.

Tankové a mechanisované jednotky AS bojující v součinnosti s jednotkami ostatních druhů vojsk jsou jedním z neúčinnějších prostředků velitele armádního sboru při plnění úkolu prolomení posícní obrany nepřítele, při rozvíjení úspěchu v taktické hloubce obrany a při ničení nepřítele. Zvláště při plnění úkolu zabezpečení zasazení ARS do operační hloubky vyniká význam tankových a mechanisovaných jednotek. Kvalita materiálu, t. j. jeho vysoká úderná síla, velká pohyblivost a manevrovací schopnost, morálka a stupeň bojové připravenosti našich tankových a mechanisovaných jednotek, daleko převyšují kvalitu materiálu a bojovou schopnost tankových a mechanisovaných jednotek kapitalistických armád a dávají předpoklady pro splnění všech požadavků uvedených v předchozím odstavci.

Složením, organizačním uskupením uvnitř vyšších jednotek AS a svými vlastnostmi jsou tedy tankové a mechanisované jednotky AS prvního sledu armády určeny k plnění úkolů tanků přímé podpory pěchoty a k rozvíjení úspěchu v taktické hloubce. Úkoly tanků přímé podpory pěchoty plní organické tankosamohybné pluky pěších divísi, zesílené tankovými prostředky, jimiž armádní sbor byl posílen armádou.

Úkol rozvíjení úspěchu dostává mechanisovaná divise spolu s předsunutými oddíly pěších divísi. Jejich tankové součásti plní při tom nejdůležitější a rozhodující úlohu. Při tom však jsou nedílnou součástí bojové sestavy AS, řídí svoji veškerou činnost podle pěchoty a v její prospěch.

Velký význam tankových a mechanisovaných jednotek byl úplně potvrzen v průběhu druhé světové války. Při hodnocení úlohy a významu tankových a mechanisovaných jednotek za Veliké vlastenecké války řekl soudruh Stalin ve svém rozkaze č. 43 ze dne 8. září 1946: „V letech Veliké vlastenecké války sehrály obrněné a mechanisované jednotky Sovětské armády v rozbití fašistického Německa a imperialistického Japonska vynikající úlohu. Na bojištích ukázali sovětské tankisté neobyčejnou odvahu a splnili čestně svou povinnost k vlasti.“

3. Rozvíjení úspěchu tankovými a mechanisovanými jednotkami AS v taktické hloubce obrany nepřítele

Po prolomení hlavního pásma obrany nepřítele přikročuje AS k energickému rozvíjení úspěchu, rychlému přenesení boje do celé taktické hloubky nepřátelské obrany a k jejímu prolomení.

Způsoby zasazení mechanisované divise do boje.

Nejvhodněji volený způsob zasazení MD do boje je předpokladem rychlého a správného rozvíjení úspěchu AS. Podle Směrnic pro použití MD v sestavě AS je mechanisovaná divise armádního sboru prvního sledu zpravidla zasazována k dokončení průlomu hlavního obranného pásma nepřítele, t. j. k prolomení postavení divísních záloh, a po jeho prolomení k rozvíjení úspěchu armádního sboru. Může však dojít i k tomu, že divise prvního sledu samy prolomí postavení divísních záloh ne-

přítele. MD pak může být zasazena přímo k rozvíjení úspěchu divisi prvního sledu. Bude to záviset na hodnotě nepřítele v jeho postavení divisních záloh, na úderné schopnosti divisi prvního sledu, na denní době, na době trvání viditelnosti a na povětrnostních podmínkách. Ve všech případech bude snahou velitele AS, aby MD vyšla k rozvinutí úspěchu až po prolomení hlavního pásma obrany nepřítele pěšími divisemi. Tento způsob použití vyloučí časovou ztrátu MD, již bude třeba k boji o postavení divisních záloh nepřítele a k přechodu z bojové do pochodové sestavy na další úkol, vyloučí ztráty MD, zvláště na tancích, a dovolí jí zahájit rozvinutí úspěchu v sestavě vytvořené již za jejího přesunu z vyčkávacího postavení. Nebude-li splněn předpoklad úspěšného prolomení nepřátelské obrany pěšími divisemi, což bude nejčastěji při malé hustotě tanků přímé podpory, bude muset být MD zasazena k doprolomení hlavního obranného pásma nepřítele.

Způsob zasazení MD do boje o hlavní obranné pásmo nepřítele bude podle hodnoty nepřítele a jeho činnosti různý; prolomení nepřátelské obrany může být dokončeno buď jen bojem předsunutých oddílů (PO) nebo částečně nebo plně rozvinutou sestavou divise. Velitel mechanisované divise však plánuje a připraví jen jeden způsob, a to ten, který odpovídá jeho nej přesnějšímu zhodnocení nepřátelských a vlastních sil a možností.

Vznikne zajisté otázka, kdy kterého způsobu zasazení MD použít. Odpověď může dát jen konkrétní situace na frontě. Pokusím se tuto otázku rozebrat a dát tak třebaš podnět k diskusi a plnému objasnění tohoto velmi závažného problému. Vezmeme tyto hlavní předpoklady:

1. Nepřítel vedl částí druhého sledu divise v hlavním pásmu obrany spolu s menší částí sborových záloh neúspěšný protiútok, částí brání postavení divisních záloh. Vlastní pěší divise zasadily již v boji o postavení plukovních záloh své druhé sledy a jejich tempo útoku vázne. Způsob zasazení MD: prolomení postavení divisních záloh nepřítele předsunutými oddíly. Odůvodnění: Síly pěších divisi slábnou a je nebezpečí ztráty času. Vzhledem k slábnoucí obraně nepřítele mohou úkol prolomení postavení divisních záloh nepřítele splnit předsunuté oddíly MD.

2. Nepřítel připravuje protiútok větší částí sborové zálohy, postavení divisních záloh brání hodnotou do pěšího pluku a praporu tanků. Vlastní pěší divise nezasadily dosud své druhé sledy. Způsob zasazení MD: prolomení postavení divisních záloh nepřítele s dvěma pluky v prvním sledu, druhý sled nerozvinut. Odůvodnění: pěší divise mají sice ještě dostatek sil, avšak obrana nepřítele je dosud hodnotná a hrozí nebezpečí protiútku nepřítele a ztráty času.

3. Nepřítel připravuje protiútok sborovou zálohou, postavení divisních záloh brání hodnotou do pěšího pluku a praporu tanků a z operační hloubky přisunuje na pásmo sborových záloh čerstvé síly. Vlastní pěší divise zasadily zčásti nebo zcela své druhé sledy. Způsob zasazení MD: prolomení divisních záloh nepřítele celou bojovou sestavou. Odůvodnění: pěší divise nemají dostatek sil, obrana nepřítele je hodnotná, hrozí protiútok nepřítele a je nebezpečí obsazení obrany nepřítele v jeho taktické hloubce čerstvými silami.

4. Nepřítel při boji o postavení plukovních záloh vedl částí druhého sledu divise v hlavním pásmu

obranu protiútok proti silám některé pěší divise; protiútok byl odražen, nepřítel nestačil odraženými silami opět zajistit postavení divisních záloh a to je tedy bráněno jen slabšími silami. V hloubce obrany nebylo zjištěno přisunování nových sil k frontě. Vlastní pěší divise dosud nezasadily své druhé sledy a tempo útoku odpovídá plánu. Způsob zasazení MD: po prolomení postavení divisních záloh nepřítele přímo do rozvinutí úspěchu. Odůvodnění: pěší divise mají dostatek sil k zničení nepřítele a časový plán velitele AS není narušen. Na tento případ je třeba při dnešním způsobu vedení obrany nepřítele pohlížet jako na výjimku.

Vedoucí myšlenkou velitele AS a velitele MD bude tedy zasadit do boje tolik sil, aby obrana nepřítele byla prolomena jedním rychlým a co možná nepřerušovaným úderem MD, aby byla umožněna pěším divisím rychlá likvidace celého hlavního obranného pásma a aby MD přešla rychle, hladce a s nejmenšími ztrátami k rozvíjení úspěchu AS. I když si v přípravném období velitel AS a velitel MD učiní správný předpoklad o způsobu zasazení MD, teprve průběh boje o hlavní obranné pásmo, činnost nepřítele v celé taktické hloubce a správné zhodnocení jeho předpokládané činnosti určí způsob použití MD. V tom právě spočívá odpovědnost velitele AS. Každá chyba v jeho rozhodnutí bude mít za následek dočasný úspěch nepřítele, zbytečné opotřebování MD a ztrátu času pro armádní sbor i pro velitele armády (zasazení ARS).

Odpovědnost však neméně závisí na veliteli tankového a mechanizovaného vojska AS, který v okamžiku rozhodování o použití MD musí situaci správně zhodnotit a podat veliteli AS správný a odůvodněný návrh na její použití. Zvláštní péči pak musí věnovat použití hlavní úderné síly MD — tankosamohybnému pluku — neboť na jeho správném umístění v sestavě MD bude záviset z větší části úspěch anebo neúspěch divise. Nesprávné odhadnutí protitankových zbraní v postavení divisních záloh nepřítele při použití tankosamohybného pluku v prvním sledu MD bude mít za následek jeho značné ztráty a snížení úderu divise v taktické hloubce. Nejvýhodnější bude, dovolí-li to situace, použít ho v druhém sledu, aby tak úderná síla divise byla zachována pro boj o postavení sborových záloh nepřítele.

K zahájení rozvíjení úspěchu musí být přikročeno ihned, jakmile se projeví první známky splnění úkolu prolomení postavení divisních záloh nepřítele, třeba jen v určitém směru nebo na malém prostoru, nebo při prvních známkách ústupu nepřítele. Způsob zahájení rozvinutí úspěchu byl v hrubých rysech velitelem AS plánován již v přípravném období útoku, v boji o postavení divisních záloh je velitelem AS upřesňován a proveden velitelem MD.

Tankové jednotky průzkumného praporu mechanizované divise.

Mechanizovaná divise postupuje k pásmu sborových záloh nepřítele po 2 až 3 pochodových osách. Její sestava je učleněna do hloubky s většinou sil na hlavní ose divise. V čele jednotek rozvíjejících úspěch postupuje průzkumný prapor MD. Jeho úkolem je rychle proniknout k pásmu sborových záloh nepřítele, získávat zprávy o nepříteli v hloubce mezi hlavním obranným pásmem a pásmem sborových záloh a především o síle, složení, stupni ženijního vybudování obrany a činnosti nepřítele v pásmu sborových záloh.

Tankové jednotky průzkumného praporu účastní se průzkumu v rámci praporu a zabezpečují jeho ostatním složkám získávání zpráv. Jsou začleňovány do průzkumných hlídek, samostatných průzkumných hlídek a do průzkumné skupiny. Průzkumná hlídka (PH) se vysílá k průzkumu samostatného směru. Skládá se z družstva až čtyř motocyklistů nebo obrněných transportérů a zesiluje se několika tanky. Počet hlídek je závislý na šířce pásma AS, na počtu pochodových os MD a na počtu a jakosti komunikací. Průzkumný prapor vysílá však nejméně tolik hlídek, kolik má MD pochodových os. Samostatná průzkumná hlídka (SPH) se vysílá jen podle potřeby k průzkumu v novém směru, a to z průzkumné skupiny; tvoří ji obvykle tanková četa zesílená motocyklisty nebo obrněnými transportéry. Průzkumný prapor může vyslat jednu až dvě samostatné průzkumné hlídky. Průzkumnou skupinu (PS) tvoří jádro průzkumného praporu. Provádí průzkum pozorováním i bojem. Její údernou sílu tvoří tanky, obrněné transportéry a protitankové baterie. Má mít dostatek sil, aby mohla bojem proniknout nepřátelskými zajišťovacími prvky k hlavním silám nepřítele a donutila je, aby prozradily své palebné prostředky. Její jednání musí být rázné a smělé, ale přitom ostražitě. Velitel průzkumné skupiny nesmí zapominat, že boj není jejím hlavním úkolem, nýbrž toliko prostředkem k získávání zpráv.

Rychlost průzkumného praporu MD bude především záviset na činnosti nepřítele. Složení průzkumného praporu má však dávat možnost jednání nezávislého na počtu a jakosti komunikací. Průměrně lze počítat s jeho rychlostí 8 až 10 km/hod. Poněvadž přibližně s touto průměrnou rychlostí je třeba počítat i u PO mechanisované divise a protože bude účelné, aby se činnost PO rozvíjela již na základě zpráv získaných průzkumem, bude nutno, průzkumnému praporu dát asi čtvrthodinový až půlhodinový náskok před PO. Vzdálenost hlavních sil může dosáhnout 10 až 15 km. Tento náskok dovolí veliteli průzkumného praporu, aby učlenil svou sestavu do žádoucí hloubky, a při střetnutí s nepřítelem mu poskytne dostatek volnosti k jednání.

Průzkumný prapor MD postupuje v době prolamování hlavního pásma obrany za bojovými sestavami pěchoty a provádí průzkum nepřítele pozorováním. Úkolem velitele MD je řídit vyrazení průzkumu do celé taktické hloubky v nejpříhodnější okamžik boje o hlavní pásmo obrany nepřítele. Čelní jednotky musí jeho vyrazení usnadnit a podporovat.

Předsunutě oddíly MD.

Mechanisovaná divise vysílá za průzkumem jeden až dva předsunuté oddíly (PO), sestavené a připravené již před zahájením útoku. Úkoly PO závisí na činnosti nepřítele, na jeho způsobu vedení obranného boje v taktické hloubce a na úkolu MD.

Ve většině případů bude celý druhý sled AS nepřátelského armádního sboru (nebo alespoň jeho část), rozmístěn v prostoru pásma sborových záloh. Jeho úkolem bude bránit pásmo sborových záloh celou svou hodnotou nebo částí anebo podniknout protiútok proti útočícím pěším divisím. Je nutno si uvědomit, že v druhém sledu nepřátelského sboru může být pěší nebo obrněná divise a lehký obrněný pluk; podle toho budou také předsunutým oddílům MD dány dopovídací úkoly. Činnost PO bude se však vyvíjet rovněž proti silám nepřítele odcházejícím z hlavního obranného pásma nebo proti silám, které nepřítel vyslal z pásma sborových záloh, aby zadržely náš postup a získaly tak čas

k zlepšení obrany v taktické hloubce. Z toho vyplývá, že boj PO může mít ráz pronásledování, střetného boje nebo útoku proti nepříteli v obraně.

Podle toho se jeví tyto možné druhy činnosti PO:

- ničení ustupujícího nepřítele na osách postupu nebo podél nich;
- ničení menších sil přicházejících k frontě;
- proniknutí pásmem sborových záloh nepřítele, na vhodném směru nebo vklínění se do něho;
- zajištění přesunu hlavních sil MD k pásmu sborových záloh nepřítele a jejich zasazení do boje;
- ovládnutí důležitých terenních čar nebo objektů do příchodu hlavních sil MD.

Úkoly PO musí být přiměřené jeho silám a prostředkům, musí být předem stanoveny a v průběhu boje velitelem MD postupně a včas upřesňovány.

Síla předsunutého oddílu bude závislá na zprávách o činnosti nepřítele, na jeho pohybech, na bojové připravenosti osádek nepřátelských obranných postavení a pásem a na prostředcích a stupni ženijního vybudování obrany. Nebude proto vždy stejná a šablonovitá, nýbrž bude se případ od případu lišit počtem prostředků a složením druhů vojsk. Bude zásadou, aby jádro PO, zvláště na hlavní ose postupu MD, tvořily tanky. Tanky dávají PO údernou sílu, pohyblivost, zajišťují jeho manévr, dávají mu schopnost rychle zdolávat odpory, vlastním vojákům dodávají morální podpory a působí demoralisujícím způsobem na nepřítele.

Počet přidělených tanků bude záviset na úkolech PO a na tom, z kterých jednotek budou tvořeny. Bude-li PO tvořen z mechanisovaného pluku prvního sledu MD, může mít až jednu tankovou rotu. Mechanisovaný pluk druhého sledu může vytvořit jeden až dva předsunuté oddíly s 1 až 2 rotami tanků. Tankosamohybný pluk vysílá do PO obyčejně zesílený prapor. Použití celého tankosamohybného pluku jako předsunutého oddílu bude výjimkou. Bude to jen v tom případě, když nepřítel provedl většinou sil své sborové zálohy protiútok v boji o hlavní obranné pásmo a pásmo sborových záloh je velmi slabě obsazeno. Důvodem, proč se zpravidla nevysílá celý tankosamohybný pluk jako PO, je požadavek uchování úderné síly mechanisované divise pro boj v taktické hloubce obrany nepřítele.

Jako PO může být vysunut i mechanisovaný pluk. Bude to zvláště tehdy, když se další obranné postavení předpokládá za řekou a je třeba překročit řeku z chodu, prolomit nepřátelské postavení a zajistit předmostí. Tomu je lépe přizpůsobena péchota mechanisovaného pluku vybavená a zesílená lehkými (výsadečnými) ženijními prostředky.

Sestava PO bude na postupu učleněna do hloubky a bude se skládat z čelní záštity, z velitelské skupiny s přímým zajištěním, z hlavních sil, z pochodového oddílu týlu a ze zadní záštity. Síla a složení těchto složek bude závislá na celkové síle a složení předsunutého oddílu.

Hloubka PO a vzdálenosti mezi jeho jednotlivými sledy a vozidly bude přímo závislá na hloubce pásma sborových záloh nepřítele, na počtu prostředků PO a na rychlosti postupu předvojí hlavních sil MD.

Velitelé tankových jednotek PO musí mít na zřeteli, že hlavním jejich úkolem je co nejrychleji postoupit k pásmu sborových záloh nepřítele, proniknout jím anebo se aspoň do něho vklínit. Jejich činnost je charakterisována rychlým postupem, prudkým útokem z chodu v po-

chodové nebo podle potřeby za chodu na osách nebo podél os postupu rozvinuté bojové sestavě, soustředěným útokem na nejslabší místa nepřítele, manévrem do boku a odvážným pronikáním vpřed. Bude to tedy boj odlišný od způsobu boje tanků přímé podpory pěchoty, i když bude sladěn s činností ostatních jednotek PO.

Rychlost postupu PO bude závislá na činnosti nepřítele, na množství a síle odporů a na ženijních zátarasech na osách postupu, na terénu, povětrnostních podmínkách, složení a počtu jednotek PO. Lze počítat s průměrnou rychlostí postupu PO 6 až 10 km/hod.

Veliteli PO mohou být velitelé pěších nebo tankových jednotek. Závisí to především na složení PO a na síle hlavních druhů vojsk. Výběr velitelů bude jednou z důležitých podmínek úspěchu MD; zcela nepochybně budou to muset být velitelé odvážní, rychle se rozhodující, znající dokonale způsob boje v hloubce obrany nepřítele, zkušení v organizování součinnosti všech druhů zbraní a schopní takticky uvažovat v měřítku velitele MD.

Velitelé PO musí si být vědomi, že pracují pro hlavní síly MD a že na jejich činnosti závisí včasné a úspěšné splnění úkolu divise.

Úspěšná činnost PO bude také záviset na zprávách od průzkumného praporu MD. Velitelé PO budou dostávat zprávy od vlastních průzkumných orgánů, od velitele průzkumného praporu a od velitelství MD. Způsob dopravy zpráv musí být předem pečlivě smlouven. Velitelé PO budou v průběhu rozvíjení úspěchu MD uskutečňovat součinnost jednak mezi sebou, jednak s PO sousedních MD.

PO nemají určena pásma, nýbrž jen směry činnosti. Není mezi nimi zdí, mají před sebou široký, téměř neomezený prostor s množstvím komunikací a možnostmi rychlého a smělého manévru. Takový prostor je nejlepší podmínkou pro činnost tankových a mechanisovaných jednotek, které se v něm mohou uplatnit opravdu jako rychlý a manévru schopný prostředek velitele.

Tankové jednotky hlavních sil mechanisované divise.

Tankosamohybný pluk MD a tankové prapory mechanisovaných pluků bez částí vyčleněných do předsunutých oddílů se při rozvinutí úspěchu pohybují v pochodové sestavě MD. Jestliže MD doprolamovala hlavní pásmo obrany nepřítele, bude důležitou povinností velitelů tankových jednotek rychle je shromáždit po dokončení průlomu a začlenit je do nařízené pochodové sestavy. Zdlouhavá činnost by mohla vést ke ztrátě času, ke zvětšení hloubky proudů MD nebo k jejich roztržení, k smíchání jednotek a k vyplývajícímu z toho předjíždění kolon za pohybu. Proto velitelé všech stupňů po skončení boje o postavení divisních záloh nepřítele rychle shromáždí po částech své tankové jednotky, přesunou je co nejbližší k stanovené pochodové ose a podle nařízeného pořadí je zařadí na určeném místě a v daný čas do pochodové sestavy proudů. Přitom je nutno se vyvarovat velkého nakupení jednotek na malém prostoru.

Tankosamohybný pluk bude obvykle na hlavní ose MD, a to podle rozhodnutí velitele divise v prvním sledu nebo v druhém sledu. Bude-li včleněn do prvního sledu pochodové sestavy divise, bude se jeho sestava skládat z předvoje, z hlavních sil a z pochodového oddílu týlu. Předvojem obvykle bude jeden tankový prapor, zbytek pluku vytvoří hlavní síly. V pochodovém oddílu týlu bude nejnutnější počet vozů s municí

a PHM. Týl pluku bude obvyčejně sloučen v týlu divise a bude postupovat za bojovými složkami divise.

Místo velitele tankosamohybného pluku za pohybu bude zpravidla za předvojem, aby mohl při zahájení osobně řídit boj pluku.

Je-li tankosamohybný pluk v druhém sledu MD, vytvoří jeden uceleňný proud a nečlení se do hloubky. Místo velitele pluku bude u velitele divise.

Tankové prapory mechanisovaných pluků jsou jádrem jejich úderné síly. Součástí tankových praporů mohou být podle umístění mechanisovaných pluků v sestavě celé MD učeněny v předsunutých oddílech divise, v předvoji nebo v hlavních silách pluků. Začlenění tanků do předvojí dodává mechanisovaným plukům úderné síly. Jejich síla může být až jedna rota. Je však nutno, aby jim byla dána dostatečná protitanková ochrana, a aby počet tanků vyčleněných do předvojí nezeslabil sílu a schopnost manévru hlavních sil mechanisovaných pluků.

Úkolem tankových jednotek hlavních sil MD v součinnosti s ostatními druhy vojsk bude:

- ničit zbytky nepřítele na osách postupu nebo podél nich, nedovolit jim vytvořit pochodové proudy a razit cestu mechanisované péchotě;
- prolomit z chodu nebo po krátké přípravě pásmo sborových záloh nepřítele;
- odrážet nepřítele podnikajícího protiútoky a ničit ho mezi hlavním pásmem obrany a pásmem sborových záloh neb při boji o ně;
- zmocnit se výhodných čar v terénu a v rámci MD zabezpečit zasazení ARS do průlomu;
- v součinnosti s ARS vést boj v operační hloubce s důrazem na zajištění boků a týlu ARS.

Úloha a činnost tanků a samohybných děl pěších divisií:

Organické tankosamohybné pluky pěších divisií mohou při rozvinutí úspěchu AS plnit úkoly v rámci PO pěších divisií nebo být součástí jejich hlavních sil.

Počet tanků a samohybných děl předsunutých oddílů bude závislý na jejich úkolu. Ve Veliké vlastenecké válce byly do PO zařazovány jedna až dvě roty tanků a jedna až dvě baterie samohybných děl. Počet samohybných děl byl závislý na množství protitankového dělostřelctva PO. Ve vyjimečných případech býval do PO určen i celý tankový pluk.

Velitelem PO pěší divise může být podle jeho úkolu, složení a množství tanků a samohybných děl velitel pěší nebo tankové jednotky.

Úkoly a činnost předsunutého oddílu pěší divise jsou obdobné anebo přiměřeně větší než úkoly PO, vytvořeného z mechanisovaného pluku MD. Jedním z hlavních a po celou dobu rozvíjení úspěchu trvajících úkolů PO pěších divisií bude zabezpečení boku hlavních sil MD. Tomuto úkolu musí velitelé PO přizpůsobit celou svoji činnost, sestavu i pozornost.

Sestava PO bude učeněna do hloubky obdobně jako u PO mechanisované divise; do čelní záštity vedle jiných zbraní je nutno vyčlenit 1 až 2 čety tanků. Velitel PO s podřízenými veliteli bude postupovat za čelní záštitou a jeho skupina bude chráněna družstvem až četou péchoty (přímé zajištění). Hlavní síly vzhledem k úkolu zajistit boj MD bu-

dou se pohybovat asi na výši čela hlavních sil MD. Za hlavními silami bude postupovat pochodový oddíl týlu s nejnútnejším počtem vozidel s pohonnými hmotami a municí a za ním zadní záštita, skládající se kromě pěchoty asi z čtyř tanků.

Z úkolu zajistit bok MD vyplývá i postavení PO pěších divisí v rámci celé sestavy AS, podřízenost i rychlost jejich postupu. Jsou tvořeny normálně před započítáním anebo při nedostatku prostředků během dokončování boje o hlavní obranné pásmo nepřítele. Podléhají velitelům pěších divisí a jsou v neustálém radiovém spojení s velitelem PD a MD. Boj jejich tankových součástí je obdobný jako u PO mechanisované divise.

Způsob utvoření a vyslání PO pěších divisí teprve v průběhu boje se liší od tvoření PO mechanisované divise. V tomto případě jsou kladeny na velitele pěších divisí a velitele PO značné požadavky. PO pěších divisí bude možno vytvářet a vyslat k rozvinutí úspěchu teprve při dokončování boje o hlavní pásmo obrany nepřítele, zpravidla pod přímou palbou nepřítele. Jednotky určené pro PO budou většinou do poslední chvíle začleněny v sestavě zasazených divisí v prostorech různě vzdálených od místa zasazení PO. Bude záviset na rychlosti, organizační schopnosti, na spojení a na umění velitelů PO vyvést jeho složky z dosavadní sestavy divise beze ztrát, začlenit je do pochodové sestavy a neztrácet čas. Čas bude mít rozhodující úlohu a bude pro velitele PO tím potřebnější, čím rychleji bude MD přecházet pěší divise při zasazení k rozvinutí úspěchu.

Tankové jednotky pěších divisí, které nebyly začleněny do PO, mohou plnit v rámci svých divisí tyto úkoly:

- dokončení zničení nepřítele v hlavním obranném pásmu;
- zmocnění se komunikačních uzlů, přechodů a soutěsek v týlu ustupujícího nepřítele, odříznutí ústupových cest a ničení nepřítele;
- ničení přicházejících nepřátelských záloh;
- odrážení protiútoků čerstvých sil nepřítele;
- zničení nepřítele v pásmu sborových záloh;
- zabezpečení zasazení ARS;
- boj v operační hloubce.

Tyto úkoly mohou tankové jednotky plnit v sestavě PD anebo samostatně.

Při ústupu nepřítele z hlavního obranného pásma je nutno uvážit, že čelní pronásledování nepovede k úplnému zničení ustupujícího nepřítele, neboť nepřítel má možnost použít výhodných cest pod ochranou částí sil, které ponechal v obraně. Proto bude rovnoběžné pronásledování výhodnější; obchvat a obejití musí být nejobvyklejší formou tohoto způsobu boje. K tomu se hodí nejlépe tankové jednotky; ty musí být do pronásledování zasazovány na nejdůležitějším směru divise hromadně a jejich velení musí být centralisováno na stupni divise. Síly, které pěší divise k tomuto účelu budou mít k dispozici, nebudou však úplné, neboť část tanků bude v PO a posilové tanky budou již pěším divisím odebrány velitelem sboru.

Jestliže k ústupu nepřítele z hlavního pásma obrany nedošlo, dokončí tankové jednotky v součinnosti s ostatními druhy vojsk divisi jeho zničení a pak se zařadí do pochodových proudů k dalšímu postupu. Jejich pochodové osy, místo a doba jejich začlenění do proudů jsou jim určeny veliteli pěších divisí. Vytvoření pochodové sestavy PD musí odpovídat požadavkům rychlého rozvinutí k boji; proto bude místo tan-

kových jednotek obvykle v čele sestavy divise. Sestava tankové jednotky bude závislá na jejím počtu a složení; vpředu mohou postupovat tankové roty, za nimi baterie samohybných děl anebo kombinované. Místo velitele tankosamohybného pluku bude u velitele PD nebo v čele pluku. Rychlost postupu, vzdálenosti mezi proudy a vozidly bude nařízena velitelem proudů. Sporádaný postup tankových jednotek bude záležet v tom, aby dodržely stanovené místo v proudě, předepsanou rychlost a vzdálenosti.

Při protiútoků nepřítele vedeném proti hlavním silám AS, bude úspěch vlastních jednotek závislý též na činnosti tankových jednotek pěších divisií. Tankovým jednotkám bude spolu s protitankovými zbraněmi svěřen z počátku úkol zastavit a ničit především rychlé jednotky nepřítele podnikajícího protiútok. Není účelné, aby se vlastní tanky pouštěly do útoku proti nepřátelským tankům, nemají-li nad nimi zřejmou převahu. V tomto případě bude výhodnější, když převzmou z počátku úlohu protitankových zbraní a po rozvinutí a zasazení protitankových zbraní a dělostřelectva divisií obejdou manévrem do boku nepřátelské tanky a udeří na nepřátelskou pěchotu, aby ji odřízly od tanků, zastavily její postup a zničily ji. Mají-li vlastní tanky převahu nad nepřátelskými tanky, zajistí rozvinutí hlavních sil pěších divisií, zastaví nepřítele a přejdou do útoku jako přímá podpora pěchoty s cílem zničit nepřítele. Po jeho zničení zahájí další postup po nařízené ose a v nařízené sestavě.

Sborová tanková záloha.

Po prolomení hlavního obranného pásma nepřítele odvolá zpravidla velitel AS od pěších divisií posilové součásti těžkého tankosamohybného pluku. Těžký tankosamohybný pluk se shromáždí na předem určené čáře nebo v určených prostorech, kde přejde do tankové zálohy velitele armádního sboru.

Při rozvinutí úspěchu AS postupuje sborová tanková záloha obvykle za pěší divisií na hlavním směru a je připravena odrazit protiútoky nepřítele vedené mezi hlavním obranným pásmem a pásmem sborových záloh proti hlavním silám AS.

Spolu s protitankovou brigádou je těžký tankosamohybný pluk schopen odrazit protiútok celé obrněné divise. Po převzetí boje protitankovými prostředky sboru, pohyblivým oddílem zatarasovacím, dělostřelectvem AS a letectvem přejde samostatně nebo spolu s tanky PD do protiútoků, aby obklíčil a zničil nepřítele provádějícího protiútok. Po skončení boje přejde opět do sborové tankové zálohy a je připraven k boji o postavení sborových záloh nepřítele.

4. Orgány materiálního a technického zabezpečení tankových a mechanisovaných jednotek armádního sboru

Neúplné nebo opožděné materiální a technické zabezpečení a zásobování v průběhu boje snižuje tempo útoku a může vést k nepředvídaným a nuceným zastávkám v boji.

Rídicími orgány materiálně technického zabezpečení jsou:

U armádního sboru: technické oddělení štábu tankového a mechanisovaného vojska. Podléhá veliteli tankového a mechanisovaného vojska sboru a náčelníku technického oddělení štábu velitele tankového a mechanisovaného vojska armády. Spolupracuje uvnitř štábu AS těsně

s automobilním náčelníkem, s náčelníkem zásobování pohonnými hmotami a se zbrojním oddělením velitelství dělostřelectva;

U mechanisované divise: zástupce velitele MD pro technické věci s technickou skupinou a tankovou dílnou. Podléhá veliteli MD a náčelníku technického oddělení štábu velitele tankového a mechanisovaného vojsko sboru. Spolupracuje s automobilním náčelníkem týlu MD, s oddělením PHM a se zbrojním náčelníkem velitelství dělostřelectva.

U pěší divise: technický zástupce velitele tankosamohybného pluku: podléhá veliteli pluku a spolupracuje s náčelníkem týlu divise a s náčelníkem zbrojní skupiny velitelství dělostřelectva PD.

Výkonné orgány materiálně technického zabezpečení jsou:

U průzkumného praporu MD: zástupce velitele praporu pro technické věci s technickou skupinou a četa technického zabezpečení.

U mechanisovaných pluků MD: zástupce velitele pluku pro technické věci s technickou skupinou a rota technického zabezpečení.

U mechanisovaných a motorisovaných praporů (mechanisovaných pluků MD): četa technického zabezpečení.

U tankových praporů mechanisovaných pluků MD: četa technického zabezpečení.

U tankosamohybného pluku MD a PD: zástupce velitele pluku pro technické věci s technickou skupinou, automobilní náčelník, náčelník zásobování PHM, rota technického zabezpečení.

U tankového praporu a oddílu samohybných děl tankosamohybného pluku MD: četa technického zabezpečení.

Bojeschopnost tankových a mechanisovaných jednotek AS, tempo útoku, délka trvání boje, schopnost rychle překonávat celou taktickou hloubku obrany nepřítele a přenesení boje do operační hloubky obrany nepřítele závisí na vyjmenovaných orgánech. Souhrn jejich činnosti je obsažen v „Plánu technického zabezpečení boje“, který zpracovávají na všech stupních tankových jednotek zástupci pro technické věci.

Pro období rozvinutí úspěchu tento plán obsahuje:

v 1. části: ošetřování během boje a na konečném cíli, organizaci a vybavení technických pozorovatelů, organizaci zásobování materiálem během boje;

v 2. části: kalkulaci ztrát, kalkulaci možností dílenských prostředků, organizaci provádění oprav a odsunů, kalkulaci možností vyprošťování a jeho provádění během boje.

Závěr

Armádní sbor je vyšší vševojskovou jednotkou, způsobilou splnit každý taktický úkol. Jeho význam je v tom, že rychlým průlomem taktické hloubky obrany nepřítele vytvoří podmínky pro úspěšné rozvinutí armádní operace v operační hloubce.

Jeho úderná síla a rychlost značně stoupla začleněním mechanisované divise do jeho svazku a tankosamohybných pluků do organických jednotek pěších divisií.

Důležitou a rozhodující úlohu při rozvinutí úspěchu AS plní jeho tankové a mechanisované jednotky, především mechanisovaná divise.

Jejich údernou silou jsou tankové jednotky. Splnění úkolu tankovými jednotkami závisí především na jejich pečlivém taktickém a technickém výcviku, na výcviku jejich velitelů ve vedení boje v taktické hloubce obrany nepřítele a na dokonalé organizaci součinnosti s ostatními druhy vojsk vyšší vševojskové jednotky. Závisí však také na tom, jak znají způsoby a možnosti boje tankových a mechanisovaných jednotek velitelé ostatních druhů vojsk a jak dbají na organizaci součinnosti s nimi. Proto častý osobní styk velitelů všech druhů vojsk, výměna poznatků a zkušeností, častý společný výcvik a dobré materiální technické zabezpečení boje dávají základ k dokonalé součinnosti a k splnění daných společných úkolů.

Prameny: 1. Směrnice pro použití MD v sestavě AS.

2. Bojový řád tankového a mechanisovaného vojska, díl III.

3. Plk. J. Lipový: „Bojová činnost MD v hloubce obrany nepřítele v útočném boji AS.“ (Vojenská mysl čís. 4/1952.)

Poznámka autora: V tomto článku jsem nemohl vyčerpat širokou problematiku daného tématu. Nechtěl jsem také opakovat stati, dostatečně již vyčerpané v předchozích článcích Vojenské mysli; proto jsem se omezil jen na některé otázky, které podle mého mínění vyžadují bližšího vysvětlení.

PLUKOVNÍ DĚLOSTŘELECKÉ SKUPINY ZA ÚTOKU

Plukovník Eduard Ureš (Ulbricht)

Setkáváme se často s různými názory o tvoření plukovních dělostřeleckých skupin v útočném boji. Úkolem tohoto článku je podat několik hlavních myšlenek, které jsou rozhodující při organizaci plukovních dělostřeleckých skupin, a dát tak podnět diskusi o této otázce, aby byl doplněn a dostatečně ujasněn celý tento problém.

Polní řád čs. branné moci v čl. 38 říká: „Dělostřelecké skupiny se tvoří z dělostřeleckých součástí (útvárů) sloučených pod společným velením.

Dělostřelecké skupiny podpory pěchoty se tvoří z divisiho a přiděleného posilového dělostřelectva a minometných jednotek podle počtu pěších pluků divise.

Velitelé dělostřeleckých skupin podpory pěchoty a tanků plní palebné úkoly uložené jim veliteli podporovaných jednotek i představenými veliteli dělostřelectva.

Někdy bývá část dělostřelectva podpory přidělena pěchotě a tankům a ty ji používají jako doprovodného dělostřelectva.“

N. J. Tomilin v přednášce „Dělostřelectvo v útočném boji pěšího pluku“ (překlad VTA z r. 1952, str. 2) píše:

„Pěší prapor, útočící v pásmu do 700 m, může se za boje v hloubce setkat s odpory jednoho až dvou opěrných bodů čet, z nichž každý je na ploše 4 až 6 ha (šířky 180 až 360 m, hloubky až 180 m).

K dělostřeleckému zabezpečení zteče takových dvou opěrných bodů praporem je potřeba jednoho až dvou oddílů (každý oddíl o dvanácti hlavních může umlčet nepřítele na ploše do 6 ha). Těmito prostředky je možné také odrazit protiútok nepřítele přehradnou palbou v celém útočném pásmu praporu.

Kromě dělostřelectva nezbytného k posílení pěších praporů je třeba, aby přímému velení velitele pěšího pluku podléhal jeden až dva oddíly pro vliv na průběh boje na hlavním směru.

Může tedy být pěší pluk zesílen čtyřmi až šesti dělostřeleckými nebo minometnými oddíly, z nichž jeden až dva oddíly jsou určeny k podpoře každého pěšího praporu a jeden až dva oddíly podléhají přímému velení velitele pěšího pluku.

Taková sestava plukovní dělostřelecké skupiny o čtyřech až šesti dělostřeleckých a minometných oddílech může při přemísťování jedné třetiny z nich zabezpečit současné umlčení obranného rajonu pěší roty a odrazení protiútoků jednoho až dvou praporů nepřítele, to je zabezpečit splnění většiny úkolů očekávajících pěší pluk za boje v hloubce obrany.

Počet oddílů plukovní dělostřelecké skupiny závisí na úloze pěšího pluku v plánu útoku divise, na množství dělostřelectva v divisi, na rázu i hloubce nepřátelské obrany a také na úkolech, které bude plnit pluk v hloubce obrany.

Pro pěší pluk útočící na hlavním směru divise, jak bylo podotknuto, může být určeno až šest dělostřeleckých a minometných oddílů a pro pluk druhého sledu až čtyři oddíly.“

A. M. Mosak v přednášce „Dělostřelectvo v útočném boji pěší divise“ (překlad VTA z r. 1952, str. 2) uvádí:

„Plukovní dělostřelecká skupina se skládá z dělostřeleckých jednotek různých ráží divisního a posilového dělostřelectva. Veliteli plukovních dělostřeleckých skupin se určují vyšší dělostřelečtí velitelé (velitelé pluků, brigád).“

Do plukovních dělostřeleckých skupin se nevčleňují 82mm minomety pěších praporů a 120mm minomety pěšího pluku. Avšak jejich palebné možnosti na období dělostřelecké přípravy musí štáb dělostřelectva divise brát v úvahu, neboť on určuje objem palebných úkolů v období dělostřelecké přípravy pro každou ze svých dělostřeleckých skupin.

Při určování složení dělostřeleckých skupin vychází se z divisního organického dělostřelectva a dělostřelectva přiděleného divisi na všechna období dělostřeleckého útoku,

Pěší divise, která má s posilovým dělostřelectvem celkem dvanáct dělostřeleckých oddílů, může vytvořit skupiny tohoto složení:

PDS pluku útočícího na směr hlavního úderu divise — 4 oddíly,

PDS pluku na pomocném směru — 3 oddíly,

PDS pluku druhého sledu — 2 oddíly,

DDS — 3 oddíly.“

A. S. Ždanov v přednášce „Dělostřelectvo v útočném boji pěšího sboru“ (překlad VTA z r. 1952, str. 4) počítá:

„— na vytvoření čtyř plukovních dělostřeleckých skupin pěších pluků prvního sledu čtyři až pět oddílů v každé,

— na vytvoření dvou plukovních dělostřeleckých skupin pěších pluků druhého sledu průměrně po dvou až třech oddílech,

— pro organizaci tří plukovních dělostřeleckých skupin pěších pluků divise druhého sledu šest oddílů.“

I. S. Tulovskij v časopise Artillerijskij žurnál čís. 3/1943, rozvádí myšlenky takto:

„Jsme jednotného mínění, že se hromadného použití dělostřelectva, nepřetržitě jeho součinnosti s pěchotou a tanky a také nejpružnějšího velení velkému počtu dělostřeleckých jednotek použitých k zabezpečení průlomu dosáhne vytvořením plukovních, divisních a jiných dělostřeleckých skupin. Názory na jakostní a početní složení těchto dělostřeleckých skupin se však již rozcházejí.

Uvedu některé z podstatných názorů, týkající se složení plukovní dělostřelecké skupiny:

1. Složení dělostřelecké plukovní skupiny se určuje tak, aby každý prapor měl podporu jednoho oddílu a jeden oddíl ještě aby byl v rukou velitele pluku — 4 dělostřelecké oddíly.

2. K podpoře praporu na nejdůležitějším směru třeba určit nejméně dva oddíly, v rukou velitele pluku je pak nutné mít nejméně dva oddíly (zbývající prapory po oddíle) — 6 dělostřeleckých oddílů.

3. Složení dělostřelecké skupiny se podmiňuje možností účastnit se jednoduchého palebného valu (sestavit první skupinu oddílů při dvojitém palebném valu). Je-li úsek průlomu pluku široký 1 km, bude na něj třeba čtyř oddílů, na palebné soustředění mezi čarami palebného valu též jednoho oddílu a na křídla také jednoho oddílu... 6 dělostřeleckých oddílů.

4. Zkušenostmi z Veliké vlastenecké války bylo prokázáno, že při boji v hloubce je nutné mít k podpoře pěšího praporu nejméně jeden oddíl. Kromě toho musí mít velitel pěšího pluku též jeden oddíl pro sebe. Musí tedy v útočném pásmu pluku současně být v činnosti nejméně čtyři oddíly. Uvážíme-li, že část dělostřelectva bude nucena za boje měnit palebná postavení, budeme musít doplnit skupinu ještě aspoň dvěma oddíly. Jinými slovy, při tvoření dělostřelecké plukovní skupiny je třeba podle našeho názoru vyjít z rozpočtu — jeden až dva oddíly na prapor a jeden až dva oddíly v rukou velitele pluku... 6 dělostřeleckých oddílů.

5. Plukovní dělostřelecká skupina musí být takového složení, aby mohla současně působit palbou na první obranné postavení nepřítele (dva až tři zákopy). Jestliže pluk na hlavním směru dostane úsek průlomů 1 km, znamená to nutnost zničit živou sílu a palebné prostředky nepřítele, rozložené v zákopech v délce 2000 až 3000 m. Počítáme-li na oddíl 300 m, bude třeba ve skupině — 6 až 10 dělostřeleckých oddílů.

6. Do plukovní dělostřelecké skupiny třeba určit tolik oddílů, aby byla s to sama vytvořit dvojité palebné val. Podle předpokladů v předcházejících příkladech bude nutno mít ve skupině ... 10 až 11 dělostřeleckých oddílů.

7. Co se týká jakostního složení plukovní dělostřelecké skupiny, je třeba především zdůraznit, že to bude záviset na rázu nepřátelské obrany. Platí tu všeobecná zásada, že se skupina musí vyznačovat potřebnou pohyblivostí na bojišti. Z toho vyplývá, že do plukovní dělostřelecké skupiny třeba zařadit jednotky různých ráž, a to především lehké dělostřelectvo.

Nezřídka si ráz obranných zařízení nepřítele, jako jsou kamenné stavby upravené k obraně a p., vyžádá zařazení do plukovní dělostřelecké skupiny i děl těžších ráž. Počet takového dělostřelectva bude určen skutečnou potřebou, bude to baterie a v krajním případě oddíl na jednu plukovní dělostřeleckou skupinu.

Při rozboru se zaměřuji na tyto otázky:

1. Kolik dělostřeleckých oddílů má být v plukovní dělostřelecké skupině?

2. Jaké ráže mají mít oddíly v plukovní dělostřelecké skupině?

3. Jaký je nejvhodnější poměr v počtu oddílů mezi skupinami plukovními a divisními?

Při rozboru první otázky je třeba nejdříve rozebrat v bodě 5 uvedenou kalkulaci potřeby oddílů pro současně umlčení nepřátelského postavení praporů prvního sledu.

Je účelné vycházet z takového předpokladu, když víme, že zpravidla možnosti dělostřelectva armády, sboru, divise nemohou uspokojit uvedený požadavek, a když je nám známo, že se potřebné hustoty pro průlom dosahuje příbráním dělostřelectva druhých sledů a protitankového dělostřelectva a když plánování dělostřeleckého útoku přináší veliteli dělostřelectva armády (sboru)?

Je jisté, že tento předpoklad není správný, a proto ho nebudeme dbát.

Názor připomenutý v bodě 6, že je třeba do plukovní dělostřelecké skupiny pluku prvního sledu zařadit tolik oddílů, aby mohla sama vytvořit dvojité palebné val, lze také těžko přijmout, a to proto, že za prvé — k palebnému valu plně využíváme zvláště dělostřelectva při-

braného k úkolům za dělostřelecké přípravy a podpory, abychom tím umožnili včasné zahájení přemístění dělostřeleckých skupin;

za druhé — zařazení 10 až 11 oddílů do plukovní skupiny by se musilo nepříznivě odrazit v méně početných divisních a sborových dělostřeleckých skupinách, čímž by byl do značné míry oslaben i vliv vševojskových velitelů na průběh boje;

za třetí — velký počet oddílů ve skupině znesnadňuje velení a řízení palby.

Mínění o tom, že složení plukovní dělostřelecké skupiny pluku prvního sledu má být podmíněno potřebou oddílů k provedení jednoduchého palebného valu, po případě k sestavení první skupiny dvojitého palebného valu, o čemž je zmínka v bodě 3, zasluhuje už pozornosti, protože signály k přenosu paléb ze základních čar palebného valu dává velitel pluku, neboli on tím ve skutečnosti palebný val řídí. Tyto oddíly by mu však stejně na skupinu nepostačovaly, neboť by bylo ještě třeba aspoň dvou oddílů, aby bylo dosaženo nepřetržitosti palby, když část oddílů bude nucena začít se přemísťovat vpřed. Proč bychom také nepoužili k palbám do palebného valu raději příbraných oddílů, využívající tak obvyklého omezení použití jich beze změny palebných postavení?

Z toho vidíme, že ani tento předpoklad nelze pokládat za uspokojící při kalkulaci počtu oddílů v plukovní dělostřelecké skupině pluku prvního sledu.

Všechny ostatní uvedené prameny shodují se v tom, že se počet dělostřeleckých oddílů v plukovních dělostřeleckých skupinách pěších pluků prvních sledů na směr hlavního úderu armády (třeba rozlišovat od směru hlavního úderu divise nebo sboru) při průlomu nepřátelské obrany budované v polních podmínkách pohybuje v mezích od čtyř do šesti.

Ve smyslu posledního odstavce uvedeného z Polního řádu je třeba počítat s tím, že každému praporu podřizujeme za boje v hloubce nepřátelské obrany až jeden oddíl. I když víme, že se prapor může setkat za útoku s potřebou současně umlčet dva opěrné body čet, jak uvádí N. J. Tomilin, přece jen podřizovat mu z toho důvodu už předem dva oddíly není účelné.

Velitel pluku na to má v rukou ještě svůj oddíl nebo dva, aby tak mohl tento prapor, který má důležitou úlohu v boji, ať už při zteči odporů nebo při odrazení protiútku, náležitě palbou podporovat.

Z této skutečnosti zároveň vyplývá nutnost mít v rukou velitele pluku ještě nejméně jeden dělostřelecký oddíl, neboli celkem nejméně čtyři oddíly ve skupině.

Potřeba šesti dělostřeleckých oddílů ve skupině se odůvodňuje hlavně nutnou nepřetržitostí palby, neboť jak víme, za boje v hloubce při udržení požadovaného tempa útočné operace bude v pohybu stále asi jedna třetina dělostřelectva, podporující a těsně následující pluky prvních sledů. Proto je v takových případech — a nutnost takového řešení nejvíce se lineárně v celé šířce průlomu — odůvodněno doplnit původní počet čtyř oddílů ještě dalšími dvěma na celkových šest dělostřeleckých oddílů v plukovní dělostřelecké skupině pěšího pluku prvního sledu.

Minimální počet čtyř oddílů v plukovní dělostřelecké skupině pluku prvního sledu můžeme za nynějších podmínek v našem dělostřelectvu pokládat za dobře vyhovující, a to proto, že dnes počítáme s dělostřelectvem motorisovaným, které na přemísťování ztratí poměrně málo času, než tomu bylo u dělostřelectva hipomobilního, a také proto, že

nám dokonalejší technika pojití a součinnost mezi skupinami usnadňují velení a že nám správné řízení přemístění divisních dělostřeleckých skupin dovoluje udržet nepřetržitost palby dělostřelecké podpory pluků prvního sledu.

V plukovní dělostřelecké skupině o třech oddílech nasadí velitel pluku při zasazení svého praporu druhého sledu také zpravidla svůj třetí oddíl skupiny a může pak uplatňovat svůj vliv na boj již jen doplňkovými rozkazy; manévrem palbou oddílů doprovázejících prapory. Takový vliv na boj už není tak přímý jako ten, který uplatňujeme na přímo podřízeného a po ruce jsoucího velitele oddílu. Velitel pluku může však některému praporu prvního sledu ponechat jen jednu baterii jako doprovod a ponechat si v ruce větší část oddílu i celý oddíl. Taková skupina plní svoje úkoly za daných podmínek se značnými obtížemi.

Plukovní dělostřelecká skupina s dvěma dělostřeleckými oddíly nemůže dobře plnit úkol při průlomu nepřátelské obrany na hlavním směru úderu armády, neboť oddílů, rozděleného po bateriích jako doprovod praporů prvního sledu, lze velmi těžko použít k soustředěným palbám a jeden oddíl v rukou velitele pluku nemůže plnit úkoly zabezpečení zteče jednotlivých praporů prvního sledu. Takové skupiny bude možno použít na vedlejší směr úderu armády a i v divisích na méně důležitém místě.

Plukovní dělostřelecká skupina pluku druhého sledu by neměla být o mnoho slabší než předcházející, o nichž byla řeč, neboť úkol pluku druhého sledu při zasazení v prostoru pozorováním neprozkoumaném, neznámém, nebude o nic snadnější než úkoly pluků prvního sledu. Pluk druhého sledu bývá za průlomu plně vybudované nepřátelské obrany zasazován zpravidla někde v prostoru postavení plukovních záloh nepřítele a za nepříznivých okolností může být velitel donucen jej zasadit i dříve, bude to tedy asi za hodinu až dvě od začátku útoku. Nebylo by správné takovému pluku nedat možnost organisovat součinnost s dělostřelectvem tak, jak to provádějí pluky prvního sledu, zvláště už proto, že jeho úkol nebude snazší než úkol pěších pluků prvního sledu, jak jsme již dříve poznali. Proto si v plucích druhých sledů právě tak jako u pluků prvního sledu vytváříme již v přípravném období průlomu plukovní dělostřelecké skupiny. Tyto skupiny však nemusí být hned z počátku tak početné jako skupiny pluků prvního sledu, neboť mohou být doplněny až při zasazení pluku částí oddílů pluků prvního sledu, v jejichž pásmu je zasazován. PDS pluku druhého sledu bude do zasazení pluku do boje plnit úkoly stanovené velitelem dělostřelectva divise.

Půjde tedy prakticky o to, aby pluk druhého sledu hned od začátku organisace útoku měl svou dělostřeleckou skupinu aspoň s minimálním počtem oddílů. Tento minimální počet bude záviset na důležitosti směru, na kterém je divise zasazena, na úkolu, který pro pluk druhého sledu předvídáme při jeho zasazení, a pak také na prostředcích, které máme k dispozici.

Třebaže citáty uvedené v čele této studie mluví o plukovních dělostřeleckých skupinách u pěších pluků druhého sledu v počtu dvou, tři až čtyř oddílů, neváhám vzhledem na zkušenosti nabyté při studiu cvičení a se zřetelem na naše nynější možnosti považovat jako usměrňující počet 1 až 3 oddíly ve skupině.

Také plukovní dělostřelecké skupiny divise druhého sledu sboru musí být vzhledem k rychlému spádu novodobých útočných operací zavčas organisovány. Ty nebudou zpravidla mít více než dva oddíly ve skupině.

Závěr

Závěrem shrnuji: U pěších pluků prvního sledu při přípravě průlomu nepřátelské obrany vybudované v polních podmínkách na směr hlavního úderu armády je třeba organisovat plukovní dělostřelecké skupiny v počtu 4 až 6 oddílů. Jen výjimečně se křídelní pěší pluky úderného seskupení armády mohou spokojit 3 oddíly ve skupině.

U pěších pluků prvních sledů na směr pomocného úderu armády mohou plukovní dělostřelecké skupiny zpravidla po dvou, třech oddílech a zřídka některá skupina bude mít více.

U pěších pluků druhého sledu mohou být plukovní dělostřelecké skupiny o 1 až 3 dělostřeleckých oddílech.

U pluků divise druhého sledu sboru nebudou obvykle v plukovní dělostřelecké skupině víc než dva oddíly.

Co se týká druhé otázky, t. j. jakostního složení plukovních dělostřeleckých skupin, nedávají nám uvedené zkušenosti z války úplný podklad. Nedopustíme se však chyby, jestliže z úkolů, které plní plukovní dělostřelecké skupiny za průlomu novodobé nepřátelské obrany, vyvodíme, že plukovní dělostřelecké skupiny budou organisovány zpravidla z oddílů dělostřelectva lehkého a z minometných oddílů. Jen ve výjimečných případech, vyžádá-li si to silně vybudovaná obrana nepřítelů, může být v dělostřelecké skupině na dobu potřeby zařazena baterie až oddíl dělostřelectva těžkého.

Aby pěší pluk měl na určitou dobu zabezpečenu soběstačnost při vedení boje a nepotřeboval vyžadovat palby od vyšších dělostřeleckých skupin, bylo by účelné, aby měl takové dělostřelectvo, které bude s to plnit rozkaz velitele pěšího pluku ihned a tak, aby pluk nebyl ve svém útoku zdržován. A protože úkoly, které čekají plukovní dělostřeleckou skupinu za průlomu, jsou nejrozmanitějšího druhu, bude třeba mít takové dělostřelecké oddíly, které v celku budou s to splnit všechny úkoly v nejkratším čase, a tedy bude třeba oddílů nejrozmanitějších ráží a druhů děl.

Co se pak týká použití určitých ráží v našem, nebo lépe řečeno ve středoevropském prostoru, třeba vyjít ze zkušeností z poslední světové války, které prokázaly, že prakticky není prostorů, které by zcela znemožňovaly použití našich děl. Objeví-li se přesto těžkosti, je nutno je přičíst nesprávnému použití dělostřelectva a nepředvídanosti nebo opomenutí dělostřeleckých velitelů, jejich štábů při organisaci dělostřeleckých skupin. Prakticky lze tedy všech ráží a druhů děl a minometů již v rámci divise dokonale využít a v naší úvaze budeme toho pamětlivi.

Jaké tedy budou požadavky na jakost dělostřeleckých oddílů ve skupině, vyplývající z úkolů plukovní dělostřelecké skupiny za útoku na vybudovanou obranu nepřítelů v polních podmínkách?

Především a nejvíce bude třeba v plukovní dělostřelecké skupině oddílů k rychlému umlčování, to je dělostřelectva lehkého, 76mm divisních kanonů, 105mm a 122mm houfnic a také minometů.

Pro větší účinek při umlčování a také k ničení a boření odolnějších zařízení a zbraní jsou nejvýhodnější houfnice 122mm.

K boji o velké osady, v lesích, v hluboko členitém terénu bude nevyhnutelné použít zvláště minometů.

V boji s tanky se z dělostřelectva určeného do plukovních dělostřeleckých skupin nejlépe uplatňují 76mm divisní kanony.

Závěrem tedy vyplývá: Vytváříme-li plukovní dělostřeleckou sku-

pinu o 4 oddílech na směru hlavního úderu armády v terénu částečně pokrytém osadami, lesy, mohli bychom jako možné řešení přijmout složení skupiny o jednom oddílu 76mm divisních kanonů, o jednom oddílu 160mm minometů a dvou oddílech 122mm houfnic (po případě 105mm houfnic).

K třetí otázce: Najít správný a všechny okolnosti boje předvídající poměr v počtu oddílů mezi dělostřeleckými plukovními a divisními skupinou bude zpravidla těžko.

Dopustili bychom se asi chyby, kdybychom se snažili vytvářet divisní dělostřelecké skupiny stereotypně, vždy silnější než plukovní. Zvláště dnes se tato snaha stala v našem dělostřelectvu příznačnou a setkáváme se s divisními skupinami, které i s příbranými oddíly plánují palby 15 až 17 oddílů. Odůvodňuje se to tím, že za dnešní konkrétní situace nebudou velitelé plukovních dělostřeleckých skupin s to úspěšně napláňovat palby více než tři čtyři oddíly a k tomu ještě palby minometných rot a baterií i minometů druhých sledů k nim příbraných; že k vytvoření štábů divisních dělostřeleckých skupin použijeme obvykle zkušenějších a zapracovanějších štábů brigád dělostřelecké divise a do čela skupiny postavíme zkušenějšího velitele dělostřelecké brigády; že příbrané dělostřelecké pluky není vhodné vysunovat do čela dělostřelecké sestavy a je lépe je držet co nejbližší k veliteli dělostřelectva divise vzhledem na jejich přechodné úkoly.

Tyto důvody jsou zajisté v některých případech opodstatněné; nemohou však a nesmějí mít na naše velitele takový vliv, aby neviděli jiné možnosti, jiné východisko z těžkého rozhodnutí. Vždyť naši velitelé dělostřeleckých plukovních skupin brzy dosáhnou takové úrovně, že budu s to plánovat palby a řídit boj i početnější skupiny, během prvních dní války pak najisto si tyto předpoklady osvojí. A jejich štáby také zvyšují úměrně s nimi své schopnosti. Příbrání dělostřelectva bude spíše naopak vyžadovat, aby dělostřelecké divisní skupiny, mající za úkol plánování velkého počtu příbraných dělostřeleckých oddílů, byly raději méně početné, obsahovaly menší počet „mateřských“ oddílů.

Domnívám se, že nejdůležitějším činitelem v tomto rozhodování o počtu oddílů ve skupinách určitého stupně budou úkoly, které se pro skupinu předvídají. Zkušenosti z války nás naučily, že nejdříve, nejspolehlivěji, nejuplněji je třeba vždycky vybavit ty jednotky, které plní nejtěžší úkoly, nejvíce trpí a jsou nejčastěji odkázány samy na sebe ve vševojskovém boji. To jsou pěší pluky. Nemá-li pěší pluk včasnou, mohutnou a přímou podporu palbou své dělostřelecké skupiny, opotřebovává se rychleji, ztrácí tempo, což se nakonec nepříznivě projeví i na výsledku útočného boje. Někdo namítne, že může dostat takový pluk podporu palbou z divisní dělostřelecké skupiny. Na to však válkou zkušenější velitelé pěších pluků odpovídají jednoznačně „bližší košile než kabát“, lépe silnější plukovní dělostřelecká skupina než divisní.

Jestliže předvídáme mnoho možností nepřátelských protiútoků a značně silné protiútoky, jestliže plánujeme využití úspěchu na více směrech než na jednom, očekáváme-li že nám nepřítel uchystal mnoho překvapení odpory nezjištěnými v přípravném období, předvídáme-li zvláštní manévry dělostřelectvem, bude někdy dokonce i výhodné mít silnější divisní dělostřeleckou skupinu než obvykle, početnější v oddílech a hlavních, než jsou plukovní dělostřelecké skupiny.

Závěrem nutno zdůraznit, že i když přihlížíme při tvoření plukovních a divisních dělostřeleckých skupin za daných podmínek i k technickým požadavkům dělostřelectva, přece hlavně je třeba mít na pa-

měti rozhodujícího činitele — úkoly, které jednotlivé skupiny budou nuceny za boje řešit, a ty budou základními důvody pro početnost té nebo oné skupiny; mohutnost palby v rukou velitele dělostřelectva divise nebude se pak zpravidla vyjadřovat početností skupiny, nýbrž dovedným plánováním paleb, spojením paleb všech dělostřeleckých skupin v divisi v hromadných soustředěných palby, v prostorech a na směrech, kde chce velitel divise prosadit svou vůli.

Dodatkem ke studii chtěl bych se pokusit objasnit ještě další otázku, která sice těsně nesouvisí s vytvářením dělostřeleckých skupin, je však neméně důležitá pro předcházející úvahy. Je to použití dělostřelectva druhých sledů k úkolům dělostřelecké přípravy a podpory průlomu t. zv. *příbrání dělostřelectva*.¹⁾

Nezřídka bývají oddíly *příbraného* dělostřelectva zahrnovány i do počtu jednotlivých dělostřeleckých skupin. To je zásadní chyba. Je tedy třeba jasně určit činnost a vzájemný vztah dělostřelectva posilového a *příbraného*.

Dělostřelectvo posilové nám sice stačí k vytvoření dostatečně silných dělostřeleckých skupin k splnění úkolů v taktické hloubce nepřátelské obrany, neuhradí však naši potřebu hlavní pro průlom hlavního obranného postavení nepřítele. Za tím účelem používáme k dělostřelecké přípravě, po případě i k podpoře průlomu zpravidla beze změny palebných postavení dělostřelectva a minometů druhých sledů pluků, divisi, sborů, armád i frontu (i dělostřelectva protitankového od 76 mm výše) a dělostřelecké přípravě i dělostřelectva protitankového, tvořícího dělostřelecké protitankové zálohy.

K objasnění uvádím tento příklad: Sbor při průlomu nepřátelské obrany vybudované v polních podmínkách na úseku průlomu 6 km na směru hlavního úderu armády, s potřebnou hustotou 200 dělových hlavních na 1 km stačí organickým dělostřelectvem krýt asi polovinu potřeby hlavní. Přibližně čtvrtinu potřebné hustoty hlavní uhradí posilovým dělostřelectvem a zbývající čtvrtinu uhradí dělostřelectvem *příbráným* k úkolům dělostřelecké přípravy po případě podpory průlomu — dělostřelectvem *příbraným*.

B. J. Brežnev v přednášce „Dělostřelectvo v armádní útočné operaci“ (překlad VTA z r. 1952 na str. 6) o tom píše:

„Aby se zmenšil počet pozorovatelů a palebných postavení a usnadnilo zastírání a zjednodušení přípravy paleb, umisťovaly se v několika útočných operacích v roce 1944 a 1945 celé dělostřelecké nebo minometné oddíly (3 až 4 baterie) v jednom palebném postavení, při čemž příslušní velitelé dělostřeleckých oddílů veleli z jedné pozorovatelny.“

Tato zkušenost nám říká mnoho. Je to vzorné využití vlastností organizace dělostřelectva, materiálu, velitelských kádří. Použití materiálu plánují oddíly, skupiny, k nimž je *příbrané* dělostřelectvo připojeno, a to tak, že plánují palby širě o úseky těchto *příbraných* jednotek, využívajíce při tom nejen společných prostorů palebných postavení, ale také jedné a téže spojovací sítě a vlastních pozorovatelů. Větší část velitelských kádří *příbraných* jednotek může pokračovat

¹⁾ Rusky „*privlekajetsja artillerija*“. V některých přednáškách je používáno doslovného překladu „*privléká se dělostřelectvo; privlečené dělostřelectvo*“. S jazykového hlediska jsou správnější termíny „*přibírat dělostřelectvo; příbrané dělostřelectvo*“.

v plánování svých úkolů, které je čekají při zasazení jednotek jimi podporovaných v hloubce obrany.

Stojí za zmínku také způsob rozdělení příbraného dělostřelectva na vyšší jednotky a jeho přiřazení k jednotlivým dělostřeleckým skupinám.

Příbrané dělostřelectvo rozdělujeme podle počtu dělostřeleckých hlavních, kterých se nedostává divisi nebo sboru, na požadovanou průlomovou hustotu. Je při tom též třeba dodržovat zásadu jakostního složení příbraného dělostřelectva a nerozdělovat je tak, že by jedna divise dostala jen 82mm minomety a druhá ostatní minomety a dělostřelectvo. Abychom plně využili výhod z přibrání plynoucích, je záhodno, aby byly k sobě přiřčovány oddíly, pluky stejných ráží a stejných druhů děl.

Hlavní zásadou při tom je, že přibíráme dělostřelectvo druhých sledů na ten směr, kde předpokládáme zasazení těchto druhých sledů, a to proto, aby nebylo ztěženo navracení příbraného dělostřelectva k jeho jednotkám.

Důležité při tom je také, abychom, pokud je to možné, přidělovali celé jednotky a netrhali organické jejich svazky, neboť to by také mohlo zavinit zpožděný návrat jednotek k jejich divisi.

Minomety pěších praporů a pluků všech jednotek druhých sledů se přibírají k minometným rotám a bateriím pěších praporů a pluků prvního sledu.

Jsou však známy z války též případy, kdy z tří minometných rot pluků pod velením velitele dělostřelectva pěšího pluku organizovaly minometné prapory a z tří minometných baterií pěších pluků divise se vytvořil pod velením nejstaršího velitele baterie minometný oddíl. V takovém případě za jistých pomínek uskutečnitelném, není využito v plné míře výhod přibrání výše uvedených. Domnívám se proto, že přibrat pěchotní minomety k jednotlivým minometným rotám a bateriím pěších praporů a pluků prvního sledu bude účelnější.

Jinak je tomu s přibráním oddílů dělostřeleckých a minometných a protitankového dělostřelectva.

A. M. Morak v přednášce „Dělostřelectvo v útočném boji pěší divise“ (překlad VTA z r. 1952 na str. 3) se o tom zmiňuje takto:

„Dělostřelectvo druhého sledu sboru a armády posilující pěší divisi v období dělostřelecké přípravy a podpory útoku, včleňuje se do sestavy divisní dělostřelecké skupiny.“

A. S. Ždanov v přednášce „Dělostřelectvo v útočném boji pěšího sboru“ (překlad VTA z r. 1952, str. 4) píše:

„Kromě posilového dělostřelectva může být v období dělostřelecké přípravy a podpory útoku použito dělostřelectva druhého sledu armády, které plní úkoly podle plánu sborové dělostřelecké skupiny. Dělostřelectvo divise druhého sledu sboru se používá v období dělostřelecké přípravy i podpory útoku; při tom plukovní dělostřelecké skupiny plní úkoly v sestavě divisních dělostřeleckých skupin prvního sledu a divisní dělostřelecká skupina v sestavě sborové dělostřelecké skupiny.“

Závěrem z uvedených zkušeností sovětských velitelů vidíme, že přibírali dělostřelectvo různými způsoby. Různé okolnosti a podmínky bu-

dou mít různý vliv na naše rozhodnutí pro rozdělení připraveného dělostřelectva. Jednou bude při tom třeba přihlížet ke kvalitě velitelských kádřů, jindy k terénu nebo k úkolům a přistoupit i na variant zcela neobvyklý. Tvůrčí iniciativa dělostřeleckých velitelů při řešení této otázky může nám jen zdokonalit způsob použití připraveného dělostřelectva, jestliže bude sledovat cíl a výsledky, kterých bylo na tomto poli dosaženo sovětskými dělostřelci v poslední válce.

Tento způsob dovedného použití dělostřelectva — připravení dělostřelectva druhých sledů — nám také vysvětluje, jak bylo možné ve Veliké vlastenecké válce v krátkých časových obdobích uskutečňovat jeden úder za druhým, nahromadit bez obtíží takový nebývalý počet dělostřelectva na těsných úsecích průlomu. Způsob připravení dělostřelectva je jeden z důležitých přínosů poslední války stalinskému vojenskému umění.

SILNIČNÍ ZABEZPEČENÍ PŘESUNU PĚŠÍ DIVISE

Major Ján Hudec

V soudobých válkách stává se silniční doprava důležitým a často i rozhodujícím činitelem pro dosažení úspěchu. Vysoké požadavky na pohyblivost vojsk, rychlé manévrování jednotkami, týlovými útvary a velkým množstvím materiálu potřebného k životu a boji vojsk kladé vysoké požadavky na silniční dopravu. Pohyblivý ráz operací vyžaduje využití všech druhů dopravních prostředků a kombinace různých druhů dopravy. Na skvělých vítězstvích Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce má na místě ne posledním svůj podíl i vynikající organizace dopravy, přesunů a automobilních převozů vojsk a materiálu.

Zkušenosti z poslední války ukázaly, že je nutno nejen plánovat využití silničních dopravních prostředků, ale že je stejně důležité řídit, usměrňovat a kontrolovat silniční dopravu. To si zvláště vyžaduje doprava na silnicích a cestách, které se staly dopravními tepnami vojsk frontového, armádního a vojskového týlu, a cest vyhrazených na určitou dobu pro zvláštní účel. Také v tom máme zářný příklad v Sovětské armádě.

Přesuny a automobilní převozy vojsk a materiálu za války si vyžadují pečlivé zabezpečení po stránce silniční. Toto zabezpečení musí odpovídat cílům a účelu, pro který se automobilní provoz uskutečňuje. Zabezpečení přesunu vojsk a materiálu po stránce silniční je součástí celkového plánu přesunu jednotky. Rozsah úkolů, které bude mít po této stránce štáb jednotky v období přípravy přesunu, bude záviset na situaci, za jaké se bude přesun uskutečňovat.

Přesun pěší divise se organizuje podle plánu zpracovaného štábem divise na podkladě údajů, které pro přesun dostal velitel divise od nadřízeného štábu.

Zabezpečení přesunu po stránce silniční obsahuje:

a) průzkum silnic a cest v ubytovacím prostoru, přesunových os, prostorů velkých zastávek a denních odpočinků a prostorů nového soustředění,

b) úpravu silnic, cest a objektů na nich,

c) regulaci pohybu v ubytovacím prostoru, na osách přesunu, v prostoru denních odpočinků a v prostoru soustředění vojsk po skončení přesunu.

Průzkum silnic a cest v ubytovacím prostoru, přesunových os a prostorů soustředění po skončení přesunu.

Přesun prováděný podle pokynů vyššího štábu (armády, frontu) uskutečňuje se buďto po vojenských automobilních silnicích nebo po silnicích a cestách, které k tomuto účelu vyhradí vyšší štáb. Rozhodnutí vyššího štábu v tomto směru závisí na stavu cest a na celkové silniční síti v pásmu, kterým je přesun plánován.

Přesun po vojenských automobilních silnicích a cestách znamená pro štáb divise výhodu, neboť mu ušetří čas, síly a prostředky a usnadní mu práce spojené jednak s organizací průzkumu přesunových cest, jednak s organizací regulace dopravy, protože vojenské auto-

mobilní silnice jsou obsluhovány silničními útvary armády (frontu).

V každém případě však štáb divise musí organisovat průzkum silnic a cest v ubytovacím prostoru, nebylo-li tak učiněno již dříve, dále průzkum osy přesunu navazující z prostoru seřazení proudů na vojenskou automobilní silnici, prostory denních odpočinků, úsek osy přesunu od vojenské automobilní silnice do prostoru soustředění vojsk po ukončení přesunu a celkově tohoto prostoru po stránce komunikační.

Přípravy na přesun si vyžadují určitý čas. Ke zkrácení tohoto času může štáb, který přesun nařídil, organisovat průzkum osy přesunu a prostoru soustředění vojsk po ukončení přesunu vlastními prostředky a jednotkám, které dostávají rozkaz k přesunu, dát již vyhodnocený výsledek průzkumu.

Jakmile dostane velitel divise rozkaz k přesunu, nečeká na celkové zpracování plánu přesunu, nýbrž vydá ihned směrnice k provedení průzkumu přesunových os, prostorů denních odpočinků, prostoru soustředění vojsk po skončení přesunu a k celkové organizaci přesunu po stránce technické. Na podkladě těchto směrnic vydá štáb divise příslušné rozkazy, sestaví plán průzkumu a postupně kontroluje jeho plnění. Plán se zpracovává ve formě tabulky s přihlédnutím k údajům, které jsou již známy a které dostal velitel divise od nadřízeného štábu současně s rozkazem k provedení přesunu. Tabulka bude zpravidla obsahovat tyto údaje: předmět průzkumu (úsek komunikace, prostor denního odpočinku nebo soustředění), průzkumnou skupinu (velitel, složení, dopravní prostředky, spojky), dobu odchodu, začátek a konec průzkumu, komu, kam a dokdy hlásit výsledek průzkumu a činnost po skončení průzkumu.

Průzkum osy přesunu může se provést buď celkově nebo po úsecích. Záleží na čase, který je k dispozici k přípravným pracím pro přesun. Jestliže časová tiseň nedovoluje provést průzkum celé osy před započítím přesunu, organisuje se průzkum po úsecích tak, že jedna průzkumná skupina provede průzkum až po prostor prvního denního odpočinku (velké zastávky) a výsledky průzkumu hlásí do začátku přesunu; druhá skupina provádí průzkum od prostoru denního odpočinku (velké zastávky) tak, aby zpráva o výsledku průzkumu z přiděleného úseku došla do štábu divise v době denního odpočinku (velké zastávky). Je však možno organisovat průzkum také tak, že jedna a táž průzkumná skupina provede průzkum až do prostoru denního odpočinku (velké zastávky) a výsledek průzkumu hlásí spojkou štábu divise před započítím přesunu, sama pak pokračuje v průzkumu další části osy přesunu a prostoru soustředění vojsk po ukončení přesunu. Výsledek průzkumu hlásí štábu divise v době denního odpočinku (velké zastávky).

Úkoly a složení průzkumu:

Práce celého průzkumu je zaměřena hlavně na zjištění technického stavu osy přesunu a na stav objektů, jako jsou mosty, propusti, zúžená místa, brody a p., na možnost a stav objezdů, na stanovení technické rychlosti jízdy v každém jejím úseku, na průzkum prostorů denních odpočinků, velkých zastávek a prostoru soustředění vojsk po ukončení přesunu a na potřeby organizace regulace pohybu. Z těchto úkolů již samo plyne složení průzkumné skupiny. Velitelem skupiny je důstojník štábu divise, kterému se přidělí důstojník ženijního, chemického a automobilního vojska a důstojník regulační služby. Podle potřeby může být skupině přidělen též lékař a u hipomobilních jednotek i veterinář a

ochrana (doprovod) v síle podle stávající situace a bezpečnosti pásma, v kterém se průzkum provádí. K urychlenému provedení průzkumu přiděluje se průzkumné skupině její síle a úkolům odpovídající počet motocyklů, osobních a nákladních aut.

Velitel průzkumné skupiny před započítím průzkumu provede přípravné práce, t. j. zpracuje časový plán úkolů sladěný s délkou osy, a dobou, do které musí být průzkum ukončen, připraví si pomocný materiál k nakreslení náčrtků a napsání záznamů, upřesní a přidělí jednotlivým důstojníkům úkoly pro sám průzkum. K zaznamenávání výsledku průzkumu je účelné a osvědčené připravit si předem tabulku ve formě grafikonu. Úprava tabulky musí být přehledná a jasná. Postupně, jak pokračuje průzkum, zaznamenávají se do ní získané údaje jak o technickém stavu silnic a objektů, tak i vyhodnocení a závěr o stavu jednotlivých objektů, míst a úseků silnice, které mohou mít vliv na rychlost a plynulost přesunu. K zpracování grafikonu technického stavu osy přesunu je nejvýhodnější použít papíru s milimetrovou sítí, a není-li po ruce, obyčejného čtverečkováného papíru. V nejnějnějších případech se k tomu účelu může upravit list polního bloku.

Údaje získané průzkumem přesunových os jsou podkladem pro organizaci prací spojených s jejich úpravami, pro výpočet potřeby regulačních prostředků, pro jejich rozmístění, pro sestavení celkového plánu regulace pohybu a pro stanovení rychlosti jízdy za přesunu na jednotlivých úsecích komunikací.

Průzkum prostoru denního odpočinku (velké zastávky) a prostoru soustředění vojsk po skončení přesunu zahrnuje: průzkum cest od rozchodiště k jednotlivým ubytovacím místům, průzkum ubytovacích míst pro jednotlivé součásti divise a konečně vyřešení regulace pohybu v prostoru soustředění vojsk.

Hlášení o výsledku průzkumu jak os přesunu, tak i prostorů denních odpočinků a soustředění vojsk po ukončení přesunu podpisují velitel průzkumné skupiny i důstojníci, kteří se zúčastnili průzkumu. Závěr obsahující návrhy na provedení konkrétních opatření, vyplývajících z průzkumu, schvaluje velitel divise.

Výsledek průzkumu je podkladem pro zpracování další části celkového plánu přesunu, a co se týká zabezpečení přesunu po stránce silniční, je podkladem pro plán úpravy osy přesunu a jejích objektů a pro plán regulace dopravy na ose přesunu.

Důležitost provedení průzkumu nesmí být nikdy podceňována. Zkušenosti ukázaly, že nedůsledně, povrchně provedený průzkum přivedl přesunující se jednotku do svízelné situace, byl často příčinou velkých ztrát na životech a na materiálu a učinil jednotku neschopnou splnit daný bojový úkol.

Plán úpravy silnic a silničních objektů.

V některých případech může situace vyžadovat provedení předběžných úprav vozovky a objektů na ose přesunu ještě před jeho započítím. Nejčastěji to bude v těch případech, kdy se přesun provádí po silnicích a cestách neudržovaných silničními útvary armády nebo frontu. Při těchto úpravách vozovky a objektů na osách přesunu budou prováděny jen práce menšího rozsahu, které je divise schopna za daných možností materiálních a časových provést před započítím pře-

sunu. Na vojenských automobilních silnicích zabezpečuje úpravu vozovky a objektů štáb armády nebo frontu. Plán úpravy silnic a silničních objektů zpracuje štáb divise. Přihlíží při tom k výsledkům průzkumu přesunových os.

Plán regulace pohybu za přesunu.

Cílem přesunu je přepravit vojska z jednoho prostoru do druhého tak, aby byla v novém prostoru v nejkratším čase, za nejmenších ztrát sil a materiálu připravena k boji. Dosažení tohoto cíle vyžaduje důkladnou organizaci a přesnou regulaci pohybu a to jak při seřazování proudů (sledů), tak i na osách přesunu a v prostoru soustředění vojsk po ukončení přesunu.

Regulovat pohyb za přesunu s hlediska vojenské silniční dopravy znamená:

- zabezpečit plánovitý a plynulý pohyb automobilních proudů, sledů a jednotlivých motorových vozidel na cestách vyhrazených pro přesun podle grafikonů dopravy,
- udržovat přísnou dopravní a zastírací kázeň a pořádek na osách přesunu,
- kontrolovat dodržování stanovených rychlostí a vzdáleností, dopravních pravidel a pořádku, veliteli proudů, sledů a řidiči jednotlivých motorových vozidel,
- vytyčovat osy přesunu, zvláště za pohybu v noci většími osadami, městy a lesnatým terénem, doprovázet podle potřeby proudy a sledy úseky, které vyžadují zvláštní pozornosti s hlediska bezpečnosti jízdy.

Zabezpečení regulace pohybu za přesunu se reguluje podle podmínek, za nichž se přesun uskutečňuje. Podle dosavadních zkušeností a praxe vyskytují se tyto způsoby organizace regulace pohybu:

1. Regulace je organizována silničními provozními útvary (součástmi) týlu armády a frontu.
2. Na dobu přesunu se buďto přidělují regulační součásti od vyššího štábu, nebo je pohyb regulován přímo jeho péčí.
3. Regulaci pohybu si vyšší jednotka organizuje vlastními silami a prostředky.

Regulace pohybu je organizována péčí silničních útvarů týlu armády nebo frontu v tom případě, kdy přesun je prováděn po vojenských automobilních silnicích (VAS) v týlovém prostoru armády nebo frontu, na kterých je vybudována stálá regulační síť. Tato okolnost musí být uvedena v rozkaze velitele, který nařizuje přesun. V tomto případě nařizuje velitel vševojskové vyšší jednotky rozestavit vlastní regulační orgány na místech a úsecích osy přesunu jen na požádání náčelníka VAS, nebo náčelníka silničního úseku VAS, k zesílení stálé regulační sítě.

Přidělení regulační součásti od vyššího štábu na dobu přesunu nebo celkového organizování regulace pohybu péčí štábu, který nařizuje přesun, používá se jen ve výjimečných případech, kdž to vyžaduje celková situace a když doba přípravy na přesun je příliš omezená. Zpravidla se to nejvíce vyskytuje při taktických přesunech. Je-li přesun za takových okolností uskutečněn po rokádních cestách nebo cestách, které křížují vojenské automobilní silnice a cesty vyhrazené na určitou dobu pro zvláštní účel, vyše štáb, který přesun nařídil do míst

křížování osy přesunu s těmito cestami své orgány k vyřešení otázek regulace pohybu vojsk na křižovatkách.

Regulace pohybu v prostorech seřazování proudů, v prostorech denních odpočinků (velkých zastávek) a v prostorech soustředění vojsk po skončení přesunu organisuje štáb přesunující se vyšší jednotky vždy, bez ohledu na to, zda regulace na ose přesunu bude organisována silničními provozními jednotkami týlu armády (frontu) nebo péčí vyššího štábu, který přesun nařídil.

Regulaci pohybu vlastními silami a prostředky za přesunu organisuje a řídí štáb přesunující se vyšší jednotky zpravidla v tom případě, když k uskutečnění přesunu má vyhrazeny zvláštní cesty, na kterých není vybudována stálá regulační síť, nebo když regulace není organisována péčí nadřízeného štábu. V těchto případech se regulace pohybu organisuje podle potřeb, které vyplynuly z výsledků provedeného průzkumu, a během přesunu podle vyvinuvší se situace. Podkladem organisování regulace přesunu jsou rozkazy a pokyny štábu přesunující se vyšší jednotky, v tomto případě pěší divise. V rozkazech musí být jasně stanoveno:

- rozdělení osy přesunu na jednotlivé úseky. (Poznámka: Při automobilních přesunech se osa přesunu rozděluje na regulační úseky zrovna tak, jako při automobilních převozech vojsk; viz čl. 41 Dopr.-III-1 a čl. 73 Aut-I-3)
- kdo řídí regulaci pohybu na úsecích (určení náčelníků jednotlivých úseků),
- jaké síly a prostředky se dávají k dispozici náčelníkům úseků a kdo je dodá,
- doba, do které musí být regulace připravena,
- jak je organisováno spojení mezi štábem a jednotlivými úseky,
- pořadí jednotlivých proudů (sledů), po které ose, rychlost pohybu, vzdálenost mezi proudy, sledy a jednotlivými vozidly,
- pokyny pro používání světel,
- průchodiště, doby průchodu jednotlivých útvarů a rozchodiště,
- místa malých a velkých zastávek a prostory denního odpočinku,
- kterým úsekům os přesunu má být věnována zvýšená pozornost,
- jak naložit s porouchanými vozidly,
- pořadí ukončení činnosti regulačních orgánů a jejich připojení k jednotce,
- dokdy a kde budou zřízena za přesunu velitelská stanoviště, po kterých osách se bude přemísťovat štáb divise, kdy a kam budou předkládána hlášení.

Plán regulace pohybu se skládá ze dvou částí: z tabulky regulačních prostředků a úkolů regulace pohybu za přesunu a z grafikonu přesunu.

Postup při zpracovávání plánu regulace pohybu.

Po ukončení průzkumu a schválení opatření vyplývajících z jeho výsledků rozdělí štáb osy přesunu na úseky po 50 až 70 km. Délka jednotlivých úseků závisí na celkovém rázu osy, t. j. na jejím technickém stavu, na rázu přilehlého terénu, hustotě větších osad a měst na ose, na křížování důležitých komunikací, množství a stavu silničních objektů a p.

Rozdělení osy na jednotlivé úseky slouží k lehčímu ovládnutí činnosti regulačních orgánů za přesunu. Jestliže se přesun uskuteční po

více než jedné ose, stanoví se pro celkové řízení přesunu regulační (vyrovnávací) čáry. V tomto případě se hranice jednotlivých úseků kryjí s regulačními čarami. V místech, v kterých regulační čára přetíná osy přesunu se zřizují regulační hlídky (na hlavní ose přesunu regulační stanice). Regulační hlídky mají zpravidla komunikační spojení s hlavní osou přesunu, t. j. s osou, po které se přesunuje štáb jednotky a z které je přesun řízen. Na nejdůležitějším místě hlavní osy přesunu se zřizuje středisko regulace. Tato místa musí být spojena s hlavní osou přesunu také technickými pojtky (viz obr. 1).

Na podkladě výsledků průzkumu osy přesunu se potom přikročí k zpracování tabulky regulačních prostředků a úkolů regulace pohybu za přesunu, v níž jsou přesně stanoveny místa, počet, úkol a vybavení regulačních orgánů, doby jejich činnosti a činnosti po splnění úkolu. Pojmem regulační prostředky rozumíme regulační orgány, vytyčovací materiál a pomocné prostředky (pásové traktory a vyprošťovací vozidla). Tabulka musí obsahovat potřebu regulačních prostředků a úkoly regulace pohybu odděleně pro každý jednotlivý úsek a souhrnně pro celou osu přesunu, nebo jen pro její část, nejméně však pro její úsek od počátku přesunu do prostoru denního odpočinku (místa velké zastávky). Závisí to na tom, jak daleko pokročil průzkum osy a v jakém rozsahu jsou známy výsledky tohoto průzkumu. Úkoly samého provádění regulace pohybu, zvláště povinnosti regulačních orgánů, jsou po stránce všeobecné pro jednotlivá regulační stanoviště stanoveny předpisy a směnicemi pro regulaci dopravy a vyplývají z celkových povinností k zabezpečení plynulosti a bezpečnosti pohybu za přesunu. Zvláštní povinnosti regulačních orgánů pro jednotlivá stanoviště jsou jen doplňkem všeobecných povinností a vztahují se jen k místu, na kterém je regulační stanoviště zřízeno. To znamená, že zvláštní povinnosti regulačních orgánů vyplývají ze situace v prostoru stanoviště.

Tabulku regulačních prostředků a úkolů regulace pohybu za přesunu zpracovává štáb divise. Zpracovávají ji důstojníci štábu, kteří po dobu provádění přesunu, t. j. v době od počátku seřaďování proudů a po celou dobu pohybu proudů po osách přesunu až do ukončení přesunu v prostoru soustředění vojsk budou přiděleni středisku regulace.

Za přesunu pěší divise a vyšších jednotek vůbec, bez ohledu na to, zda se přesun uskutečňuje po jedné nebo více osách, zřizují a rozmisťují se tyto regulační orgány:

Středisko regulace — je řídicím orgánem regulace pohybu za přesunu. Organizuje se jen na dobu přesunu z důstojníků štábu za účasti důstojníků automobilnictva a regulační služby vlastního počtu.

Regulační stanice — zřizují se pro každý úsek. Může být jedna až dvě. Jsou řídicím orgánem regulace pohybu na úseku a výkonným orgánem regulačního střediska. Náčelníkem regulační stanice je důstojník.

Regulační hlídka — zřizují se pro každý úsek osy přesunu v počtu, jak to situace vyžaduje. Hlídka má nejméně tři muže, z nichž jeden je velitelem.

Silniční hlídka — nemají stabilní stanoviště a projíždějí v přiděleném úseku. Pro každý úsek se určuje jedna až dvě hlídky na autech nebo motocyklech.

Směrníci — podle potřeby.

Pojmy „středisko regulace“, „regulační úsek“ a „regulační stanice“ nejsou pojmy používané v silniční službě a nevplývají z organizace regulační služby silničních útvarů týlu armády nebo frontu. Tyto pojmy (názyvy) jsou platné a užívá se jich jediné pro organisování dočasné re-

gulace pohybu vlastními silami a prostředky vyšší jednotky za přesunu nebo automobilního převozu na osách neobsluhovaných silničními útvary týlu armády nebo frontu.

Po zpracování tabulky regulačních prostředků a úkolů regulace, po upřesnění stanovišť regulačních orgánů všech druhů na jednotlivých úsecích vystaví štáb pro každé stanoviště průkaz, který si regulační orgány na stanovišti odevzdávají a přebírají s ostatním inventářem stanoviště. Průkaz je čtyřstránkový, velikosti A 5 a obsahuje hodnot, příjmení a jméno velitele regulačního orgánu, jeho přesné umístění, úkoly a zvláštní povinnosti. Třetí strana průkazu se opatřuje schematickým náčrtem stanoviště regulačního orgánu. Průkaz musí být orazítkován kulatým razítkem a podepsán vydavatelem. Regulační orgán, který nemá tento průkaz, je třeba pokládat za podezřelý a jeho příslušníci musí být přísně prošetřeni nadřízeným regulačním orgánem. Kontrolovat regulační orgány v době přesunu jsou oprávněny jen nadřížené regulační orgány osobně nebo prostřednictvím hlídek k tomuto účelu zvlášť vyslaných. Je-li kontrola prováděna prostřednictvím hlídek, musí mít hlídka plnou moc. Kontrola regulačních stanovišť je vždy nutná a má být prováděna plánovitě.

Zároveň s tabulkou regulačních prostředků a úkolů regulace se zpracovává „Plánová tabulka přesunu“. Z této tabulky musí být jasné složení proudů na ose (osách) přesunu, čísla a složení sledů, seřadiště a čas vyrazení z něho, směr osy, časy průchodu jednotlivými průchoďšti, prostor denního odpočinku (velké zastávky), rozchodiště, prostor soustředění vojsk po skončení přesunu. Plánovou tabulku přesunu podpisuje náčelník štábu divise s náčelníkem operačního oddělení a předkládají ji ke schválení svému veliteli.

Plánová tabulka přesunu se zpracovává společně pro všechny osy přesunu, postupně proud za proudem. Pro každou osu přesunu se zpracovává zvláštní grafikon přesunu.

Grafikon přesunu je jedním z nejdůležitějších dokumentů plánu regulace pohybu. Zpracovává ho

- a) při uskutečňování přesunu po vojenských automobilních silnicích a cestách použitých současně s přesunem divise i k jinému účelu a druhu dopravy štáb, který přesun nařídil (armáda, front),
- b) při uskutečňování přesunu po cestách tomuto účelu pro divisi určených štáb přesunující se divise.

Grafikon, který kromě přesunu divise zahrnuje též dopravu jiného druhu a účelu po dané ose, je souhrnným grafikonem dopravy.

Výpis z grafikonu přesunu nebo souhrnného grafikonu dopravy odevzdá se před rozvinutím regulační služby náčelníkům regulačních stanic k řízení jejich činnosti. V potřebném rozsahu se dá na vědomí i velitelům sledů.

Jakmile dostanou náčelníci jednotlivých regulačních stanic průkazy regulačních hlídek a výpisy z grafikonu pro přidělený jim úsek, odeberou se s regulačními prostředky, které jim byly dány k dispozici, na přidělený úsek a tam zřídí do stanovené doby regulační hlídky, rozmístí dopravní a regulační značky, vytyčovací materiál a jiné pomocné prostředky (traktory, vyprošťovací auta). Náčelníci regulačních stanic i přes to, že povinnosti regulačních hlídek jsou uvedeny v průkazech, musí osobně poučit regulační orgány o jejich povinnostech a výkonu

služby před zavedením na stanoviště. Velitel regulační hlídky potom převezme příslušný průkaz a zavede na stanoviště první směnu.

Náčelník úseku se po zavedení regulačních orgánů na určená stanoviště vrátí na začátek svého úseku a očekává tam příchod velitele proudu. Po příchodu velitele proudu hlásí mu celkovou situaci na svém úseku a dále vyčkává na tomto místě, dokud neprojde konec proudu. Vyžaduje-li to situace, dá veliteli proudu průvodce z počtu svých příslušníků.

Jestliže se přesun divise provádí v rámci přesunu sboru, jehož péčí je též organisována regulace, zůstává náčelník úseku na svém místě, dokud začátkem jeho úseku neprojdou všechny proudy organických a posilových jednotek sboru.

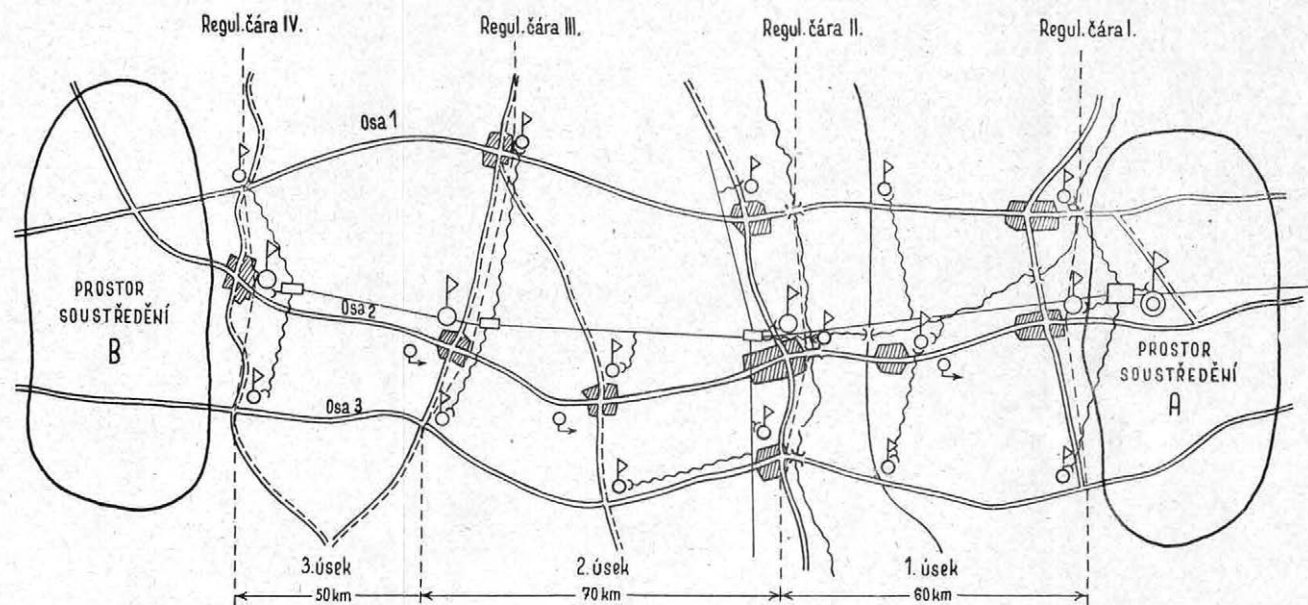
Po průchodu posledního proudu připojí se na jeho konec, postupně ruší regulační hlídky, sbírá své regulační a vytyčovací značky a jedná podle pokynů, které dalo středisko regulace před započatím přesunu. Zvlášť třeba věnovat pozornost regulaci pohybu na posledním úseku osy přesunu v prostoru rozchodiště proudů. Rozchodiště vyžaduje takového zabezpečení, aby nedošlo k nahromadění vozidel a utvoření zácpy, což by vzhledem na leteckou činnost nepřítele mohlo mít neblahé následky a způsobit značné ztráty živé síly i vojenské techniky a materiálu. Proto je nutné, aby byl v rozchodišti pro každý sled proudů připraven průvodce k rychlému rozvedení sledů do ubytovacích prostorů. Tím lze předejít vzniku zmatku v rozchodišti.

Spojení mezi jednotlivými regulačními hlídkami na ose přesunu se provádí vysíláním hlídek (vysílá je náčelník úseku) a využitím stálého linkového spojení, pokud je k dispozici. Spojení mezi náčelníky úseků a střediskem regulace organisuje štáb divise.

Při organisování regulace za přesunu musí být důkladně vyřešeno zásobování regulačních orgánů teplou stravou. Zkušenosti a povaha služby vyžadují zásobit regulační orgány teplou stravou dvakrát za 24 hodin, t. j. před rozvinutím regulační služby a po jejím skončení. Při přesunech, trvajících víc než 24 hodin, je třeba stravování regulačních orgánů organisovat po úsecích, t. j. aby regulační orgány jednoho úseku byly stravovány jedním útvaru.

K materiálnímu vybavení regulační hlídky náleží souprava, která obsahuje: brašnu na spisy, zápisník, tužku, ořezávátko, gumu, píšťalku se šňůrou, rukávový odznak, soupravu signalizačních praporeků a kapesní svítilnu s bílou, červenou a zelenou clonou. Výzbroj regulačních orgánů je stanovena příslušnými tabulkami.

Na regulační službu jsou kladeny velké požadavky má-li zabezpečit za přesunu plynulost pohybu, udržování přísného pořádku a dopravní kázně. Je to úkol veliký a odpovědný, vyžadující značného vypětí sil k jeho splnění. Proto je regulačním orgánům ve službě dána široká pravomoc. Jejich rozkazy, pokyny a požadavky pro zabezpečení plynulosti pohybu a obnovení porušené dopravní kázně a pořádku na cestách musí být ihned a bez výhrad všemi osobami bez rozdílu hodnosti a funkce plněny. Povinnosti příslušníků velitelského sboru všech druhů vojsk a služeb je pomáhat velitelům regulačních součástí při udržování pořádku na cestách a při organisování dopravy. Zvlášť je toho třeba při organisování regulace pohybu vlastními silami a prostředky. Do služby regulačních orgánů mají být zařazováni jen schopní, velmi dobře vycvičení vojáci s uvědomělou kázní. Zařazení k regulační

SCHEMA ORGANISACE REGULAČNÍ SLUŽBY ZA PŘESUNU DIVISE V RÁMCI AS

LEGENDA:

středisko regulace

regulační stanice

regulační hlídka

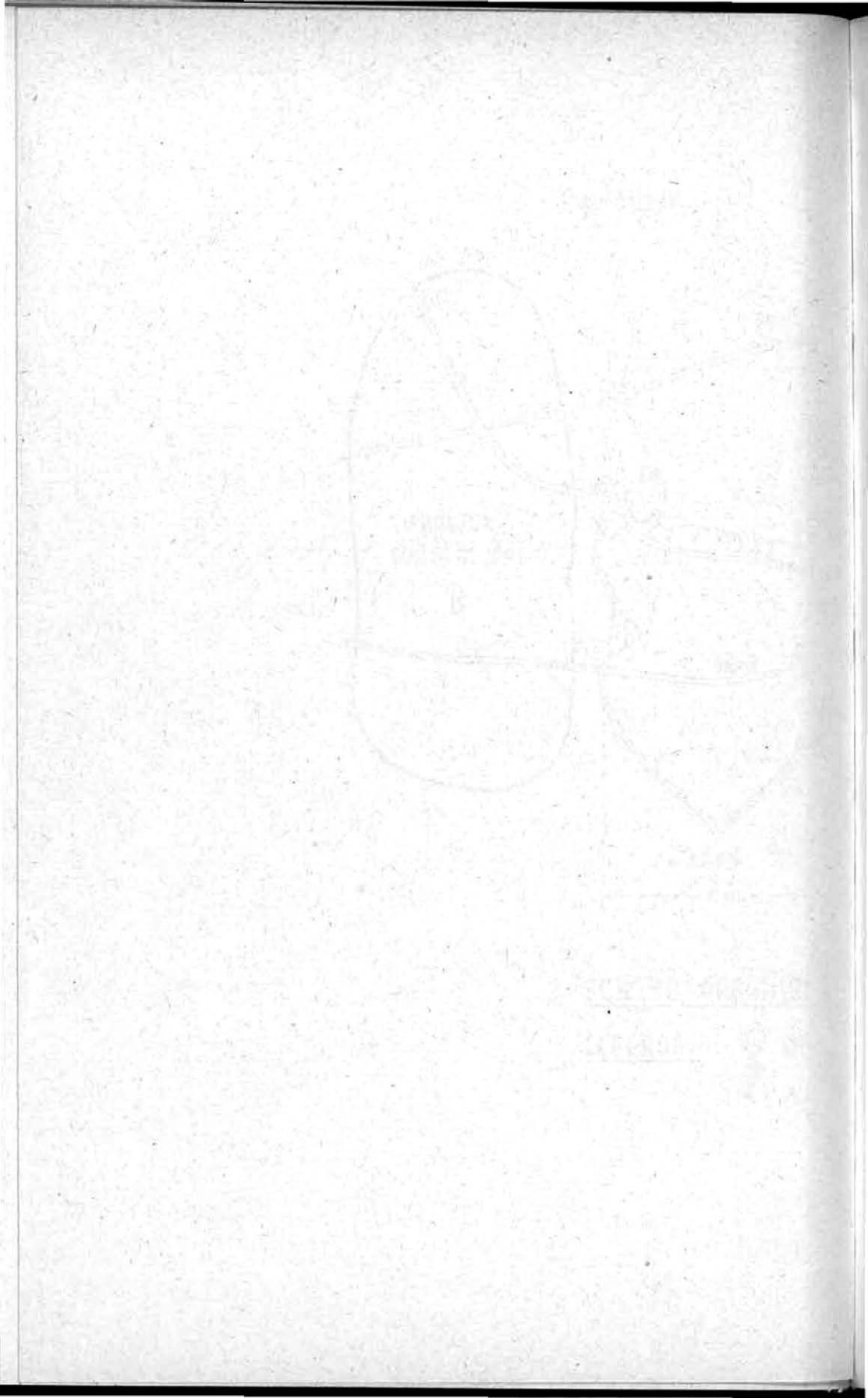
silniční hlídka

telefonní ústř. a stálé vedení

telefonní stanice a polní vedení

službě musí být pro vojáka ctí a vyznamenáním. Zařazením schopných osob do regulační služby zabezpečuje se hladký průběh přesunu jak po stránce organizační, tak i časové.

Vševojskové taktické vyšší jednotky nejsou zpravidla organizačně vybaveny (alespoň ne v míru) svou vlastní regulační jednotkou. Tu si musí na dobu potřeby vytvořit v nutném rozsahu z vlastního počtu. Z toho plyne, že se velitelé vyšších jednotek musí již v míru starat o vycvičení alespoň minimálního počtu vojáků podřízených útvarů v regulační službě. U každého podřízeného samostatného útvaru by mělo být vycvičeno alespoň jedno pěší družstvo, jako jádro regulační součásti vyšší jednotky.

MOŽNOSTI VYUŽITÍ RADIOVÉHO A SMĚROVÉHO SPOJENÍ V ARMÁDĚ

Podplukovník Jan Mengler

Veliká vlastenecká válka ukázala, že současný boj na frontách je charakterisován velkým nasycením bojiště všemi druhy vojsk a bojové techniky. V úzkých průlomových pásmech armád a divisí byla soustředěna péchota, dělostřelectvo a tanky i na vrub jiných úseků fronty k splnění úkolů.

Stejně tak, jako byla v závěrečných operacích Veliké vlastenecké války vytvářena na frontě drtivá převaha dělostřelectva, letectva, tanků a ženijních prostředků, byla fronta v pásmu průlomu stejně plně nasycena velkým množstvím pojitků linkových i radiových.

Velké množství dělostřelectva a tanků, bojových a dopravních vozidel vlastních vojsk narušovala během postupu linkové spoje zvláště v počátečních fázích operace, kdy byly plně rozvinuty linkové soustavy spojení na poměrně malém prostoru. Po splnění bližšího úkolu armády, kdy se zvyšovalo tempo operace a kdy se zasazovaly rychlé mechanisované a tankové skupiny, přecházely linkové soustavy spojení převážně na soustavy radiového spojení. Pro tanková a mechanisovaná vojska a letectvo stávalo se zvláště v tomto období operace radio hlavním pojítkem, zdvojeným jen pohyblivými pojítky všech druhů (hlavně auty, obrněnými vozy, tanky a letouny).

Rychlý spád průběhu operace vyžadoval, aby velitelé a štáby mistrně ovládali velení pomocí radia, aby mohl být splněn požadavek výkonného velení při zachování utajení obsahu zpráv před nepřátelským nasloucháním. Radiové spojení se stávalo hlavním pojítkem při bojové činnosti po zdolání taktické hloubky nepřitele.

Velitelé a štáby proto oprávněně při plánovaném masovém nasazení všech druhů vojsk vyžadují zmnohonásobnění dosavadních požadavků radiového spojení. Nepřetržitě řízení vojsk a bezpodmínečná a nepřetržitá součinnost vojsk v průběhu operací plně zdůvodňuje tyto požadavky.

Lze tyto požadavky splnit zvětšením počtu radiových stanic vyšlých z intenzivnější výroby našeho průmyslu? Lze. Lze úspěšně řešit tuto otázku s provozního hlediska obsluh stanic a výcviku velitelů a štábů? Lze. Je však jediné hledisko, které je zábranou v získávání dalších možností radiového spojení. Je to otázka meze zvyšování počtu provozních vln (korespondenčních frekvencí). Neomezené zvětšování počtu provozních frekvencí vnášelo by do provozu zhoršení a na konec znemožnění radiového provozu vůbec.

Otázka provozních radiových frekvencí je v současné době světovým problémem. Přidělování korespondenčních vln a pásem je předmětem mezinárodních telekomunikačních dohod, jejichž dodržování je důležitou podmínkou pro nerušený radiový provoz.

Nemám v úmyslu rozbírat problém možností využití krátkovlnných a ultrakrátkovlnných pásem k radiovému provozu. Tato věc může být předmětem obsáhlé a zajímavé samostatné studie. Chci se pokusit jen stručně naznačit možnosti řešení otázky rostoucích požadavků na rozvoj radiového spojení přechodem na nové způsoby a formy bezdrátového spojení pomocí směrových zařízení.

Běžný frekvenční rozsah korespondenčních krátkovlnných radiových stanic používaný ve všech armádách na světě se pohybuje od 2 do 15 Mc/s. Frekvenční pásmo dává omezené možnosti dalšího rozšiřování frekvenčních možností.

Přesahuje-li potřeba frekvencí mez možného počtu, klesá kvalita provozu. Počet frekvencí je tím omezenější, čím nižší je frekvence používaného pásma. Nelze tedy rozšiřovat možnosti radiového spojení řešit stálým zvětšováním počtu frekvencí. V tomto směru není reálných perspektivních vyhlídek. Nereálným zvětšováním počtu frekvencí zhoršují se podmínky radiového spojení až téměř k jeho znemožnění následkem vzájemného rušení.

Ekonomie využívání frekvencí ve vzájemném vztahu k potřebě a možnostem je základem frekvenčních plánů, podle nichž se provádí řešení radiových spojení. Zabezpečení velení radiovými pojítky není otázka kvantity stanic. Dosáhnout s minimálním počtem radiových stanic (tím i minimálním počtem radiových frekvencí) splnění úkolů ve spojení je náš cíl. Jak lze tento úkol splnit, ukazuje nám Sovětská armáda, na jejíchž bojových zkušenostech a poznatcích stavíme další naši práci.

Malé počty radiových stanic u sovětských spojovacích jednotek ve Veliké vlastenecké válce splňovaly všechny potřeby kladené na radiové spojení v bojích. Byl to vzor ekonomického využití radiových stanic organizovaných v poměrně lehkých a pohyblivých jednotkách.

Jinak je tomu u armád kapitalistických států, zvláště u armády americké. Pro zajímavost uvádím srovnání počtu radiových stanic americké a naší pěší divise. Americká pěší divise má asi dvaapůlkrát až třikrát více radiových stanic, než může mít naše divise. Jen v divisním štábu má americká pěší divise asi osmkrát až desetkrát více radiových stanic, než může odpovídat našim poměrům. Praktické použití takového množství radiových stanic na krátkovlnných pásmech za podmínek, kdy téhož krátkovlnného pásma používá i protivník, lze uskutečnit jen theoreticky.

Podle dostupných zpráv o zkušenostech z poslední války a z války v Koreji přecházejí polní armády při zabezpečení nepřetržitosti velení na systém využívání směrových spojení.

Směrová spojení jsou uskutečňována z polygonů směrových stanic učených do šířky a do hloubky v celé operační sestavě, umožňujících oklikové spojení.

V připojené tabulce na str 76 uvádím stručný výčet výhod a nevýhod radiového, směrového a pro zajímavost i linkového spojení v bojovém použití.

Z uvedeného srovnání je patrné, že právě s hlediska odposlouchání a rušení provozu a hromadného použití mají směrová pojítka značné přednosti v jakékoli bojové činnosti proti radiovým pojítkům. Za obranného boje jsou výhody směrových pojítek ještě značnější.

Celkem lze říci, že směrové spojení, co se týče bojové použitelnosti, slučuje v sobě výhody radiového i linkového spojení. Srovnání je provedeno se zřetelem k současnému stavu směrové bojové techniky. Je možno očekávat, že se při současném rychlém vývoji směrové techniky budou výhody směrových pojítek postupem času ještě zvětšovat.

O způsobu bojového použití lze říci, že se směrových pojítek bude s výhodou používat místo pojítek linkových u pozemních vojsk, ale vyjímajíc tankové a mechanisované jednotky. Požadavek, aby velitelé tankových a mechanisovaných jednotek měli možnost velet i za pohybu, nelze

Takticko- technické požadavky	Linková pojítka		Radiová pojítka		Směrová pojítka	
	v útoku	v obraně	v útoku	v obraně	v útoku	v obraně
Pohyblivost	0	0	+	+	+	+
Výkonnost (rychlost dopravy zpráv)	+	+	+	0	+	+
Možnost odposlouchání nepřítele	+	+	0	00	++	+
Zranitelnost	00	0	+	+	+	+
Možnost rušení provozu nepřítele	++	+	0	00	++	+
Bojové využití	0	+	+	00	+	++
Možnost hromadného použití	+	++	0	00	+	++
Možnost několikanásob- ného využití spojení	++	++	+	00	++	++

LEGENDA: + výhoda bojového využití pojítka
 ++ zvláštní výhoda bojového využití pojítka
 0 nevýhoda bojového využití pojítka
 00 zvláštní nevýhoda bojového využití pojítka

dobře zatím splnit směrovým spojením. Stejně je tomu u spojení v letectvu, vyjímajíc pozemní spojení mezi letišti, leteckými a vševojskovými štáby. Radiové spojení zůstane proto nadále hlavním pojítkem u tankového a mechanizovaného vojska a u letectva pro spojení mezi letouny ve vzduchu a mezi letouny a zemí.

Naproti tomu bude s velkou výhodou využíváno směrových pojítek k budování silných a výkonných spojovacích os všech vyšších jednotek, zvláště armády a frontu. Směrové spojení, které lze mnohem rychleji vybudovat a jeho spojovací systém měnit a přizpůsobovat měnící se situaci, bude výhodně nahrazovat těžké linkové osy z permanentního materiálu z osového kabelu.

Uvedu praktický případ.

V soudobé armádní operaci je třeba počítat s vybudováním armádní spojovací osy v celé hloubce operace, to jest s délkou asi 120 až 150 km dvojitého permanentního vedení z prostředků armádního permanentního spojovacího praporu.

K tomu je třeba 2400 až 3000 sloupů, 7,2 až 9 t bronzového vodiče o průměru 2 mm a přístrojů k několikanásobnému využití vedení.

Touž spojovací osu s osmi bezdrátovými kanály lze zřídit pomocí dvou až tří velkých směrových stanic typu „HORA“ a s ušetřením uvedeného sloupového a vodičového materiálu a s těmito dalšími výhodami:

- menší zranitelnosti spojovací osy,
- větší výkonnosti a možnosti rychlé změny průběhu spojovací osy,
- možnosti vyššího několikanásobného využití směrového zařízení,
- odpadnutí nutnosti stavby nákladné permanentní trati a jejího nákladného udržování,
- snížení počtu potřebných stavebních jednotek,
- ušetření velkých kvant barevných kovů národním hospodářství atd.

Proč tedy nenahrazujeme ihned linková a z větší části i radiová pojítka pojítky směrovými? Není to možné z těchto důvodů:

U malých jednotek a taktických jednotek až do armádního sboru vto zůstává nadále, zvláště v útočném boji, hlavním pojítkem linkový telefon a radiové spojení (co možná ultrakrátkovlnné), kterých se bude využívat podle druhů bojové činnosti. Vzhledem k tomu, že směrová pojítka potřebují k své funkci přímé optické viditelnosti obou korespondujících stanic, mohou se v průběhu boje uplatnit až do divise vto, zatím jen jako spojení doplňkové. Nelze totiž vždy volit stanoviště velitelů tak, aby z nich byla přímá optická viditelnost ke všem podřízeným, spolupracujícím, nadřízeným a sousedním velitelstvím.

Přes to, že se směrová pojítka vyznačují velkou pohyblivostí, neskýtá terén vždy výhodné podmínky pro optickou viditelnost směrového paprsku (svazku). Stanoviště je pak nutno volit blíže nebo dále požadovaného VS nebo VP a připojovat pak směrové stanice linkovým zprostředkovacím vedením. Za značné pohyblivosti VS pluků a divisí, zvláště pak jejich PV, nejeví se zatím plánovat směrové spojení na stupni sbor — divise, zvláště pak divise — pluk, jako pojítko hlavní. V dnešních taktickotechnických podmínkách jeví se na těchto stupních směrové spojení jako pojítko doplňkové.

Jak již bylo podotčeno, u tankových a mechanisovaných jednotek a u letectva při jejich zasazení do boje zůstává radiové spojení hlavním pojítkem ve všech dalších fázích bojové činnosti. Lze tedy oprávněně o směrových pojítkách prohlásit, že jich lze zvláště výhodně použít jako mohutného, pohyblivého, prakticky málo následného a poměrně málo zranitelného operačního linkového pojítka v armádní a frontové linkové soustavě a k pozemním spojením letectva, dále pak jako teritoriálního pojítka nejširšího použití.

Presycení éteru množstvím krátkovlnných radiových vysílání a frekvenční libovůle kapitalistických rozhlasových i vojenských zpráv neotvírají pro případ války dobré vyhlídky pro krátkovlnné spolehlivé spojení dosud v armádě používané.

Současný boj mezi silami pokroku a reakce probíhá i v éteru. V rozhlasových i korespondenčních frekvenčních pásmech jsou v činnosti četné vysílače určené speciálně k rušení příjmu některých stanic. Jsou dávány do provozu vysílače na různých frekvencích bez ohledu na mezinárodní úmluvy o používání frekvenčních pásem.

Bezdrátová pojítka jsou proto zatlačována na decimetrové a centimetrové vlny.

Jaké jsou základní charakteristické vlastnosti tohoto nového směrového pojítka, které se na světových válčích objevilo v průběhu druhé světové války?

Princíp směrové stanice je v tom, že na rozdíl od normální radiové stanice pracuje směrová stanice na vyšších frekvencích (kratších vlnových délkách) odpovídajících řádově dm nebo cm. Proto se často název směrové stanice zaměňuje za název decimetrová stanice. Velmi vysoké frekvence používané u směrových stanic se svými elektromagnetickými vlastnostmi přibližují vlastnostem vln (paprskům) světelných. Je proto podmínkou, že vzájemně korespondující stanice musí být na ose optické viditelnosti. Čím je kratší vlnová délka (vyšší frekvence), tím více se vyzařovaný paprsek (svazek) podobá světelným paprskům a tím lépe jej lze směřovat do užších svazků vyzařovaných k protější stanici.

Vysoká frekvence vyzařování nosné vlny umožňuje modulovat vysílače několika hovory současně na jednom korespondenčním směru tak, že nezávisle na sobě může mluvit několik účastníků, a to buď telefonem nebo

dálnopisem. Takové spojení má všechny znaky normálních telefonních nebo dálnopisných hovorů po drátě i s přenášením vyzvánění (návěštění).

V armádě máme směrové stanice malé, střední a velké pro využití na různých taktických stupních. Malá směrová stanice do armádního sboru vto, střední stanice od divise do armády vto a velká směrová stanice od armády výše. Uvedené směrové stanice vyhovují svými taktickotechnickými daty pro potřeby uvedených velitelských stupňů. Malá směrová stanice umožňuje jeden telefonní kanál, střední s využitím nosných systémů NOT 1—2 umožňuje v dnešním technickém provedení čtyři telefonní kanály a jeden služební kanál, velká stanice osm telefonních kanálů, kde každého jednotlivého telefonního kanálu lze využít jako tři dálnopisných kanálů, takže je možno vytvořit na příklad 7 telefonních a 3 dálnopisné kanály nebo 6 telefonních a 6 dálnopisných kanálů a p.

Uvedená směrová zařízení značně zvyšují s hlediska odposlouchatelnosti bezpečnost spojení ostřejším směrováním vyzařovaného paprskového svazku, hlavně pak impulsovou modulací. Nelze však říci, že by toto pojítko nebylo vůbec odposlouchatelné. Je k tomu však třeba kombinovaných a velmi složitých zařízení směrových nebo směrového zařízení stejného, na jakém se korespondence provádí a jeho umístění na vyzařovaném svazku.

Směrové stanice zvláště střední a velké jsou vybaveny zvláštními stožáry nebo stožárovými vozy pro dosažení anebo zlepšení přímé viditelnosti na větší vzdálenosti, zvláště v rovinatém terénu nebo při vysoké pokrytosti terénu.

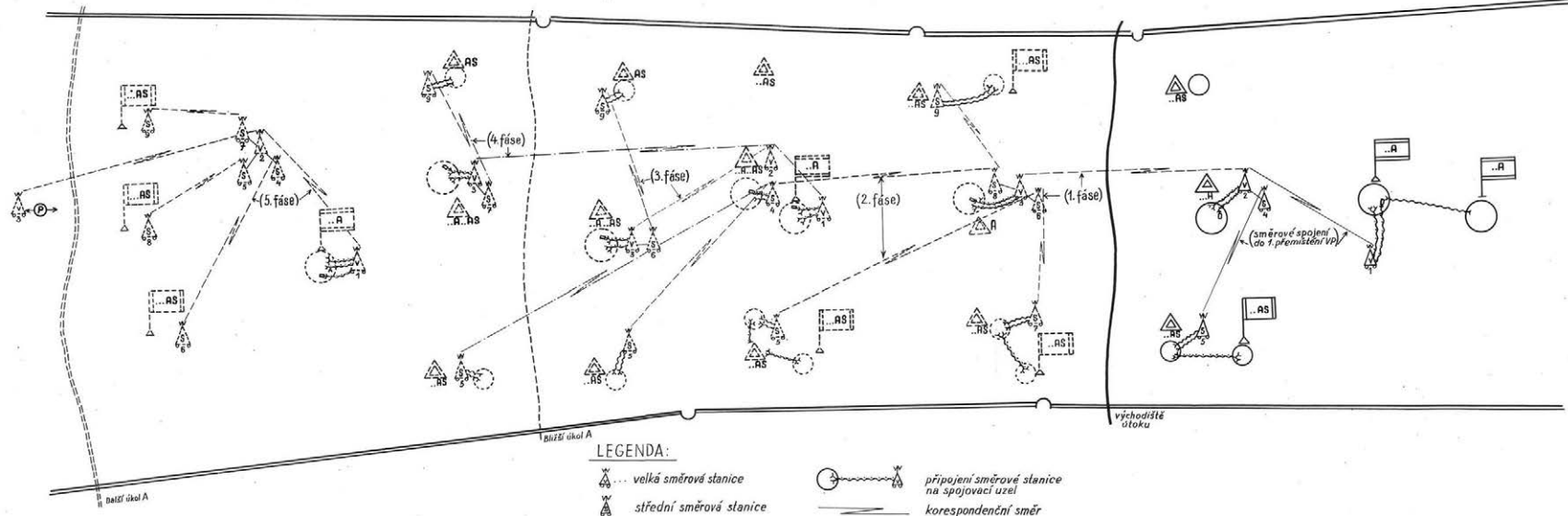
S rozvojem směrových pojítek nabývá také čím dál větší důležitosti několikanásobná exploatace směrových pojítek. Rozvinující se těžká spojová technika vyžaduje čím dále více speciálně vycvičených kádrů. Umožní nám v budoucnu zmenšovat celkové počty osob u stavebních permanentních a kabelových spojovacích jednotek, neboť stavba těžkých dálkových metalických vedení, zvláště v operačním měřítku, je na ústupu a je zaměňována lehkými dálkovými linkovými spoji. Spojovací uzly se proto stávají čím dál těžšími a technicky dokonalejšími spojovacími centry.

Pro použití nejvhodnější formy, soustavy a prostředků spojení nelze přijmout nějakou šablonu. Každý taktický stupeň, každá bojová fáze a každý druh boje bude vyžadovat svou zvláštní organizaci spojení a jiné druhy pojítek. Je třeba volit nejvhodnější kombinaci a ekonomicky využívat jednotlivých pojítek podle konkrétních podmínek boje. Ve vztahu ke všem hlavním činitelům, kteří mají na něj vliv. Žádné pojítko nemá trvale monopolní postavení v soustavách spojení v celém průběhu operace a boje. Je nutná součinnost v soustavách i v družích pojítek.

V závěru nutno zdůraznit, že nejdůležitějším prvkem při zabezpečování nepřetržitého spojení a tím i velení v boji zůstává sám člověk — spojař. Jeho politická a odborná vyspělost, oddanost a věrnost straně a lidu, jeho vynalézavost, tvořivost a neumdlévající síla, vlastní člověku nového typu, dávající pevné předpoklady k splnění úkolů za všech podmínek bojové činnosti.

A vzorem takových spojařů jsou nám slavní sovětské spojaři s jejich čím dál tím dokonalejší technikou, kteří dokázali za Veliké vlastenecké války splnit každý i sebetěžší úkol za všech podmínek.

Schema 1. Příklad možného použití směrových stanic v armádní útočné operaci

Pro tento theoretický příklad, který neodpovídá skutečnému organizačnímu vybavení velitelství armády, je učiněn předpoklad, že armáda má k dispozici jednu směrovou rodu s 3 velkými stanicemi (mají čísla 1 až 3) a 6 středními směrovými stanicemi (mají čísla 4 až 9). Ve schématu je naznačena organizace směrového spojení za armádní útočné operace, a to ve východišti útoku a v celé hloubce průběhu útočné operace (vyznačeno je pět postupných fází organizace směrového spojení). Využití směrového spojení je uváděno jako zřevolení normální sítě spojení linkové a rádiové soustavy. V době rychlého rozvíjení útočné operace do taktické a zejména do operační hloubky může směrové spojení ve většině případů doznat převážně úlohu linkového spojení, jehož budování se opěrá o zpevněné za postupujícími vojsky. Týká se to především spojení po linii VP, kde bývají skoro vždy dobré podmínky pro rychlé zřízení směrového spojení.

DISKUSE

ZÁVĚR DISKUSE K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA JÁNA LIPOVÉHO

„Zasazení mechanisované divise do průlomu v útočném boji armádního sboru“, otištěného ve 3. čísle VM 1952

Články plk. pěch. Jána Lipového o použití mechanisované divise, otištěné v 3. a 4. čísle Vojenské mysli 1952, jsou bezesporu velkým přínosem k rozvoji vojenského myšlení našeho důstojnického sboru. Jejich velký klad spočívá v tom, že autor se v nich zabývá otázkami novými, které dosud byly velitelskému sboru málo známy a pro něž je poměrně málo studijních pramenů. Dalším dokladem je to, že se autor pokusil vyčerpat obšírně všechny hlavní otázky spojené s danou problematikou.

Články byly čtenáři Vojenské mysli vcelku příznivě hodnoceny a vyvolaly poměrně značný ohlas. V dalších číslech Vojenské mysli byly otištěny v rubrice „Diskuse“ připomínky k obsahu článků plk. Lipového, kterými byly některé autorovy formulace dále rozvedeny nebo lépe objasněny.

V celku nebyl v diskusních příspěvcích otištěných ve Vojenské mysli vysloven úplný nesouhlas se žádnou z částí článků plk. Jána Lipového.

Avšak články přece jen nejsou bez nedostatků, na které je třeba upozornit, aby čtenáři Vojenské mysli získali správnou představu o daných otázkách.

V tomto článku bude věnována pozornost jen obsahu prvního z obou článků, t. j. „Zasazení mechanisované divise do průlomu v útočném boji armádního sboru“.

1. Zastavme se nejprve u samotného názvu článku. Je správné použití označení „zasazení MD do průlomu“ v nadpisu článku, který pojednává o použití MD v útočném boji armádního sboru? Formulace „zasazení MD do průlomu“ vzbuzuje představu, že bude v článku vysvětlováno zasazení MD do průlomu fronty, vytvořeného již předtím jednotkami prvního sledu. Obsahem článku však jsou hlavně otázky souvisící se zasazením MD do boje, v němž má být teprve vytvořen průlom, který je úkolem celého sboru.

O zasazení MD do průlomu je možno mluvit v tom případě, jestliže tvoří MD armádní rychlou skupinu, která se zasazuje do průlomu vytvořeného sbory prvního sledu.

Správný název článku by tudíž měl znít „Zasazení mechanisované divise do boje v útočném boji armádního sboru“, tak jak to autor použil v nadpisu stati 4.

Všeobecně při použití MD v rámci armádního sboru je správnější mluvit o zasazení MD „do boje“ a ne „do průlomu“. Také v sovětských pomůckách jednajících o tomto tematě se používá formulace „Vvod mechanizirovaněj divisiji v boj“.

2. V úvodu článku (str. 33, 3 odst. shora) píše autor: „MD je novou vyšší jednotkou, která... může řešit všechny úkoly v útočném i obranném boji.“

Toto tvrzení by mohlo vést k nesprávnému výkladu možností vy-

užití mechanisované divise. Mechanisovaná divise je vysoce nasycena technikou a má, jak uvádí Směrnice pro použití MD, „mohutnou údernou sílu, velkou manévrovací schopnost i velké možnosti samostatně řešit úkoly do dostatečné hloubky a ve vyšším tempu“. Má tedy vlastnosti jiné než pěší divise. Těch vlastností je nutno účelně využívat a dávat MD nikoli jakékoli, ale především takové úkoly, při jejichž plnění se mohou plně uplatnit zvláštní vlastnosti MD. Není tudíž vhodné zdůrazňovat, že MD může řešit všechny úkoly v útočném i obranném boji (i když je to pravda), ale to, že MD může řešit takové úkoly, které by nebyly schopny stejným způsobem plnit pěší divise, to je použití MD jako druhého sledu armádního sboru k narůstání úderné síly z hloubky ve zvyšujícím se tempu bez přestávky v boji.

3. V první části článku nazvané „Úloha a místo MD v útočném boji AS“ uvádí autor, že MD zasazená v 1. sledu prolamuje obranu nepřítele za týchž podmínek a v téže šířce pásma jako pěší divise (str. 34, konec 3. odstavce shora).

Toto hledisko neodpovídá zcela skutečnosti, neboť různé nasycení pěší a mechanisované divise bojovou technikou dává jiné možnosti mechanisované divisi než má pěší divise. Plné využití velkého množství bojové techniky, zvláště tanků a obrněných transportérů, představuje určité jiné podmínky než obvyklé vybavení pěší divise. Mechanisovaná divise může proto zasadit nepříteli prudší úder a tudíž dostat i hlubší úkoly než pěší divise. Má-li MD plně využít své techniky, musí být zasazena ve vhodném terénu.

4. Ve stati „Všeobecné úkoly mechanisované divise v útočném boji armádního sboru“ mezi nevýhodami mechanisované divise uvádí autor, že „pro svou rychlost nemůže být součinnost mezi jednotkami a druhy vojsk vždy plně dodržena“.

Toto autorovo tvrzení není správné. Součinnost musí být organizována a udržována v průběhu celého boje — i za pronásledování. Součinnost ovšem bude mít různou formu podle bojových podmínek. Podle způsobu boje a rázu bojové činnosti mechanisované divise, rázu činnosti nepřítele i rázu terénu bude součinnost podrobněji organizována jednou s tím a po druhé s oním druhem vojsk.

Bojový řád tankového a mechanisovaného vojska, díl. III. na str. 15 zdůrazňuje, že „od velitelů tankových a mechanisovaných jednotek se vyžaduje ustavičná snaha o smělou a rozhodnou činnost bez ohledu na vzniklou situaci. Zabezpečení nepřetržité součinnosti uvnitř jednotek i s jinými druhy vojsk a sousedy je jedním ze základních úkolů velení. Velitel osobně i pomocí svého štábu organizuje a podporuje součinnost uvnitř jednotky“, a dále „při stanovení úkolů podřízeným jednotkám a samostatným útvarům plánuje velitel jejich bojovou činnost podle směrů, čar a času. Narušenou součinnost v boji velitel divise okamžitě obnovuje. Při sladění činnosti nutno vzít v úvahu rozdílnou pohyblivost druhů vojsk, náležejících do sestavy sboru.“

Není tedy správné se domnívat, že pro vysokou pohyblivost mechanisované divise nemůže být mezi jednotkami a druhy vojsk vždy plně dodržena součinnost. Naopak, bude-li při organizaci součinnosti brána v úvahu rozdílná pohyblivost druhů vojsk, náležejících do sestavy mechanisované divise, pak bude možno plně dodržovat součinnost jak uvnitř jednotky, tak mezi druhy vojsk. Možno říci, že je tu právě vzhledem k těmto podmínkám těžší organizovat součinnost a že to vyžaduje od velitelů a štábů větší dovednosti, rychlosti a neustálé znalosti situace i možností jednotlivých útvarů a součástí v daných podmínkách.

Na jiném místě této části článku prohlašuje autor, že MD není „pro svou větší zranitelnost a menší počet živé síly schopna samostatně prolamovat silně vybudovanou obranu nepřítele“ (str. 34, posl. odstavec).

Věc nespočívá v tom, že by MD nebyla schopna prolamovat silně vybudovanou obranu nepřítele při důkladném dělostřeleckém zabezpečení a zesílení jinými druhy vojsk, neboť má všechno, co k průlomu nepřátelské silně vybudované obrany je zapotřebí. Stejně jako pěší divise má živou sílu, má tanky, ženisty, dělostřelectvo a vše ostatní, co je k průlomu obrany třeba. Avšak není účelné jí dávat takový úkol, neboť by nemohla využít veškeré své techniky — obrněné transportéry a automobily, a že by tudíž nemohla uplatnit v tomto boji svou vysokou pohyblivost a manévrovací schopnost.

Mezi úkoly, které autor v této stati uvádí, chybí jeden z častých úkolů MD, „zabezpečení úspěchu armádní rychlé skupiny, ochrana jejích boků a týlu“. Je třeba podtrhnout, že MD rozvíjí úspěch ve spolupráci s armádní rychlou skupinou a s rychlými jednotkami sousedních vyšších jednotek.

5. Ve stati „Způsoby zasazení mechanisované divise do průlomu v útočném boji armádního sboru“ uvádí autor, že „podle zkušeností z Veliké vlastenecké války zasazovala se mechanisovaná vojska do boje tenkrát, když bylo prolomeno postavení bráněné prapory prvního sledu a když byla narušena souvislost systému palby obránce, to znamená, když divise prvního sledu vnikly do postavení hlavního uskupení nepřátelského dělostřelectva“.

Citovaná zkušenost z války není příkladem zasazení MD jako 2. sledu sboru, ale příkladem zasazení ARS. Pro použití MD v rámci armádního sboru není žádných válečných zkušeností, neboť za Veliké vlastenecké války nebyly mechanisované vyšší jednotky organizačně začleněny do armádních sborů. A podmínky zasazení MD do boje v rámci AS a zasazení ARS do průlomu v rámci armády jsou značně odlišné.

6. Na konci téže stati, kde autor hovoří o způsobech zasazení MD do boje, prohlašuje autor (viz str. 36, 2. odst. zdola), že zasazení MD bude proto nutno plánovat ve variantách.

Tento autorův názor není správný. V útočném boji máme iniciativu ve svých rukou a při plánování vycházíme z jednoznačného zámyslu velitele z konkrétních dat o nepříteli a o terénu. Vypracuje se jeden plán útoku a zasazení MD do boje se plánuje pro nejnepríznivější podmínky průběhu útoku. Nezpracovávají se žádné další varianty. To ovšem neznamená, že nebude nutno plán v průběhu boje přizpůsobovat skutečnému vývoji situace. Zde se uplatní velitelské umění a operativnost a rychlost jednání štábu.

7. V odstavci c) na str. 39 vyjmenovává autor, co všechno musí velitel MD určit ve svém rozhodnutí a v bojovém rozkaze, neuvedl však dva velmi důležité údaje, úkol mechanisované divise a dobu pohotovosti k zasazení.

V tomto odstavci věnovaném otázce organizace součinnosti se také autor nezmínil o nutnosti součinnosti MD s mechanisovanými divisemi sousedních sborů, s armádní rychlou skupinou a o součinnosti uvnitř mechanisované divise.

8. V odst. e) na str. 42 mluví autor o organizaci bojového zabezpečení a o materiálním zabezpečení MD jako o jedné společné otázce. To není správné, neboť jde o dvě zcela odlišné činnosti.

Věta „Na základě rozhodnutí velitele AS plánuje a organizuje bojové zabezpečení štáb sboru“ je třeba rozumět tak, že autor měl na

mysli bojové zabezpečení zasazení MD v rámci AS, které skutečně organizuje štáb sboru. Bojové zabezpečení vojsk mechanisované divise ve smyslu PR, čl. 89, t. j. průzkum, zajištění, protiletectovou, protitankovou, protivysadkovou obranu a protichemickou ochranu musí organizovat štáb mechanisované divise sám.

Důležitou částí materiálně technického zabezpečení v přípravném období je kromě provedení oprav porouchaných bojových vozidel a vybavení jednotek MD potřebnými zásobami i provedení technické kontrolní prohlídky všech bojových vozidel.

9. Na str. 43 v odst. a) píše autor: „*Při určování bojové sestavy musí velitel mechanisované divise vycházet především z úkolu sboru, ze situace nepřítele a z jeho možností, ze situace vlastních vojsk a z jejich možností, z terénu — hlavně z komunikační sítě.*“

U některých čtenářů mohl z této formulace vzniknout dojem, že autor pokládá komunikační síť za nejdůležitější prvek pro určení bojové sestavy MD. Větě je však třeba rozumět tak, že při rozebírání všech prvků, které mají vliv na určení sestavy MD (viz Polní řád str. 37), je u terénu významnou okolností, jaký je počet a stav komunikací v prostoru zasazování MD do boje. Že při tom nejsou mechanisovaná vojska odkázána jen na komunikace, uvádí autor na str. 48 v 3. odst. zdola.

10. Údaje, které obsahuje příklad dokumentu „*Obsah opatření k zabezpečení zasazení 1. MD do průlomu*“, otištěný na str. 44, lze zahrnout do plánové tabulky boje. Navrhovaný dokument je tudíž zbytečný. Štáb AS i MD musí ovšem přesně znát všechny práce, které je nutno provést a úkoly, které je nutno splnit, aby zasazení MD do boje bylo dobře zabezpečeno. Aby nebylo na žádné opatření zapomenuto, je jisté účelné, když si všechna nutná opatření k zabezpečení zasazení do boje poznamená náčelník štábu do svého poznámkového sešitu.

11. Na str. 47 v části „*Způsoby zaujetí bojové sestavy a provedení zasazení do průlomu*“ vyjmenovává autor požadavky pro zasazení mechanisované divise do boje a pro vytvoření bojové sestavy a prohlašuje, že „*splnění těchto požadavků vyhovuje nejlépe způsob zasazení mechanisované divise přímo v pochodových prouděch*“.

Takový způsob za prvé neodpovídá plně požadavkům, jak je uvádí autor, a za druhé je pro mechanisovanou divisi v druhém sledu zcela výjimečný. Zkušenosti z války ukazují, že ani armádní rychlé skupiny nebylo možno tak lehce zasadit, neboť čistého průlomu bylo zřídka kdy dosaženo. Tím méně je možno hovořit o takovém způsobu při zasazení mechanisované divise armádního sboru do boje s úkolem doprolomit nepřátelské postavení divisních záloh.

12. Odstavec na str. 48 o použití pancéřovaných terénních vozidel (správný název podle PR čl. 26 má být „*obrněných transportérů*“) neodpovídá plně ustanovení bojového řádu tankového a mechanisovaného vojska, díl I, čl. 463.

Mechanisovaná divise nebude zpravidla „*procházet průlomem*“, jak si autor dále představuje, *nýbrž ve většině případů bude sama v bojové sestavě spolu s pěšími divisemi obranu nepřítele doprolamovat.*

13. V části nazvané „*Organisace součinnosti*“ (str. 51, odst. d) vyjmenovává autor mezi otázkami součinnosti, které mají být projednány až těsně před zasazením MD do boje také některé otázky, které musely být domluveny již v přípravném období a před zasazením MD podle potřeby jen upřesněny, jako na př.: „*kdy a kde budou převzaty jednotky od pěších divisí, které podle rozhodnutí velitele AS zesílují MD, a kde a kdy se budou hlásit jejich velitelé u velitele MD a způsob*

jich začlenění do bojové sestavy MD“, „kdy, kde a jaké dělostřelecké jednotky přicházejí zesílit MD při jejím zasazení a jejich začlenění do bojové sestavy“. Neuvádí zde však podstatnou otázku *upřesnění úkolů v terénu*.

Nakonec nutno zdůraznit, že zasazení MD do boje AS, jako důležitá otázka taktiky a operačního umění vyžaduje, aby ji velitelé všech stupňů stále sledovali, studovali a prohlubovali. Redakce Vojenské mysli bude i v dalších číslech otiskovat články pojednávající o použití mechanisované divise, zejména takové, které ještě více prohloubí a doplní tematiku článků plukovníka Lipového a diskusi jimi vyvolanou.

Poznámka redakce:

Závěry obsažené v tomto příspěvku byly zpracovány redakcí Vojenské mysli na základě vyjádření kompetentních funkcionářů MNO a členů redakční rady.

Označení tohoto příspěvku názvem „Závěr diskuse“ neznamená, že je tím diskuse o obsahu článků plukovníka Lipového z 3. čísla VM/1952 zcela uzavřena.

Tento článek je závěrem jen k těm diskusním příspěvkům k obsahu jmenovaného článku plukovníka Lipového, které došly redakci Vojenské mysli do konce května 1953.

Redakce vyzývá především velitele a příslušníky štábů armádních sborů a mechanisovaných divízi, aby dosud otištěné články o použití MD prodiskutovali a své připomínky zaslali redakci. Týká se to především článku plukovníka Lipového, otištěného ve 4. čísle Vojenské mysli 1952 „Bojová činnost mechanisované divise v hloubce obrany nepřitele v útočném boji armádního sboru“.

Od jednoho vyššího velitelství dostala redakce Vojenské mysli těsně před vydáním 4. čísla řadu nových připomínek k článkům plukovníka Lipového. Po jejich odborném zhodnocení budou závěry z nich vyplývající otištěny v některém z příštích čísel časopisu.

VOJENSKO - HISTORICKÁ ČÁST

ORGANISACE A ČINNOST TÝLU 11. GARDOVÉ ARMÁDY V ORELSKÉ ÚTOČNÉ OPERACI

Plukovník Josef Slabý

Vojensko-politická a operační situace

Po katastrofální porážce fašistických vojsk u Stalingradu v zimě 1942/43 octlo se fašistické Německo v obtížné a beznadějně vojensko-politické situaci. Německé velení bylo přinuceno vyklidit nejen celé území obsazené v krvavých bojích v r. 1942, ale i důležité území získané při ofensivách v roce 1941.

V plánu letního tažení r. 1943 se německé velení rozhodlo pro ofensivu na kurský výběžek.

Nejbližším úkolem operace mělo být zničení sovětských vojsk bránících tento výběžek, konečným cílem zmocnit se Moskvy.

Podle rozkazu vydaného Hitlerem to měla být „poslední bitva za vítězství Německa“.

Zámysl hitlerovského velení byl však závčas odhalen vrchním velením Sovětské armády. Proti německému zámyslu byl postaven plán generalissima Stalina, který předvídal porážku německých sil v prostorech Orla a Charkova a který plánoval další útočné operace Sovětské armády s cílem vyčistit Ukrajinu a Bílou Rus od okupantů.

Tento úkol mohl být však proveden jen kombinováním obranné a útočné činnosti sovětských armád. K tomu cíli vojska kurského výběžku měla nepříteli, kdyby zahájil ofensivu, úpornou a aktivní obranou zeslabit, vyčerpat a zastavit. Zároveň dostala vojska rozmístěná v severní části orelského oblouku úkol, aby zahájila, kdyby německá skupina u Orla vyrazila k útoku směrem na Kursk, sama protiofensivu ze severu a z východu všeobecným směrem na Orel, aby tuto německou skupinu úderem do týlu zničila a tím zlikvidovala německý nástupový prostor u Orla.

Přesto, že Sovětská armáda byla připravena k ofensivě, dala Němcům možnost zahájit útok. Nejdříve v krátké obranné bitvě vyčerpala nepříteli a pak sama přešla k protiofensivě. Sovětská armáda tím, že využila výhody obrany, získala ještě větší převahu nad nepřitelem a způsobila mu ještě větší porážku.

Bitva u Kurska prošla dvěma obdobími:

První období zahrnuje obrannou bitvu vojsk středního a voroněžského frontu (5. až 12. 7. 1943).

Druhé období tvoří protiofensiva Sovětské armády a porážka orelské a bělgorodsko-charkovské skupiny (13. 7. až 23. 8. 1943). Této protiofensivy se též zúčastnila 11. gardová armáda západního frontu.

Sovětské velení chtělo využít operačně výhodného postavení svých vojsk, která obhvacovala německou orelskou skupinu ze severu, z východu a z jihu, a zamýšlelo rozdrtit hlavní nepřátelskou skupinu ně-

kolika silnými, soustředěnými údery vojsk západního, brjanského a středního frontu, vedenými ve všeobecném směru na Orel¹⁾).

Operace byla prováděna na frontě široké 170 km. Hlavní úder vedla 11. gardová armáda západního frontu v pásmu širokém 14 km.

Činnost týlu 11. gardové armády

Přípravné období

Červencová a srpnová operace 11. gardové armády západního frontu v roce 1943, vedená za rozbití orelského seskupení vojsk nepřítele, byla prováděna v prostoru s těžko sjízdnými cestami a se značnými vzdálenostmi od železnic.

Proto je tato operace zdrojem cenných zkušeností pro práce týlu za obdobných podmínek.

Soustředění zásob

Podle zámyslu velení měla operace trvat 25 až 30 dní a měla dosáhnout hloubky 120 až 150 km.

Plán předvídal vytvoření zásob k materiálnímu zabezpečení vojsk podle jednotlivých období operace v tomto rozsahu:

- a) do zahájení operace (t. j. do 12. 7.) soustředit ve vojskovém týlu 1,5 až 3 palebné průměry (pp) munice (z toho 1,5 pp pěchotní, 2 pp minometné, 3 pp dělostřelecké munice), 3 denní dávky pohonných hmot a mazadel pro tanky a kolová vozidla, 6 až 8 denních dávek proviantu (u útvarů pěchoty 6 dávek, u útvarů tankových 8 dávek);
- b) do 18. 5. vytvořit v armádních skladech tyto přechodné zásoby: 2 až 2,5 pp munice, 2 až 4 denní dávky pohonných hmot a mazadel (z toho 4 dávky pro tanky a 2 dávky pro všechna kolová vozidla) a 10 denních dávek proviantu pro všechny jednotky armády;
- c) ke konci operace mít u jednotek: 1 pp munice, 2 denní dávky pohonných hmot a mazadel a 4 až 5 denních dávek proviantu a v armádních skladech: 0,5 až 0,75 pp munice, 1 až 1,5 denní dávky pohonných hmot a mazadel a 5 až 7 denních dávek proviantu.

Plnění plánu

Průběh vytvoření zásob od začátku přípravného období (16. 5.) do začátku operace (12. 7.) je patrný z tabulky otištěné na str. 86.

Z údajů uvedených v tabulce je zřejmo, že zásoby vytvořené ve vojskovém týlu a v armádních skladech vcelku zabezpečovaly zahájení operace, ačkoli plán soustředění zásob nebyl splněn u některých druhů materiálu.

Tato skutečnost vyžadovala přesného plánování jak železniční, tak i silniční dopravy během útočné operace a pečlivé přípravy automobilních dopravních prostředků, a to tím více, že operace byla prováděna v prostoru s těžko sjízdnými cestami a při značné vzdálenosti od železnic.

¹⁾ Viz náčrty 12, 13 a 22 knihy „Stalinské údery“; vydalo v r. 1951 Naše vojsko jako 2. svazek knihovny sovětské vojenské vědy.

	Plánovaná norma	Ve skladech u vojska k 16.5.	Ve skladech celkem k 11.7	Z toho u vojska k 11.7
1. Proviant (v denních dávkách):				
masové výrobky	6 až 8	8,8	4,9	2,3
tuky	6 až 8	19,9	14,6	9,1
chléb a suchary	6 až 8	16,2	16,3	7,5
kroupy	6 až 8	6,3	7,6	2,8
brambory a zelenina	6 až 8	0,6	1,3	1,1
cukr	6 až 8	7,5	18,7	6,3
sůl	6 až 8	22,0	24,2	8,1
tabák	6 až 8	3,5	6,5	5,7
mýdlo	6 až 8	7,7	22,5	8,1
oves	6 až 8	14,5	9,1	4,4
2. Pohonné hmoty a mazadla (v denních dávkách):				
letecký benzin a B1	3	9,5	7,1	3,4
letecký benzin a B2	3	4,2	3,7	3,3
nafta	3	2,8	4,2	2,7
petrolej	3	3,8	4,8	3,0
lihobenzinová směs	3	3,8	3,8	2,7
automobilní olej	3	7,8	6,3	3,0
solidol	3	3,2	4,8	3,0
letecké oleje	3	3,7	2,8	2,3
	Plánovaná norma		Skutečné zásoby ku dni 11. 7.	
	u vojska	u vojska a v armádních skladech		
3. Pěchotní munice (v palebných průměrech):				
pušková	1,5	3,6		1,6
pro samopaly	1,5	3,6		1,8
pro kulomety 12,7mm	1,5	3,6		4,4
pro protitankové pušky	1,5	3,6		1,3
ruční granáty	1,5	3,6		1,0
ruční protitankové granáty	1,5	3,6		2,1
4. Minometná munice (v palebných průměrech):				
miny 50mm	2,0	3,6		2,3
miny 82mm	2,0	3,6		3,6
miny 120mm	2,0	3,6		4,6
5. Dělostřelecká munice (v palebných průměrech):				
ráže 20mm	3,0	5,0		4,3
ráže 25mm	3,0	5,0		5,4
ráže 37mm	3,0	5,0		5,5
ráže 45mm PT	3,0	5,0		2,2
ráže 76mm PK	3,0	5,0		3,0
ráže 76mm DK	3,0	5,0		3,4
ráže 76mm protilet.	3,0	5,0		3,6
ráže 85mm	3,0	5,0		2,7
ráže 107mm	3,0	5,0		6,8
ráže 122mm 1910/30	3,0	5,0		3,9
ráže 122mm 1931	3,0	5,0		3,3
ráže 152mm 1937/38	3,0	5,0		4,2
ráže 203mm	3,0	5,0		4,6

Opatření k zabezpečení pohotovosti automobilní dopravy

V přípravném období k útočné operaci (květen — červen) bylo provedeno mnoho oprav aut podle předem vypracovaného plánu a byla učiněna řada organizačních opatření:

1. Týl armády, který byl zesílen západním frontem pěti dílenskými letučkami, provedl přímo u jednotek celkem 2172 středních a generálních oprav aut; každá letučka opravila průměrně 350 aut.

2. Při opravách aut byly uplatněny nové metody organisace práce:
- agregáty byly opravovány na základně dílenské automobilní jednotky;
 - opravené agregáty byly montovány na místě přímo u jednotek ve vojenském týlu;
 - chassis byla opravována na místě ve vojenském týlu;
 - byly rozpracovány časové a technologické normy montáže.

Vzhledem k této nové metodě organisace oprav byly značně zkráceny lhůty stanovené pro jednotlivé druhy oprav, bylo lépe využíváno dílenského zařízení, zlepšila se jakost provádění oprav a značně se snížila váha dopravovaných nákladů.

3. Automobilní oddělení frontu přidělilo z vlastních zásob automobilním útvarům armády zásobu nezbytných náhradních součástek (na př. pístní kroužky, péra, pneumatiky, písty, ložiska atd.).

Kromě toho si opatřila armáda nákupem z místních zdrojů další náhradní součástky a technický materiál v hodnotě 247 000 rublů.

4. Automobilní oddělení frontu přidělilo armádě čtyři letučky z frontového skladu automobilního materiálu se zvlášť těžko opatřitelnými součástkami, jako jsou na příklad bloky válců, poloosy, vozová péra a j.

Tyto letučky se neustále pohybovaly na hlavních osách automobilního provozu a prováděly opravy na místě, „v chodu“.

5. V osadě Morozovo byla zřízena odbočka Moskevského závodu na opravu obručí pro opravování pneumatik s měsíční výkonností 1000 souprav a odbočka Podolského akumulátorového závodu pro opravování akumulátorových baterií s měsíční výkonností 400 baterií. Tím byla umožněna oprava pneumatik a baterií v přípravném období a bylo zabezpečeno včasné provádění oprav během útočné operace.

6. U 72., 773. a 779. dílenského automobilního praporu byly zřízeny stanice seřizování trysek a přezkušování karburátorů. Bylo přezkoušeno celkem 3000 karburátorů, čímž byla značně snížena spotřeba paliv.

7. Část aut ZIS-5 z počtu armádních týlových útvarů byla odeslána moskevskému závodu Komata k přestavění na pohon tuhým palivem (generátorovým plynem).

Tím bylo dosaženo snížení spotřeby benzínu u 11. gardové armády až o 200 t měsíčně.

8. U vojsk byla organisována příprava méně zkušených řidičů podle zvlášť zpracovaného programu. 600 vojákům byly vydány nové řidičské průkazy.

Těmito opatřeními se značně snížil počet nehod, bylo zlepšeno technické využití materiálu a zlepšena exploatace motorových vozidel a podstatně se zvýšil technický koeficient pojízdnosti motorových vozidel 11. gardové armády.

Armáda disponovala celkem šesti automobilními prapory s 315 vozidly majícími celkovou nosnost 952 t.

Rozmístění týlových útvarů 11. gardové armády v den zahájení útočné operace (12. 7. 1943) je uvedeno v schematu 1.

Činnost týlu 11. gardové armády v průběhu vedení útočné operace

12. 7. v 06.05 hod. po mohutné dělostřelecké přípravě trvající 160 minut přešla vojska 11. gardové armády do útoku.

Operace se rozvíjela úspěšně. Vojska postupovala nepřetržitě až do poloviny srpna, kdy dosáhla prostoru 8 až 10 km na západ od města Karačev, t. j. do hloubky kolem 90 km; na dosažené čáře přešla do obrany.

Činnost týlu se vyznačovala specifickými zvláštnostmi vzhledem k vývoji operace.

Operace probíhala ve třech obdobích:

1. období. Průlom obrany nepřítele a dosažení čáry Dudorovskij, Starica, Uljanovo.

2. období. Vojska armády úspěšně pronásledovala ustupujícího nepřítele a dosáhla čáry Klen, Trosna, Lgovo, Znamjonskoje.

3. období. Odražení protiúderů nepřítele na sever od Chotzneč a vyjití vojsk armády do prostoru na západ od Karačev.

V prvním období nezměnil týl podstatně svou organizaci a vyjma vyslání letučky se zásobou PHM do osady Dudino a změnu v organizaci a zabezpečení některých nemocnic v prostoru Dudorovskij a Uljanovo.

Při východu do prostoru jižně od čáry Dudorovskij, Starica, Uljanovo byla vyslána blíže k vojskům předsunutá oddělení armádních polních skladů, nemocnice, armádní polní pekárny a některé další týlové útvary. V souvislosti s tím byla armádní zásobovací základna i vojskové týly přemístěny a koncem července byly rozmístěny v prostorech, jak je vidět na schematu 2.

S vyjitím vojsk na čáru Trosna, Klen, ř. Vitebeť, Lgov, vzrostla délka silničního přísunu na vzdálenost 150 až 180 km (koloběh 300 až 360 km) a v srpnu po dosažení čáry Chotzneč, Karačev do obnovení železnic dosáhla délka silničního přísunu vzdálenost 200 km (koloběh 400 km).

V prostoru bylo málo cest a ty byly silně poškozeny; jejich již tak špatná sjízdnost byla ještě zhoršena předchozími lijáky.

Hlavní silnicí pro přísuny materiálu byla magistrála Kozelsk, Oretovo, Uljanovo, Krapivna. V souhlase s dříve vypracovaným plánem organizace týlu a materiálního zabezpečení operace byla předsunuta oddělení armádních skladů:

- dělostřelectvo — do prostoru Peľuchovka a Sopovo,
- proviantního materiálu — do prostoru Krasnogorja,
- pohonných hmot a mazadel — do prostoru severně od Krapivna.

Po stanovení zadní hranice vojskového týlu na čáře Uljanovo, Dudorovskij nemohla již armádní, frontem zesílená automobilní doprava zabezpečit přísun materiálu nezbytného k dalšímu vedení operace. Příčinou toho nebyla jen značná vzdálenost od železnic, ale především nedostatek cest s tvrdým povrchem. Trvání jednoho koloběhu se prodloužilo na 3 až 5 dnů. Značné procento aut bylo při tom vyřazeno pro poruchy.

Hlavní velitelství zesílilo západní front 16. automobilním dopravním plukem s počtem 300 aut (z toho polovina tříosých), který od 4. do 20. srpna dopravil z armádních skladů 11. gardové armády do předsunutých oddělení při 6050 jízdech 7500 t materiálu, z toho 4800 t munice a 2700 t proviantu.

Materiální zabezpečení armády

Je třeba zdůraznit, že po celou dobu útočné operace nebylo v zásobování vojsk mezer zásluhou dobré organisace týlu a obětavého úsilí všech týlových pracovníků. Činnost týlu zvláště vyniká, uvažíme-li nedostatek železnic a sjízdných cest v útočném pásmu operace a značnou délku koloběhu silničního přísunu.

Abych usnadnil představu o objemu přesunovaného množství materiálu, uvedu některé kalkulační váhové jednotky armády: 1 denní dávka potravin vážila 350 t, 1 denní dávka krmiva 130 t a 1 dávka PHM 1262 t.

Vojska byla zásobována nepřetržitě, ačkoli množství některých ráží munice bylo značně omezeno a v jednotlivých případech byl pociťován značný nedostatek.

K získání lepší představy o množství materiálu vyrobeného a přisunutého 11. gardové armádě uvedu některé váhové počty:

— armádní sklady dostaly celkem 7489 vagonů (v tom 978 cisteren) materiálu vážícího celkem 123 548 t.

Přehled přísunu podle jednotlivých měsíců udávají tato čísla: celkový počet vyložených vagonů za celou dobu trvání operace: munice 3306, PHM 978, proviant 2420 a ostatní materiál 519 vagonů.

V květnu bylo vyloženo celkem 2975 vagonů, v červnu 1916, v červenci 1989 a v srpnu 1509. Z toho munice: květen 1681, červen 280, červenec 813 a srpen 492 vagonů; PHM: květen 192, červen 145, červenec 379 a srpen 250 vagonů.

Z celkového počtu vagonů s vojenskými náklady, které došly do armádních skladů, bylo 40% materiálu (t. j. 2921 vagonů) vyloženo a později znovu naloženo a odesláno dále železnicí za vojsky.

60% došlého materiálu bylo v armádách předadresováno k další dopravě za vojsky.

Velký počet znovu naložených vagonů svědčí o usilovné práci armádních skladů, avšak zároveň ukazuje malou přesnost v plánování železničních převozů, které by byly mohly být odesílány za vojsky bez překládání v armádních skladech ještě ve větším počtu.

Automobilní převozy nákladů

Armádní automobilní doprava vykonala za celé operační období od 10. 7. do 15. 8. práci, kterou lze celkově vyjádřit těmito čísly: celkový výkon automobilního transportu 1 789 760 km, převezeno celkem 37 882 t munice, 19 823 t proviantu a 17 012 t jiného materiálu, t. j. celkem náklad asi 15 000 pětitunových nákladních aut.

Z objemu materiálu přisunutého do vojskového týlu automobilními dopravními prostředky v 37 dnech vyplývá výjimečný význam automobilní dopravy pro zabezpečování armádní útočné operace.

V tomto zcela výjimečném výkonu automobilní dopravy armády mělo rozhodující význam plánování dopravy a její organisování, a to jak v přípravném období, tak i během operace.

Největší pozornost je tu třeba věnovat těmto skutečnostem:

1. Do vojskového týlu byly předsunuty dvě dílenské letučky pro opravu aut ZIS-5 a M-1 a část 72. dílenského praporu k provádění běžných a středních oprav.

2. K poskytnutí technické pomoci byly na hlavních směrech automobilní dopravy předsunuty čtyři další letučky technické pomoci, a to 72., 773. a 779. dílenského praporu. Těmto letučkám byly určovány osy jejich pohybu podle změn směrů pohybu automobilních dopravních prostředků. Letučky projížděly v stanovených úsecích přísunových a odsunových cest a na místě poskytovaly technickou pomoc při opravě porouchaných vozidel.

3. Ke zkrácení lhůt při provádění oprav přímo ve vojskovém týlu (u 11. a 83. gardové divise, 108. a 169. pěší divise, 3. dělostřelecké divise a u jiných jednotek) byly pro auta ZIS- a GAS-AA organisovány pojízdné dílenské letučky, které doprovázely jednotky po celou dobu útočné operace. Tyto letučky byly zařízeny a vybaveny potřebnými stroji a agregáty k provádění běžných a středních oprav motorových vozidel.

4. Západním frontem byla vytvořena zvláštní letučka s náhradními záložními díly, která měla stanoviště v prostoru pohyblivých dílenských letuček na osách automobilních přísunů a zásobovala je.

5. 72. armádní dílenský prapor zůstával v Kozelsku a prováděl tam generální opravy.

Výsledkem uvedených organizačních opatření bylo, že plán provádění oprav byl překročen a přerušení práce aut při poruchách bylo rychlým prováděním oprav značně zkráceno.

V období armádní útočné operace (12. 7. až 20. 8.) bylo opraveno celkem 2781 aut, což odpovídalo 123% oprav stanovených plánem.

Podle druhu bylo běžných oprav 1852 (68,2%), středních 796 (29,2%) a generálních 73 (2,6%).

Využití cest v útočném pásmu armády

Většina cest procházela v písčité a písčitolhlinité půdě.

Deštivé léto ještě více zhoršilo již tak jako tak špatný stav cest. V nejhrošším stavu byly příčné silnice a cesty, a to zvláště lesní cesty, které byly v době dešťů zcela nesjízdné.

Ve velmi špatném stavu byly též dřevěné mosty. Značná část jich v celém prostoru armády vyžadovala opravy a zesílení a část vyžadovala nového vybudování.

Silniční provozní a stavební útvary měly za úkol zabezpečit nepřetržitou silniční automobilní dopravu nákladů a vojsk na silnicích vedoucích směrem do vojskového týlu; byly rozděleny podle směrů silniční sítě, a to:

- 127. silniční stavební prapor pečoval o úsek Suchiniči, Kalodezi, Rosty, Starica, Dudorovskij, Krapivna, Charkovka, Klen, Trosna; Jelensk, Svanov, Kruticy, Krasnikovo, Koptěvo, Znaměnskoje, Studěnka, Chotyněc, v celkové délce 186 km;
- 201. silniční stavební prapor zabezpečoval úsek Kolosovo, Volosovo, Durněvo, Uljanovo, Svanov, Klen, Uzkoje, Znaměnskoje, Studěnka, Chotyněc v celkové délce 118 km;

- 19. silniční stavební prapor zabezpečoval úsek Kozelsk, Drjetovo, Vosty, Bílý vrch, Uljanovo, Krapivna Jadognaja, Dvoriki, Kruticy v celkové délce 96 km.
- Silniční útvary armády provedly během útočné operace tyto práce:
- vybudovaly 35 km nových cest s tvrdým, povalovým nebo zlepšeným povrchem;
- uvalcovaly 62 km silničního povrchu;
- vystavěly 68 mostů v délce 219 m;
- opravily a zesílily 96 mostů v délce 544 m.

Na provedení těchto prací bylo odpracováno 25 750 pracovních dní silničními útvary a 15 000 pracovních dní místním obyvatelstvem.

Intenzivní doprava po cestách stavěných na hlinité a prašné půdě, rozmoklé dlouho trvajících letními dešti vyžadovala povalového a kamenitého zpevnění slabých a nízko položených míst. K zlepšení exploatace cest, a to zvláště v době dešťů, byly automobilní transporty rozdělovány na několik směrů, byla zřízena dvouproudová doprava, byly zřizovány místní cesty a stavěny objízdky pro průjezd tanků a jiných pásových vozidel. K témuž účelu byly vyhledávány souběžné silnice a cesty. Tak na příklad automobilní doprava z Vosty a Dretovo směrem do Starica, Dudorovskij, Uljanovo, Krapivno se rozdělovala tak, že automobilní vozidla z Vosty směrem na Starica a Dudorovskij jela přes Otverček, z Oretovo přes Uljanovo, z Krapivna přes Bílý Vrch. Tím bylo zabráněno sloučení dvou proudů.

Některá místa omezovala dvousměrnou dopravu, jako na příklad Starickij Most; tam byla včas zřízena objízdky a nákladní most; jednotlivé mosty byly přizpůsobeny dvousměrné dopravě.

Mnoho mostů na komunikaci Uljanovo, Krapivna, Jagodnaja, Dvoriki a Medvědky nezabezpečovaly svým technickým stavem možnost přejezdu těžkých tanků; bylo proto na tomto směru vybudováno pro tanky 10 náhradních mostů.

Silnice na úseku Klen, Trosna, procházející zalesněným prostorem, byla zpevněna štěrkem.

150. silniční provozní prapor vykonal rozsáhlou práci při organizování regulační služby na hlavních směrech hned za útočícími vojsky. Byly organizovány tři pohyblivé silniční čety na autech s počtem každá po 1 důstojníku a 5 vojínů, s úkolem postupovat za útočícími vojsky (v prostorech palebných postavení dělostřelectva) a provádět průzkum cest, umělých silničních staveb, kontrolu rozmístění regulačních hlídek, stav nápisů na ukazatelích, stav značek a p.

Během útočné operace bylo na všech směrech silniční sítě rozestaveno celkem 4000 různých silničních značek a ukazatelů.

Některé otázky organisace a způsobu práce štábu týlu

V přípravném období

Aby byly utajeny přípravy armády k útočné operaci, nebyl týlový rozkaz rozeslán vojskům; s jeho obsahem byl seznámen jen omezený počet odpovědných osob náčelníky týlu vyšších jednotek a útvarů, kteří byli za tím účelem shromážděni u náčelníka týlu armády.

Ke kontrole plnění stanoveného plánu materiálního zabezpečení operace v přípravném období byli často vysíláni k součastem a jednotlivým odpovědní důstojníci ze štábu týlu armády a oddělení služeb,

a to s úkolem řešit na místě všechny otázky, které vyvstávaly při plnění daných rozkazů.

Armádní sklady byly rozmístěny podle požadavků útočné operace, zásoby munice a ostatního materiálu byly členěny do hloubky, byla náležitě koordinována doprava po železnici a byla utužena zastírací kázeň.

S postupem obnovy železnic byly na železničním úseku organisovány zásobovací stanice, na kterých bylo nutno vykládat docházející transporty. Tím se značně zvětšoval rozsah práce pracovní roty přidělené pro obsluhu armádní zásobovací základny. Proto musela být tato pracovní rota zesílena dalším personálem.

K umístění a maskování dělostřeleckého skladu čis. 286 v prostoru Kozelsk, slepé koleje v Sosenki a skladu čis. 407 v Domašovka a k jiným úkolům týlu bylo přiděleno několik pěších praporů.

V útočném období

Rychlé tempo operace 11. gardové armády vylučovalo možnost řídit tyl normálním způsobem, t. j. vydáváním týlových rozkazů a p. S úspěchem byly rozkazy dodávány způsobem t. zv. „živého velení“, t. j. osobním stykem s náčelníky týlu a vysíláním odpovědných orgánů týlu na místa, kde toho vyžadovala operační nebo týlová situace.

Týloví funkcionáři jednotek a útvarů odesílali kromě toho k štábu týlu armády své styčné důstojníky. Na počátku operace byli též do štábu týlu přizváni styční důstojníci od armádních sborů, vybavení rychlými dopravními prostředky. To umožňovalo štábu týlu armády dostávat včas přesné a správné informace o rozmístění týlových útvarů, ústavů a součástí a o týlové situaci podřízených jednotek vůbec, a naopak štábu týlu armády bylo tak umožněno rychlé a včasné dodávání rozkazů podřízeným týlům a reálné a konkrétní řízení týlu, odpovídající operační situaci a potřebám vojsk.

Zhodnocení poznatků a zkušeností z operace 11. gardové armády

Organisace a činnost týlu 11. gardové armády v orelské útočné operaci ukazuje přednosti týlu nového typu, zejména jeho pružnost.

1. Úspěšná práce týlu 11. gardové armády byla především umožněna bezpříkladným hrdinstvím všeho sovětského lidu a zápolí.

Přes 300 vlaků válečného spotřebního materiálu — nepočítaje v to tanky, děla, letadla a ostatní výzbroj dodávanou nepřetržitě Sovětské armádě — dodaných pracujícím sovětským lidem na jedinou útočnou operaci a jen pro jednu armádu jasně a přesvědčivě potvrzuje slova soudruha Stalina pronesená k 26. výročí Velké říjnové socialistické revoluce: „*Rudá armáda, opírajíc se o podporu všeho lidu, dostávala nepřetržitě bojové potřeby, zasypávala nepřítel miliony pum, min a střel, uváděla do boje tisíce tanků a letadel. Plným právem možno říci, že obětavá práce sovětských lidí v zápolí vejde do dějin spolu s hrdinným bojem Rudé armády jakožto bezpříkladné hrdinské počínání lidu při obraně vlasti.*“ (J. V. Stalin, O Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu, Naše vojsko 1949, str. 81.)

2. Organisace a činnost týlu 11. gardové armády odpovídala zásadám stalinské vojenské vědy, podle nichž je nutno otázky týlu řešit v organické spojitosti s otázkami operačními. Proto byla na celou

hloubku operace vytvářena správná organisace týlu, odpovídající potřebám bojujících vojsk během operace, a proto také byla rozvinuta tak široká příprava technické pohotovosti dopravy, nedošlo k odtržení týlu od bojujících vojsk ani při vysokém tempu operace, proto byla včas rozvíňována předsunutá oddělení armádních polních skladů na silnici a proto byla také vojska po celou dobu trvání operace bez přerušení a včas materiálně zabezpečována.

3. Sovětská vojenská věda má tvůrčí ráz i v otázkách týlu. Široké a iniciativní rozvinutí dílenské služby v přípravném období i během operace, vysílání letuček do vojskového týlu a provádění oprav na místě, široká účast civilních závodů při přímé technické přípravě vozidel, přestavba aut na pohon generátorovým plynem, kombinovaná doprava materiálu vojskovými, armádními a frontovými prostředky do vojskového týlu, iniciativní využití silničních útvarů, „živé řízení“ týlu to vše svědčí o širokých organizačních schopnostech týlových funkcionářů 11. gardové armády, dává nám důkaz o jejich vysoké tvůrčí iniciativě a ukazuje nám názorně, jak tvůrčím způsobem aplikovat otázky týlu v praxi, v těžkých podmínkách.

4. Pružná organisace týlu. Týl 11. gardové armády nebyl přesycen organickými útvary a ústavy. Podle toho, jak toho vyžadovala situace, byl posilován v přípravném období frontovými dílenskými letučkami, pěšími prapory pro práce v armádní zásobovací základně a na zásobovacích stanicích, automobilními prapory a během operace automobilním plukem hlavního velitelství, dalšími frontovými dílenskými letučkami s náhradními díly a p.

Z toho jasně vidíme, že armáda má vždy jen tolik prostředků, kolik jich v té nebo oné situaci potřebuje. To umožňuje vytvořit v rukou náčelníka týlu frontu nebo u hlavního velitelství silné týlové jednotky (automobilní pluky, automobilní brigády), které mohou být během operace zasazeny na směr hlavního úderu, kde se rozhoduje o úspěchu operace nebo bitvy.

Tento systém organisace týlu také umožňuje účelné a hospodárné využití všech sil a prostředků, které bojující armádě dává pracující lid.

5. Význam plánování. 11. gardová armáda by nebyla dosáhla úspěchů v materiálním zabezpečení bez přípravy reálného plánu, který umožnil soustředění zásob v přípravném období operace, organizování zásobování během operace, který dále technicky zabezpečil automobilní dopravu, provoz na špatných, nesjízdných cestách atd. Plán byl po celé přípravné období a během operace „živý“, to znamená, že byl neustále kontrolován a doplňován tak, jak se měnila a vyvíjela operační a týlová situace. Tím byl také náčelníku týlu armády a jeho štábu dán předpoklad k tomu, že řízení týlu bylo reálné, konkrétní, že se činnost týlu nezpokořovala za potřebami vojsk, a konečně takto reálně připravený plán dával plnou záruku k hospodárnému využití týlových sil a prostředků.

Avšak případ překládání více než 2000 vagonů v armádních skladech armádní zásobovací základny ukázal důsledky nepřesného plánování, čímž bylo zaviněno jednak zbytečné vykládání a opětné nakládání materiálu, jednak zbytečné opoždění přísunu materiálu do vojskového týlu.

6. Význam součinnosti. Úspěch operace řeší harmonická součinnost všech druhů vojsk a týlu. Pro náčelníka týlu a všechny

ostatní týlové funkcionáře je pak součinnost nezbytným předpokladem reálného a konkrétního řízení týlu.

Součinnost s operačním oddělením štábu, s náčelníkem dělostřeleckého zásobování a s ostatními veliteli (náčelníky) druhů vojsk umožnila náčelníku týlu 11. gardové armády nepřetržitou informovanost o operační situaci, řízení dopravy materiálu, organisování silničních směrů, včasné přemístování a rozvinování týlových útvarů během operace a správné a hospodárné využití materiálu, zvláště některých ráží munice, během operace.

7. Velikou předností týlu nového typu je, že řeší správný, socialistický poměr člověka k technice a poměr týlu k péči o vojáka. Viděli jsme prakticky na organizační práci funkcionářů týlu 11. gardové armády, jak v přípravném období i během operace pečovali o bojovou techniku, jak ji široce technicky zabezpečovali předsunováním dílenských letuček až na místo opravy, prováděním oprav „v chodu“ na směrech automobilní dopravy, rozsáhlou přípravou a výcvikem nových řidičů atd.

Tedy ne hromadění poškozené techniky podél komunikací nebo její odsun do hlubokého týlu, ne ničení techniky v zájmu zisků velko-fabrikantů — čehož jsme byli svědky u kapitalistických armád —, nýbrž láska a péče člověka o stálou pohotovost výzbroje, techniky, vozidel.

A nejen to! Řídící funkcionáři týlu nového typu mají nový, zcela jiný poměr k bojujícímu vojáku, neodlučují se od něho, přicházejí za ním, aby se osobně přesvědčili, zda prostředků, které dává pracující lid na obranu socialistické vlasti, je správně využito k materiální péči o obránce vlasti — vojáka. Při studiu zkušeností ze stalingradské bitvy vidíme funkcionáře týlu 62. armády ve zříceninách města, 600 m od linie fronty, kde na místě organisoval zásobování.

Takový je poměr týlu nového typu k bojujícímu vojáku a k bojové technice!

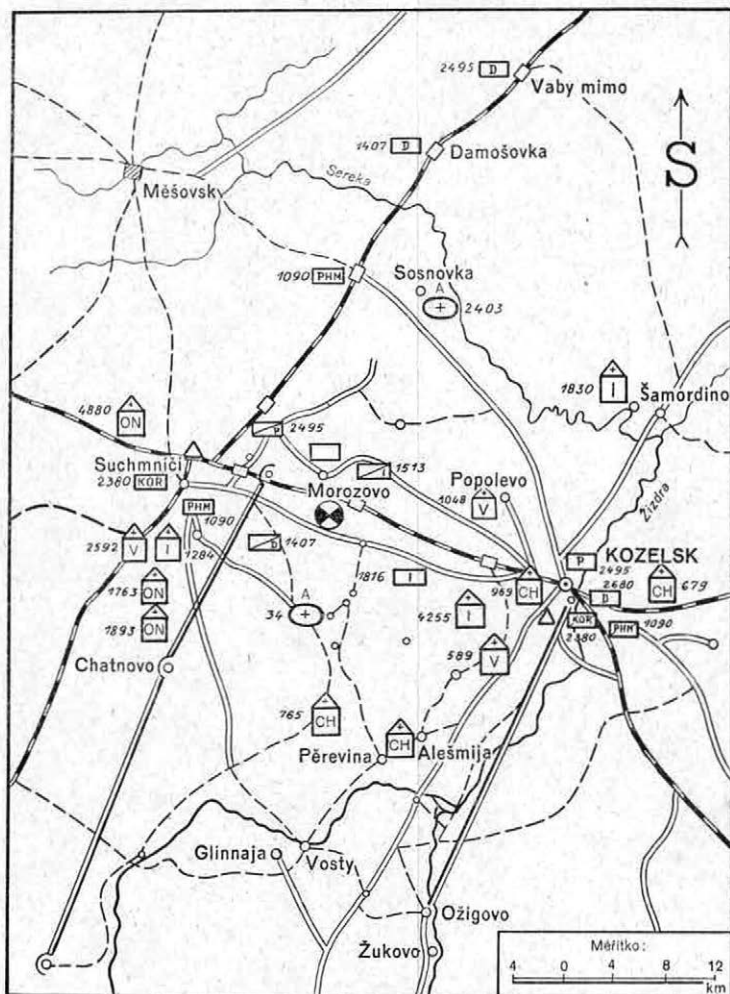
8. Automobilní doprava nákladů vojskům 11. gardové armády měla rozhodující význam v zabezpečení potřeb útočné operace vzhledem k narůstajícímu vzdalování se vojsk od železnic. Organizační opatření v technické přípravě a v provádění automobilní dopravy se ukázala zcela správnými.

Pozornost velení byla správně soustředěna na přípravu řidičů, na soustředění všech dílenských prostředků přímo u jednotek, na provádění oprav agregátů v dílenských útvarech (v dílenských základnách) a na provádění montáže opravených agregátů u jednotek, na vytváření zvláštních dílenských orgánů k opravám akumulátorů, pneumatik a seřizování karburátorů, na vytvoření technických pohyblivých dílenských letuček a na vyčlenění oddělení frontového skladu s náhradními díly a součástkami.

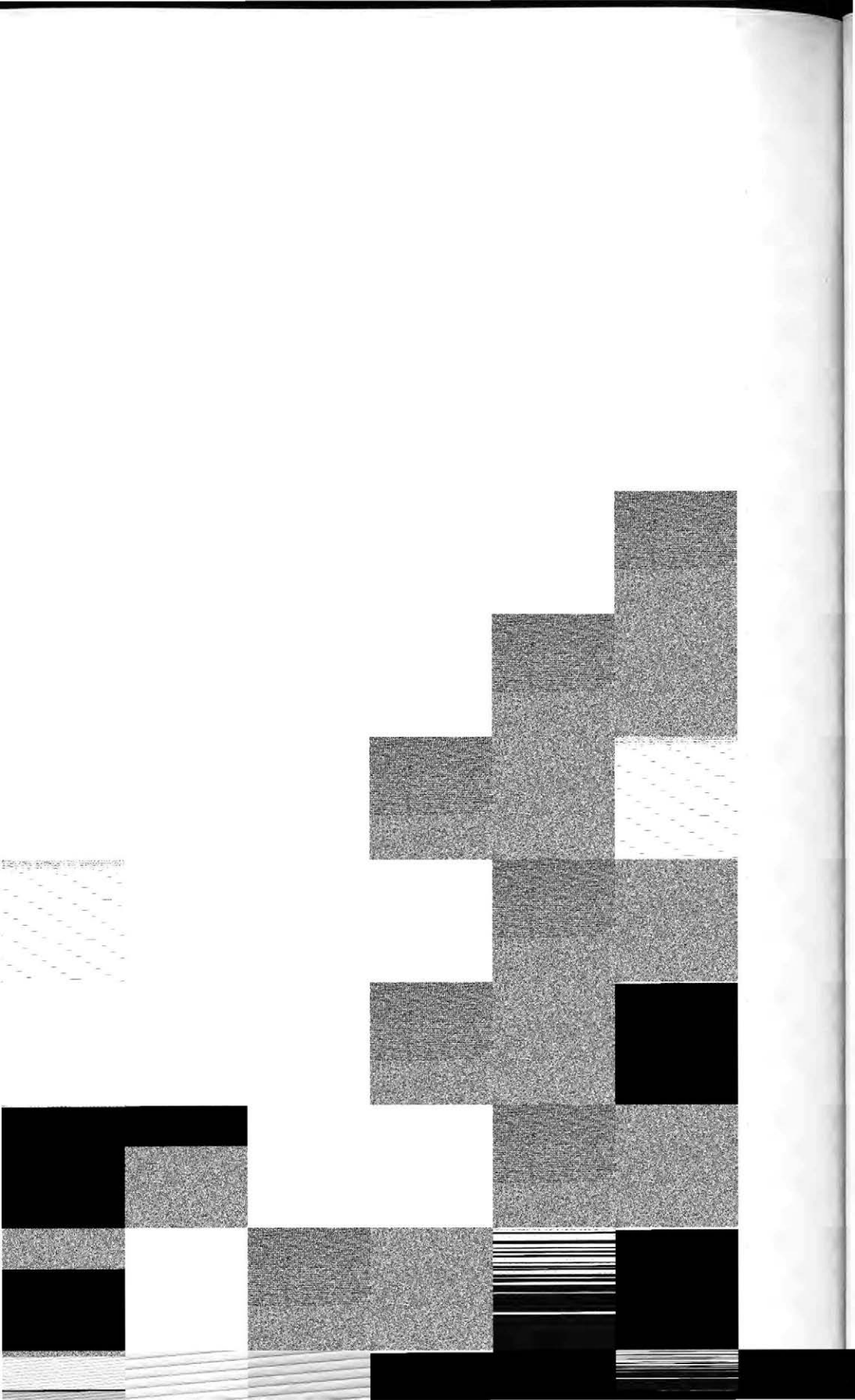
Tato všechna opatření zabezpečila rozsáhlou dopravu materiálu na celou hloubku operace, nepřetržitost živení operace i v podmínkách, kdy délka přesunového koloběhu dosahovala 400 km.

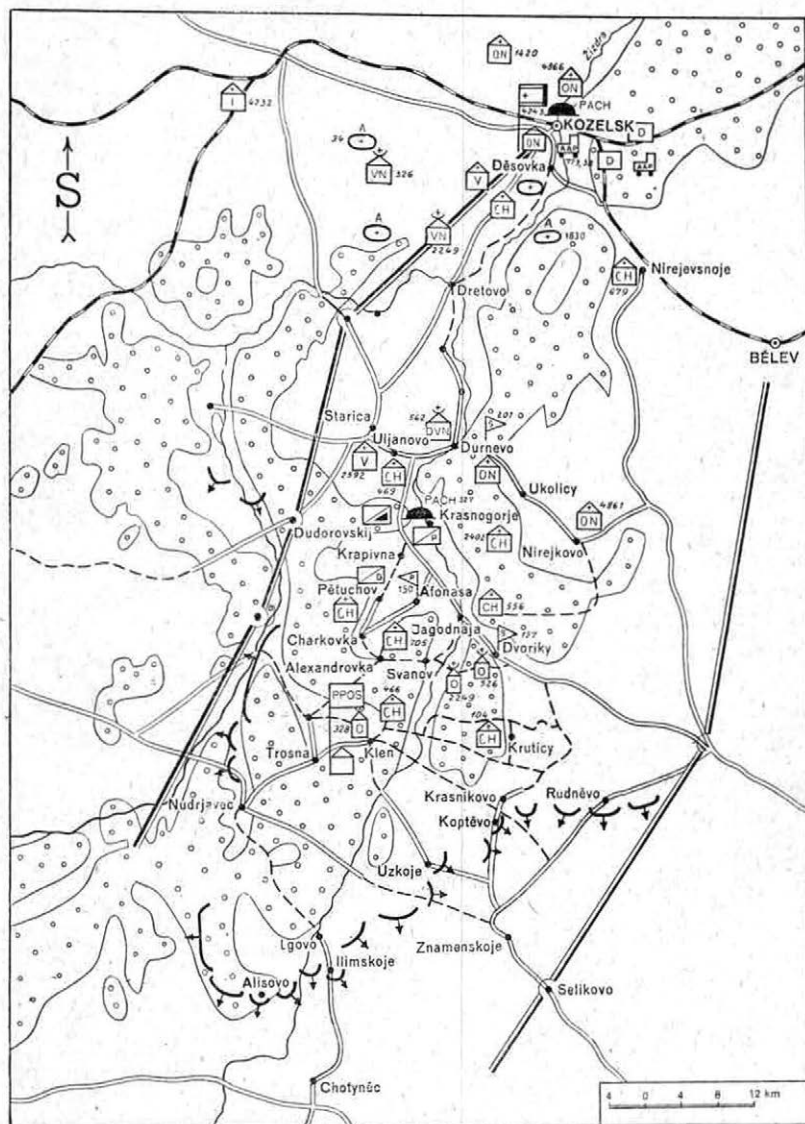
9. Význam silnic. V útočné operaci 11. gardové armády měly mimořádný význam silnice a cesty vzhledem k tomu, že se vojska rychlým tempem vzdalovala od železnic a cesty byly jediným dopravním spojem armády, a dále proto, že v útočném prostoru armády bylo cest velmi málo.

Správně organisovaný silniční průzkum měl zvláštní význam vzhle-

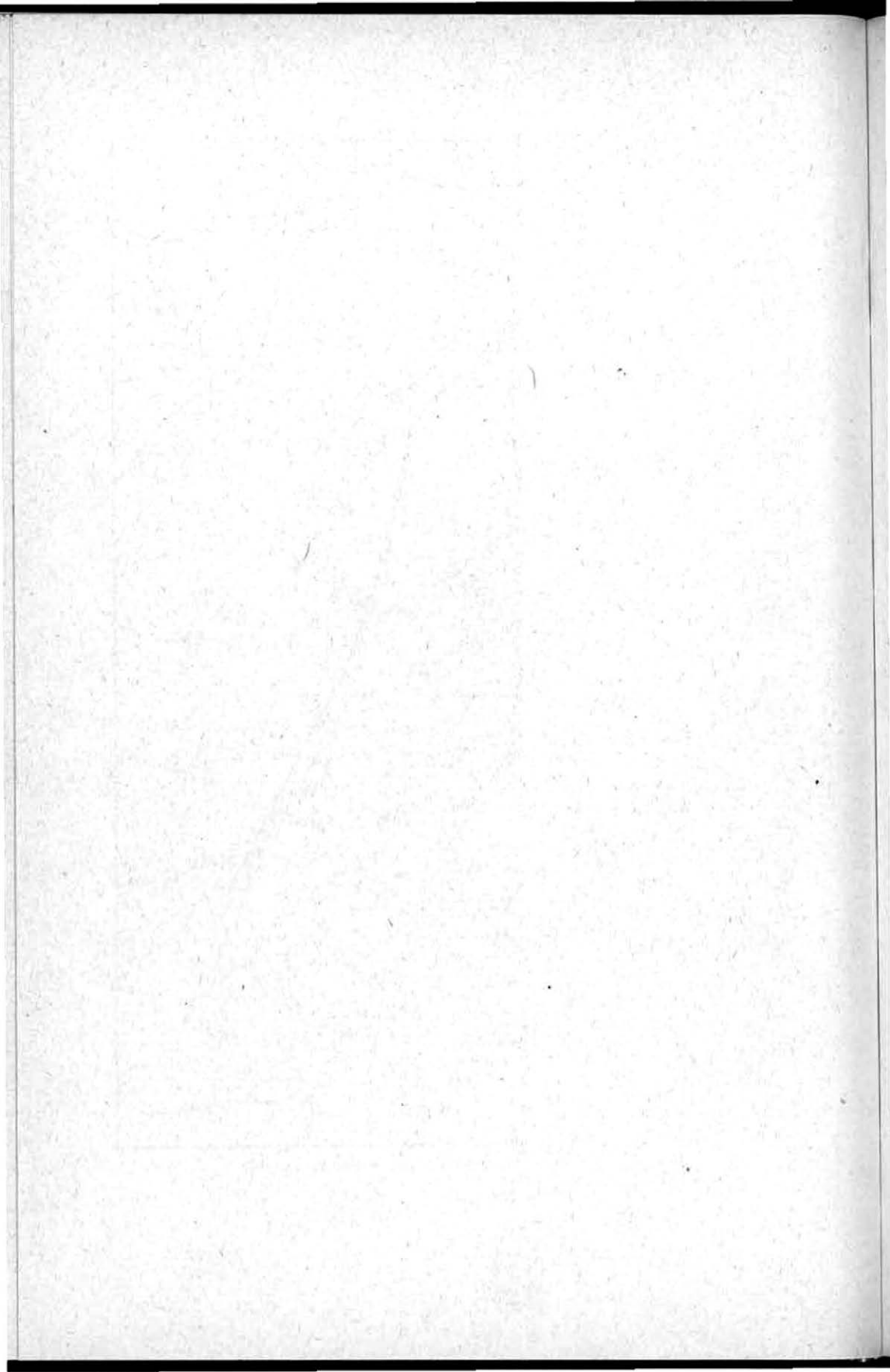

Schema 1. Rozmístění týlových útvarů 11. gardové armády k 12. 7. 1943.

Schema 2. Rozmístění týlových útvarů 11. gardové armády k 25. 7. 1943.

dem ke špatnému stavu cest a také vzhledem k velkému počtu automobilních prostředků soustředěných na poměrně malém počtu komunikací. Ke zrychlení silničních prací přispěly značnou měrou čtyři silničního průzkumu.

Velikou posilou armádních silničních útvarů při provádění silničních prací bylo místní obyvatelstvo, které ve velkém počtu pomáhalo při stavbě a udržování silnic a cest.

10. Úspěchu v přípravě armády k útočné operaci napomáhala rozsáhlá opatření k utajení velení, která byla prováděna při soustřeďování zásob a při přemísťování týlu v přípravném období.

K uchování vojenského tajemství byly v automobilní dopravě vyžadovány přísný pořádek a kázeň od samého začátku přípravného období. Počet důstojníků, kteří byli zasvěceni do operačního zámyslu, byl přísně omezen, všechny zásoby v armádních a divisních skladech byly rozptýleny, dobře zastřeny a zamaskovány.

Divisní dělostřelecké sklady byly vytvořeny předem na místech příštího soustředění vojsk do východiště operace.

11. Při organizaci práce se osvědčily osobní styk náčelníka týlu a náčelníka štábu týlu armády s podřízenými náčelníky týlu, vysílání odpovědných důstojníků k řešení naléhavých otázek materiálního zabezpečení na místě a stálé spojení s jednotkami a týlovými útvary prostřednictvím styčných důstojníků povolaných hned na počátku operace k týlu armády od armádních sborů.

Štáb týlu armády byl vždy — díky zabezpečení styčných důstojníků rychlými dopravními prostředky — uvědomován o materiální situaci vojsk i o rozmístění týlových útvarů, útavů a částí armády, vyšších jednotek, armádních a posilových útvarů.

Tím byly nepřetržitě zabezpečovány podmínky ke konkrétnímu řízení týlu a zásobování vojsk 11. gardové armády na celou hloubku útočné operace.

12. Uvedl jsem v závěrečném zhodnocení činnosti týlu 11. gardové armády v orelské útočné operaci příčiny úspěchů a přednosti organizace a práce týlu nového typu. Jejich základ je však nutno především hledat v samém socialistickém státním a společenském zřízení, které umožnilo vybudovat pevné zápolí s širokou hospodářskou základnou a které bylo hlavním zdrojem síly a hrdinství Sovětské armády a všeho sovětského lidu.

Operace 11. gardové armády stejně jako všechny operace Sovětské armády byly rozpracovány a prováděny v plném souhlase s hospodářskými a morálními silami země, jejichž plné využití je spolu s vojenským uměním nejdůležitějším předmětem sovětské vojenské vědy.

Prameny: J. V. Stalin, Spisy, svazek 4,

Přednáška katedry válečných dějin VA „Kurská bitva“,

Učební pomůcka čís. 2 katedry týlu VA — překlad Jaroslava Solce ze sovětského Sborníku příkladů z Veliké vlastenecké války,

Vlastní záznamy z Vorošilovovy akademie.

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-oper-1, Průlom úseku opevněného rajonu armádním sborem (pomůcka vyšla v květnu 1953)

Tato pomůcka je překladem přednášek vydané Nejvyšší vojenskou akademií K. E. Vorosilova r. 1950 a obsahuje dvě hlavy.

První hlava „Opevněné rajony a jejich určení, požadavky na ně kladené a zásady jejich budování“ vysvětluje, co jsou to opevněné rajony a čím se liší od silně opevněných polních postavení. Uvádí nejtípickejší úkoly opevněných rajonů a požadavky, kterým musí budování opevněných rajonů vyhovovat, mají-li splnit úkol. V další části vypočítává prvky, které jsou základem obrany v opevněném rajonu, a úkoly kladené na jednotlivé jeho prvky. Uvádá hloubku pásem, a jak se měnila v průběhu Veliké vlastenecké války.

V závěru této hlavy se mluví o možném budování opevněných rajonů v případné příští válce a o jejich úkolech.

Druhá hlava pojednává o zásadách organizace průlomu opevněných rajonů, o možnostech zničení a umlčení

trvalých objektů, o druzích útoku při průlomu opevněného rajonu, o vedení boje při průlomu opevněného rajonu a v hloubce nepřátelské obrany a o rozvinutí průlomu po dobytí hlavního pásma obrany.

V přípravě průlomu opevněného rajonu uvádí hlavní body, kterými je nutno se řídit při organizaci průlomu v přípravném období, a činnosti velitele armády při vydávání rozhodnutí velitelům sborů. V stati o vedení boje při průlomu jsou vycíleny úkoly letectva a dělostřelectva a zvláštnosti palebného valu.

V celkovém závěru se poukazuje na to, že žádný opevněný rajon není nedobytný, že každý má své slabiny, které může útočník pečlivou přípravou průlomu odhalit a na ně zaměřit směr hlavního úderu.

38 stran textu pomůcky je doplněno 10 schématy znázorňujícími příklady vybudování různých opevněných rajonů a bojové sestavy armádního sboru pro útok na opevněný rajon.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-zprav-28. Průzkum ve velké osadě (pomůcka vyšla v květnu 1953)

Tato pomůcka je překladem sovětské pomůcky podplukovníka Tureva „Razvedka v krupnom naselennom punkte“, vydané r. 1943 sovětským vojenským vydavatelstvím.

Sovětská armáda získala za Veliké vlastenecké války bohaté zkušenosti v bojích o velké osady. Pomůcka Pom-zprav-28 celkem nepatrná rozsahem (má 25 stran), obsahuje část těch nejvýznamnějších zkušeností.

Pomůcka se zaměřuje na základní způsoby průzkumu ve velké osadě, to jest pozorování, výpady, přepady, léčky a průzkum bojem.

Pro naše velitele jsou velmi cenná především poučení o pozorování. V pomůcce se říká na str. 9: „Návštěva pozorovatelných velitelem může nejlépe naučit správnému pozorování. Velitel dává

úkol přímo na pozorovatelně, okamžitě opravuje chyby při pozorování a dává pokyny, čemu je třeba věnovat zvláštní pozornost.“

V stati „Výpady“ je uváděn čas na přípravu výpadu 2 až 5 dnů. Tři příklady z Veliké vlastenecké války dávají návod, jak si počínat při organizování výpadu.

V stati „Léčky“ jsou vypočtena místa v osadě, kde lze léčky zřizovat a jak je palebně zajistit.

Průzkum bojem poskytuje nejúplnější představu o nepříteli. Provádí se na nejdůležitějších směrech jen se svolením velitele divise nebo na rozkaz náčelníka štábu armády.

Průzkum bojem organizuje velitel, který průzkum vysílá. Určuje sílu a složení průzkumného oddílu, jímž může být zesílená pěší četa až prapor.

Informace o služební knize Mat spoj-I-30 Radiová stanice A-7-b. Popis a návod k obsluze (kniha vyšla v květnu 1953)

V knize je popsána radiová stanice, která byla nově zavedena do výzbroje Čs. armády a určena pro spojení u dělostřelectva až po oddíl.

Zatím je této radiové stanice používáno i u jiných druhů vojsk tam, kde je plánována malá radiová stanice (RM).

S předpisem se musí obeznámit, mimo spojaře, též v nezbytné míře všichni velitelé, kterým je stanice A-7-b určena a použít návodu k obsluze při praktickém nácviu vedení hovorů touto radiovou stanicí.

Informace o služební knize Mat spoj-I-61 Malá směrová stanice RDM 61. Popis a návod k obsluze (kniha vyšla v květnu 1953)

Předpis pojednává všeobecně o vlastnostech a použití směrových radiových stanic, pracujících v rozsahu decimetrových vln a podrobně popisuje malou směrovou stanici, která byla nově zavedena do výzbroje Čs. armády (dříve známá pod označením Ženíšek).

Popisovaná stanice je určena pro spo-

jení vyšších velitelství, zejména v armádním sboru.

Je nutné, aby se s vlastnostmi, možným použitím a takticko-technickými daty tohoto moderního pojítka obeznámili všichni velitelé a jejich štáby, jimž bude malá směrová stanice sloužit.

Informace o služební pomůcce Pom-tank-5 „Organisace pochodu tankové a mechanisované brigády v sestavě tankového a mechanisovaného sboru

Tato pomůcka je překladem přednášky vydané Akademií tankového a mechanisovaného vojska J. V. Stalina v Moskvě. Byla zpracována na základě bohatých zkušeností Sovětské armády z Veliké vlastenecké války.

Pochody tvořily za Veliké vlastenecké války podstatnou část činnosti především u tankových a mechanisovaných jednotek. Není pochyb o tom, že tomu tak bude i napříště.

Je proto třeba, aby velitelé a příslušníci štábů tankových a mechanisovaných jednotek a všech vyšších velitelů ských štábů věnovali těmto otázkám velkou pozornost a pečlivě je studovali.

Pomůcka obsahuje závažné otázky

organisace pochodu tankových a mechanisovaných jednotek za různých bojových i terénních podmínek. Dále jsou zde rozebrány otázky uspořádání pochodové sestavy a pochodového zajištění. Velmi podrobně je rozvedena činnost velitele a štábu tankové (mechanisované) jednotky při organizování pochodu. Velmi dobře je v této služební pomůcce rozvedena otázka o bojovém zabezpečení pochodu tankové a mechanisované jednotky. Pomůcka uvádí několik způsobů kalkulace hloubky pochodové sestavy a doby potřebné k tvoření proudů a k soustředění jednotek po skončení pochodu. Bude cennou pomocí nejen pro štáby jednotek tankových a mechanisovaných, ale i vševojskových.

Informace o obsahu zahraničních vojen. odborných časopisů

Obsah 4. čísla polského časopisu „Myśl wojskowa“ 1953

„Budem se učit u Stalina, milovat svůj lid a sloužit mu ze všech sil“ (projev předsedy ÚV polské sjednocené dělnické strany a předsedy rady ministrů Boleslava Bieruta k úmrtí J. V. Stalina).

„Stalin — tvůrce nerozborného bratrského svazku svobodných národů“ (článek Boleslava Bieruta uveřejněný v Pravdě dne 10. III. 1953).

„Uctívající světlou památku Klementa Gottwalda, budem upevňovat družbu a přátelství našich národů“ (článek Boleslava Bieruta uveřejněný v deníku Rudé právo).

Maršál Sovětského svazu A. Vasiljevskij J. V. Stalin a ozbrojené síly SSSR“ (článek otištěný v Pravdě dne 9. III. 1953).

Maršál Polska K. Rokossovskij „35 let Sovětské armády“ (článek otištěný v 2. čísle časopisu „Nové cesy“ 1953).

Pplk. K. Jagello „Některé otázky organizace a vedení obranného boje v městě“.

V první části poznamenává autor, že města mohou být lehce upravena k obraně a vybudována v mocné uzly odporu. Autor pak vypočítává, které faktory ulehčují a znesnadňují obranu vojsk ve městě.

V druhé části rozebírá autor otázky organizace obrany ve městě; obranu přístupů k městu, volbu předního okraje, vybudování obranných pásem a postavení.

V třetí části se zabývá otázkami organizace systému palby při obraně města.

Ve čtvrté části vysvětluje otázky vedení obranného boje ve městě.

V závěru shrnuje hlavní otázky obsažené v pojednání.

Plk. V. Szczepucha „Pěchotní prostředky v systému vojskové protiletectvé obrany“.

Autor vypočítává všechny soudobé prostředky protiletectvé obrany a rozděluje je na speciální protiletectvé prostředky a organické protiletectvé prostředky pěchoty. Pak je v článku podána charakteristika a rozbor způsobů využití jich k boji s nepřátelskými letadly protiletadlových kulometů, pěchotních zbraní a ženijních prostředků a význam způsobů organizace a práce hlásné služby. Zvláštní pozornost věnuje článku otázkám rozptýlení vojsk, protipožární ochrany a poskytování zdravotnické a veterinární pomoci.

Kpt. Z. Stanicki „K desátému výročí povstání ve varšavském ghettu“.

Autor vzpomíná hitlerovského teroristu namířeného zvláště proti židovskému obyvatelstvu a připomíná, že pokračovatelem politiky pronásledování národa v nynější době je americký imperialismus.

V článku je ukázána protiletadlová politika polské reakce s jejím heslem „stát se zbraní u nohy“, politika přímé součinnosti s hitlerovským fašismem a gestapem a postoj evropské západní buržoazie, provádějící politiku amerického imperialismu k rozpoutání války a poskytování pomoci hitlerovcům při pronásledování obyvatelstva okupovaných zemí.

Autor zdůrazňuje zrádčivskou úlohu evropské buržoazie ve varšavském ghettu, její spolupráci s okupanty při vyhazování varšavských Židů. Dále vysvětluje úlohu Polské dělnické strany v organizaci ozbrojeného odporu proti okupantům na území varšavského ghetta, přípravy k ozbrojenému vystoupení a první pokusy hitlerovců o zničení ghetta.

Pak popisuje článek vznik povstání, jeho průběh a pomoc, kterou prokazovala bojujícím židovským povstalcům Polská dělnická strana a její ozbrojená složka „Židovská garda“.

V závěru rozebírá autor odpornou tvářnost amerického imperialismu, který překonal ve svých zvěrstvech hitlerovské fašisty. Autor zdůrazňuje, že se sionistická vláda Izraele stala diversantskou a teroristickou agenturou amerického imperialismu. Díky historickému vítězství Sovětské armády nad hitlerovskými okupanty bylo vytvořeno lidové Polsko, které zabezpečuje všem svým občanům, a tedy i pracujícímu židovskému obyvatelstvu plnou rovnoprávnost a neomezené možnosti kulturního růstu a rozvoje.

T. Nowak „O práci vojsko-historické komise ministerstva národní obrany“.

V článku jsou uvedeny úkoly vojsko-historické komise ministerstva národní obrany, popsána její práce od založení do současné doby, to jest v době asi jeden a půl roku. Autor vypočítává podrobně, co až doposud komise zpracovávala, na čem nyní pracuje a jaké práce plánuje pro nejbližší období.

V rubrice „Diskuse a polemiky“ jsou otištěny tři diskusní příspěvky k článku plk. Drzewieckého „O práci

velitele při organizaci součinnosti", který byl otištěn v 11. čísle Myśli wojskowej 1952.

Plk. Szulcziński zdůrazňuje, že každá činnost velitele organizujícího boj je těsně spjata s organizací součinnosti. Jako příklad uvádí práci velitele při rozboru úkolu a zhodnocení situace. Autor vyjadřuje a odůvodňuje názor, že k organizaci součinnosti je nutno, aby velitel kromě velitelského průzkumu vyjel znovu do terénu.

Plk. Aponovič vytýká článku plk. Drzewieckého, že přeceňuje úlohu velitelského průzkumu při organizaci součinnosti. Uvádí přehled práce velitele při organizaci součinnosti, v němž také předvídá kromě velitelského průzkumu zvláštní výjezd velitele do terénu k organizaci součinnosti.

Také mjr. Klenowski dochází ve svém diskusním příspěvku k závěru, že k organizaci součinnosti je nutný kromě

velitelského průzkumu ještě zvláštní výjezd velitele do terénu.

V rubrice „Kritika a bibliografie“ recensuje plk. F. Wiśniewski články otištěné v 9. až 12. čísle časopisu „Wiśnik tyłu“, ročník 1952, které byly věnovány taktice týlu. Připomíná, jak kladné stránky jednotlivých článků, tak některé jejich chyby a nedostatky. Vcelku se o recenzovaných článcích vyjadřuje kladně, neboť přinesly velkou pomoc důstojníkům týlových služeb. V závěru zdůrazňuje nutnost ještě většího popularisování zkušeností v otázce taktiky týlu, získaných Sovětskou a polskou armádou za Veliké vlastenecké války.

Plk. Janiszewski recensuje obsah dvanácti čísel časopisu „Wiśnik lonczności“ ročník 1952 (je to obdobný polský časopis jako je náš „Spojář“). Věnuje pozornost důležitějším článkům a upozorňuje na jejich kladné stránky i nedostatky.

„Myśl wojskowa“ číslo 5/1953

Na prvních stránkách je otištěn rozkaz ministra národní obrany vydaný k svátku pracujících — 1. máje 1953.

Plukovník Z. Welfeld, K 10. výročí založení 1. pěší divise T. Kościuszka.

Boj za osvobození polského lidu od německých fašistických okupantů se začal plnou měrou rozvíjet po napadení Sovětského svazu hitlerovskou armádou. Hrdinný boj sovětských lidí se stal polským bojovníkům vzorem a dodával jim víry ve vítězství nad společným nepřítelem. Činnost polské dělnické strany doma byla zcela v souladu s činností polských komunistů pracujících v Sovětském svazu, kteří založili Svaz polských vlastenců v SSSR, který vydal bojové heslo sjednocení všech vlastenecky smýšlejících polských občanů žijících v emigraci na území SSSR a vytvoření polských vojenských jednotek pro boj s fašistickými okupanty. Uskutečnění těchto cílů bylo všestranně podporováno sovětskou vládou a osobně soudruhem Stalinem.

Polské ozbrojené jednotky vytvořené v SSSR byly prostředkem boje polského lidu, vedeného polskou dělnickou stranou, nejen za osvobození národní, ale i sociální.

Sestavování 1. polské pěší divise bylo započato v květnu roku 1943 a probíhalo velmi rychle díky účinné pomoci příslušných sovětských orgánů, takže již 12. října 1943 mohla být divise zasazena do boje u osady Lenino. Boj u Lenina

je místo zvratu ve stycích mezi Polskem a Sovětským svazem.

Další část článku je věnována otázkám výchovy vojáků 1. polské divise v duchu vlastenectví a internacionalismu.

Na podzim roku 1943 bylo započato organizování dalších útvarů a vyšších jednotek, které se po vstupu na polské území spojily s lidovou armádou a vytvořily lidové vojsko polské.

V závěru seznamuje autor čtenáře s bojovou cestou 1. polské divise T. Kościuszka, která končila v Berlíně. Polská armáda spojená na věky pouty družby a bratrství se Sovětskou armádou stojí na stráž vlasti. Základ této družby a bratrství položili vojáci 1. polské divise T. Kościuszka.

Major E. Wiśniewski, Účast 1. polské armády v berlínské operaci.

Po zhodnocení politické a vojenské situace na počátku jara 1945 uvádí autor cíle berlínské operace Sovětské armády, objasňuje její plán a průběh.

V další části rozebírá úkol 1. polské armády a objasňuje její poslání v rámci operace vojsk 1. běloruského frontu. Pak popisuje terén v pásmu činnosti 1. polské armády a hodnotí nepřítele bránícího se v jejím pásmu, uváděje počet a sestavu nepřátelských jednotek, způsob ženijního vybudování obrany a charakteristiku jednotlivých vyšších jednotek a útvarů.

Poté je v článku rozebráno rozhodnutí velitele 1. polské armády, způsob přípravy operace a průběh operace podle období. Je popsána činnost vojsk 1. polské armády při průlomu taktické hloubky německé obrany, při pronásledování nepřítele, při likvidaci odporu nepřítele na Hohenzollerenském kanále z bojové činnosti vojsk 1. polské armády v berlinské operaci.

Na konci článku uvádí autor řadu všeobecných závěrů plynoucích z bojové činnosti vojsk 1. polské armády v berlinské operaci.

Plukovník M. Rudawski, Zvláštnosti obrany vodní překážky.

Nejprve připomíná autor obecný význam vodních překážek pro obranu a vypočítává výhody, jaké má obrana organizovaná za vodní překážkou.

Po objasnění všeobecných zásad organizace obrany vodní překážky zabývá se autor otázkou organizace takové obrany za přímého dotyku s nepřítelem a v tom případě, že není dotyk s nepřítelem. Všimá si dále podmínek, na nichž závisí, bude-li obrana organizována na normální nebo široké frontě a je-li nutno vytvořit předmostí.

V další části se pojednává o úloze předního okraje při obraně vodní překážky, o charakteristických rysech obrany vodní překážky, je-li nebo není-li vytvořeno předmostí, o hloubce ženíšního vybudování obrany (je nestejná na různých úsecích a směrech), o bojové sestavě při obraně vodní překážky a o systému palby.

Následující část je věnována otázkám zvláštnosti bojového zabezpečení obrany protitankového, protiletického, protivýsadkového a protichemického zabezpečení a zastírání.

Poslední část obsahuje zvláštnosti vedení boje při obraně vodní překážky a závěry celého článku.

Kapitán A. Sury, Průzkum, jeden z hlavních prvků bojového zabezpečení vojsk v obraně.

Nejprve je vysvětlen velký význam průzkumu v soudobém boji a potom se vypočítávají všeobecné úkoly, které se kladou na průzkum v obranném boji. Pak rozebírá autor konkrétní úlohy průzkumu a způsoby získávání zpráv v přípravném období při činnosti v zabezpe-

čovacím pásmu, při prisunování nepřátelských sil k přednímu okraji obrany, v době boje o přední okraj obrany a v hloubce obrany.

Inženýr podplukovník A. Szalimov, Několik poznámek o vojenských geologických mapách.

Nejprve se v článku vysvětluje, co to jsou vojenské geologické mapy a co obsahují. Potom seznamuje autor čtenáře s druhy vojenských geologických map používaných za první světové války, a jakých vojenských geologických map se používá nyní. V další části se vypočítávají požadavky, které musí splňovat soudobé vojenské geologické mapy.

V závěru se autor zabývá některými otázkami souvisejícími se zhotovováním vojenských geologických map.

Poručík magister J. Vimmer, Polské vojenské umění v polovině XV. století. (Na příkladu třináctileté války s řádem německých rytířů.)

Článek se zabývá organizací, výzbrojí, taktikou a průběhem bojových pozemních i námořních akcí v třináctileté válce Polska s německými křížáky.

V rubrice o cizích armádách je článek majora St. Cybulského, „O zápalných prostředcích americké armády a o způsobech jejich používání letectvem“.

Jsou v něm popsány zápalné prostředky používané americkou armádou a různé druhy zápalných pum. Potom seznamuje článek čtenáře časopisu s názory Američanů na metody bombardování zápalnými prostředky.

V závěru je rozbírána otázka o postupu při plánování amerických bombardovacích náletů s použitím zápalných pum.

V rubrice „Diskuse a polemiky“ polemizuje plukovník J. Drzewiecki v článku nazvaném „Ještě jednou o práci velitele při organizaci součinnosti“ s autory diskusních příspěvků, otištěných ve 4. čísle Myśli wojskowej a odůvodňuje správnost svých názorů na metodu práce velitele při organizaci součinnosti, obsažených v článku otištěném v prosincovém čísle Myśli wojskowej r. 1952.

V rubrice Kritika a bibliografie je recenze časopisu „Przegląd wojskowy“ ročník 1952 a přehled vojenské tematiky ve 12. až 15. svazku Velké sovětské encyklopedie.

**Obsah rumunského vojenského odborného časopisu „Cultura militara“
číslo 1 a 2/1953**

Redakci Vojenské mysli se podařilo získat výměnou za Vojenskou mysl obdobný rumunský časopis „Cultura militara“. Po jednom výtisku bude tento časopis zasílán k studijním účelům Vojenské akademii Klementa Gottwalda, Vojenské technické akademii a Ústřední vojenské knihovně.

Redakce doporučuje důstojníkům a generálům ovládajícím rumunský jazyk, aby věnovali časopisu pozornost, a žádá je, aby se přihlásili k pravidelnému zpracovávání referátů o nejzajímavějších článcích tohoto časopisu.

Redakce uvádí zatím jen názvy článků 1. a 2. čísla „Cultura militara“ 1953:

1. číslo (vyšlo v únoru 1953):

Úvodník: „35. výročí Sovětské armády.“

V. Teodoru, Porážka německých fašistických vojsk ve Východním Prusku (východopruská operace 1945).

M. Cucu, Operace 1. běloruského frontu v lednu 1945 (viselsko-oderská operace 1945).

V. Atanasiu, Vojenské umění generalisima A. V. Suvorova.

Pěchotní a dělostřelecká výzbroj pěší divise anglické armády.

Theorie „regulujícího“ kapitalismu.

2. číslo (vyšlo v květnu 1953):

Úvodník: 1. máj — mezinárodní den pracujících.

9. květen — den vítězství Sovětského svazu nad německým fašismem.

Světové historický význam vítězství Sovětského svazu ve Veliké vlastenecké válce.

Vojenská věda.

M. Traian, Porážka německých fašistických vojsk v únoru—březnu 1944 (druhý stalinský úder).

C. Radulescu, Porážka bílých Poláků a wrangelovských vojsk (1920).

Bojová činnost vojsk v horách (podle amerických názorů).

Turecko, předmostí amerického imperialismu na Blízkém Východě.

Výsledek soutěže o nejlepší studijní práce v oboru vojenství, organisované časopisem „Cultura militara“ v roce 1952 a themata téže soutěže na rok 1953.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: František Tesal, Jaroslav Dočkal, František Sukup, Jaroslav Kučera, Josef Haman, Jaromír Vyhnaněk, Zdeněk Malý, František Houra, Ján Lipový, Eduard Ureš, Josef Slabý, Ing. Jan Bělohoubek, Jaroslav Hruška, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu „Vojenská mysl“ Praha, pošt. úřad 190, poštovní příhrádka 19120/ST

Tiskne tiskárna vydavatelství čs. branné moci „Naše vojsko“. V roce 1953 vyjde šest čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

